

Universitets- och
högskolerådet

Kartläggning av regleringen av vissa yrken inom EU

Redovisning av regeringsuppdrag

Rapport 2025:5

uhr.se

Kartläggning av regleringen av vissa yrken inom EU

Redovisning av regeringsuppdrag

UHR:s rapport 2025:5, Universitets- och högskolerådet, september 2025

Kontaktperson: Kerstin Martínez

Omslagsbild: Mostphotos

ISBN 978-91-7561-147-1

För mer information om myndigheten och våra publikationer, se **uhr.se**.

Innehåll

Sammanfattning	4
Summary	6
Förkortningar	9
Arbetet med regeringsuppdraget	10
Om regeringsuppdraget	10
Användning av begrepp och regional kontext	11
Data, metod och genomförande	11
Yrkeskvalifikationsdirektivet, kompetensförsörjning och regleringar i Sverige och EU	14
Bakgrund	14
Reglering av yrken	15
Urval av yrken och länder för kartläggning och analys respektive fördjupande fallstudier	17
Mobilitet och nationell kompetensförsörjning i ett antal reglerade yrken inom EU	22
Automatiskt erkännande	24
Generella ordningen	30
Strategier för att möta kompetensbrist inom EU	38
Andra medlemsstater	39
Alternativ till reglering	40
Slutsatser	45
Referenser	46
Bilaga 1. Allmän överblick	48
Figurer	48
Tabeller	52
Bilaga 2. Urvalsyirken med automatiskt erkännande	53
Figurer	53
Tabeller	60
Bilaga 3. Urvalsyirken under den generella ordningen	67
Figurer	67
Tabeller	73

Sammanfattning

Universitets- och högskolerådet (UHR) har på uppdrag av regeringen kartlagt hur vissa av EU:s medlemsstater reglerar yrken, med särskilt fokus på yrken med hög mobilitet, hög reglering och kompetensbrist. Kartläggningen fokuserar på vilka flöden som möjliggjorts genom yrkeskvalifikationsdirektivet, med särskild uppmärksamhet på de geografiska mönster som har utvecklats. Syftet är att analysera hur nationell lagstiftning påverkar kompetensförsörjningen och att även undersöka alternativa lösningar till reglering i lag.

UHR har analyserat sex yrken: läkare, sjuksköterska, tandläkare (automatiskt erkännande), samt ämneslärare, undersköterska och elinstallatör (generella ordningen). Urvalet baseras på mobilitet, kompetensbrist och erkännandesystem. Data för perioden 2016–2024 har hämtats från Europeiska kommissionens databas över reglerade yrken, Eurostat, Statistiska Centralbyrån (SCB) och direktkontakt med myndigheter i utvalda medlemsstater för yrken enligt den generella ordningen.

UHR kan konstatera att:

Automatiskt erkännande ger bättre förutsättningar för mobilitet med högre andel positiva beslut, men nationella tolkningar och administrativa hinder kvarstår.

- a) *Läkare* är den andra mest mobila yrkesgruppen med ett brett geografiskt flöde som visar att yrkets mobilitet är en angelägenhet för många länder och en viktig komponent i Europas kompetensförsörjning.
- b) *Sjuksköterskor* är den mest mobila yrkesgruppen. Det finns ett högt antal etableringsbeslut och tydliga regionala mönster med en mobilitet som i hög grad drivs av språklig och geografisk närhet samt en koncentration till ett fåtal bilaterala relationer.
- c) *Tandläkare* har under den studerade perioden haft en stabil och regionalt koncentrerad mobilitet där ett fåtal kvalifikations- och mottagarländer dominerar flödena. Detta tyder på att yrkets rörlighet främst är en angelägenhet för vissa länder snarare än ett brett europeiskt fenomen.

Den generella ordningen bidrar positivt till yrkesmobiliteten men karakteriseras i högre grad av variationer i krav och en längre erkännandefrekvens mellan medlemsländerna än för yrken som omfattas av det automatiska erkännandet.

- a) Mobiliteten för *ämneslärare* är relativt låg i förhållande till yrkeskårens storlek och präglas av hög koncentration till ett fåtal bilaterala relationer. Detta visar på att rörligheten är relevant främst för ett begränsat antal länder, med Rumänien som

dominerande kvalifikationsland och Italien som främsta mottagarland.

- b) Mobiliteten för *undersköterskor* har ökat under den studerade perioden och präglas också av stark regional koncentration, där ett fåtal bilaterala relationer dominerar flödena. Det tyder på att yrkets rörlighet främst är en fråga om grannlandsberoende och arbetsvillkor snarare än bred europeisk mobilitet.
- c) *Elinstallatörsyrket* är strategiskt viktigt för den gröna omställningen, men präglas av variationer i reglering och erkännande mellan medlemsstaterna, vilket försvårar mobiliteten och kompetensförsörjning. Yrket pekar också på utmaningar i gränsdragningsfrågor rörande klassificeringar av denna typ av specialiserade yrken.

När det kommer till alternativa lösningar till reglering visar exempel från Tyskland, Nederländerna och Polen att avreglering kan öka tillgången till arbetskraft, men också medföra kvalitetsutmaningar. Alternativa lösningar som reglerad utbildning, branschcertifieringar och uppförandekoder lyfts fram som möjliga vägar för att uppnå skyddsintressen utan formell reglering

UHR:s huvudsakliga slutsatser är att:

1. Tillämpningen av regelverket gällande erkännande av yrkeskvalifikationer skiljer sig mycket mellan länder, sektorer och yrken; betydelsen för den nationella kompetensförsörjningen varierar således också stort. Automatiskt erkännande ger bättre förutsättningar för mobilitet genom en mer enhetlig och förutsägbar process. Yrken under den generella ordningen behöver tydligare kvalifikationskrav, mer enhetliga klassificeringar, mer transparens och enklare administrativa rutiner.
2. Det finns en tydlig regional dimension vad gäller mobiliteten inom många yrken där geografisk och språklig närhet är viktiga faktorer. Samtidigt finns en strukturell dimension där vissa länder, framför allt bland EU:s nyare medlemmar, etablerat sig som stora nettoleverantörer inom den europeiska kompetensförsörjningen. Detta är särskilt tydligt inom vårdyrken under det automatiska erkännandet.
3. Alternativa lösningar till reglering i lag, såsom reglerade utbildningar, branschcertifieringar, erkännande av mikromeriter samt automatiskt erkännande genom gemensamma utbildningsramar kan utvecklas för att möta kompetensbehov.
4. EU-gemensamma digitala verktyg finns och har potential att effektivisera erkännandeförfarandet. De behöver förbättras och användas mer konsekvent.
5. Fortsatt kunskapsinhämtning och dialog mellan medlemsstater är avgörande.

Summary

The Swedish Council for Higher Education (UHR) received a government commission to map how certain EU Member States regulate professions, with a particular focus on professions characterized by high mobility, strict regulation, and skills shortages. UHR's mapping focused on the mobility flows enabled by the Professional Qualifications Directive, with particular attention to the geographic patterns that have emerged. The aims were to analyse how national legislation affects skills supply and explore alternative solutions to statutory regulation.

UHR analyzed six professions: doctor, nurse, dentist (automatic recognition), and secondary school teacher, nursing assistant, and electrical contractor (general system). The professions sample was selected based on mobility, skills shortages, and recognition systems. Data for the period 2016–2024 was collected from the European Commission's Regulated Professions Database, Eurostat, Statistics Sweden, and through direct contact with public authorities in selected Member States for professions under the general system.

UHR's mapping results:

Automatic recognition provides better conditions for mobility, and a higher proportion of positive decisions, yet national interpretations and administrative barriers remain.

- a. Doctors were the second most mobile professional group during the studied period. With broad geographic flow, this indicates that mobility in this profession is a concern for many countries and a key component of Europe's skills supply.
- b. Nurses have been the most mobile professional group. There is a high number of establishment decisions and clear regional patterns tied to this group, with mobility largely driven by linguistic and geographic proximity as well as focused on a few bilateral relationships.
- c. During the period studied, dentists have shown stable, regionally concentrated mobility with a few qualification countries and receiving countries dominating the flows. This suggests that mobility in this profession is relevant primarily to certain countries rather than a widespread European phenomenon.

The general system contributes positively to professional mobility but is characterised by greater variation in requirements and lower recognition rate between Member States compared to professions under automatic recognition.

- a. Mobility among secondary school teachers is relatively low in relation to the size of the profession with high concentration in a few bilateral relationships. This indicates that mobility is relevant to a

limited number of countries, with Romania as the dominant qualification country and Italy as the main receiving country.

- b. Mobility among nursing assistants has increased during the studied period and is marked by strong regional concentration, where a few bilateral relationships dominating the flow. This suggests that mobility in this profession is primarily a matter of neighboring country dependence and working conditions rather than broad European mobility.
- c. The electrical contractor profession is strategically important for the green transition. However, variation in regulation and recognition between Member States hinder mobility and skills supply. The profession also faces challenges related to classification boundaries, a common problem for this type of specialised occupation.

UHR also examined alternative regulation solutions. Examples from Germany, the Netherlands and Poland indicated that deregulation can increase access to labour but may also pose quality challenges. Regulated education, industry certifications, and codes of conduct are examples of possible alternatives that protect interests without formal regulation.

UHR's conclusions:

1. The application of the recognition framework for professional qualifications varies greatly between countries, sectors, and professions; therefore, its impact on national skills supply also shows a large variation. Automatic recognition provides better conditions for mobility through a more uniform and predictable process. Professions under the general system require clearer qualification criteria, more uniform professional classifications, greater transparency and simpler administrative procedures.
2. There is a clear regional dimension to mobility in many professions, where geographic and linguistic proximity are important factors. There is also a structural dimension where certain countries, particularly among the newer EU members, have established themselves as major net providers in European skills supply chain. This is particularly evident in healthcare professions with automatic recognition.

3. Alternative solutions to statutory regulation, such as regulated education, industry certifications, recognition of micro-credentials and automatic recognition through common training frameworks, can be developed to meet skills needs.
4. EU-wide digital tools have the potential to streamline the recognition process. They should be improved and used more consistently.
5. Continued knowledge gathering and dialogue between Member States is essential.

Förkortningar

EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Omfattar Island, Liechtenstein och Norge
Efta	Europeiska frihandelssammanslutningen
EPC	<i>European Professional Card</i> , Europeiskt yrkeskort
EURES	<i>European Employment Services</i> , är ett nätverk där aktörer samarbetar för att underlätta rörligheten av arbetstagare i Europa.
EU-11	Förkortning som används för att hänvisa till de 11 stater som anslutit till EU efter år 2000 och som befinner sig i det som tidigare refererades till som östra Europa eller Östeuropa / Balkan.
IMI	<i>Internal Market Information system</i> , Informationssystemet för den inre marknaden
RPD	<i>Regulated Profession Database</i> , EU-kommissionens databas över reglerade yrken
SCB	Statistiska centralbyrån
STEM	Akronym som står för <i>Science</i> (naturvetenskap), <i>Technology</i> (teknik), <i>Engineering</i> (ingenjörsvetenskap), <i>Mathematics</i> (matematik).
SSYK	Standard för svensk yrkesklassificering
YKD	Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (länk).

Arbetet med regeringsuppdraget

Om regeringsuppdraget

I regleringsbrevet för år 2025 fick Universitets- och högskolerådet (UHR) i uppdrag att kartlägga hur andra EU-länder arbetar med reglering av yrken. Kartläggningens syfte är att ge fördjupad förståelse för hur länder reglerar yrken inom sina respektive nationella regelverk i relation till hur dessa yrken regleras i Sverige.

Kartläggningen ska innefatta en analys av hur olika typer av reglering påverkar kompetensförsörjning av dessa yrken inom EU, och ha fokus på yrken med hög grad av reglering och mobilitet samt yrken där EU har kompetensbrist. UHR ska även undersöka om andra länder inom EU har uppnått skyddsintressen i enlighet med yrkeskvalifikationsdirektivet på andra sätt än genom lagstiftad yrkesreglering.¹

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet och Utrikesdepartementet) senast den 1 oktober 2025.

Redovisningens struktur

I rapporten redovisas resultatet av kartläggningen av hur andra länder reglerar yrken och i vilken omfattning yrkeskvalifikationsdirektivet (YKD) används för att understödja mobilitet mellan länder, samt hur regleringar och mobilitet påverkar kompetensförsörjningen inom EU. Resultaten av undersökningen om alternativ till yrkesreglering där skyddsintressen uppnåtts i enlighet med yrkeskvalifikationsdirektivet redovisas också.

Rapporten har fem delar:

Arbetet med regeringsuppdraget: beskriver uppdrag, begreppsanvändning, samt data, metod och genomförande.

Yrkeskvalifikationsdirektivet, kompetensförsörjning och regleringar i Sverige och EU: ger en bakgrund till kompetensförsörjningsfrågor, beskriver reglering av yrken och urval.

Mobilitet och nationell kompetensförsörjning i ett antal reglerade yrken inom EU: sammanställer data och nationell reglering i utvalda länder för sex reglerade yrken och analyserar hur detta påverkar kompetensförsörjningen.

Strategier för att möta kompetensbrist inom EU: undersöker hur andra länder inom EU har uppnått skyddsintressen/mål av allmänt intresse i enlighet med yrkeskvalifikationsdirektivet genom andra alternativ än reglering av yrket i lagstiftning samt om det i yrkeskvalifikationsdirektivet finns befintliga alternativ att utveckla.

¹ Utbildningsdepartementet (2024).

Slutsatser: sammanfattar rapportens huvudsakliga slutsatser.

Bilaga 1–3: redovisar tabeller och figurer som ligger till grund för analysen.

Användning av begrepp och regional kontext

I redovisningen används begrepp som är vanligt förekommande inom yrkeskvalifikationsdirektivet.

- EU-kommissionen benämns som *kommissionen*.
- I rapportens löpande text används "*EU/EES och Schweiz*" eller "*EU/EES eller Schweiz*" som samlingsbeteckning för EU-länder och de länder som ingår i Europeiska frihandelssammanslutningen (Efta).
- Ursprungsmedlemsstat innebär det land inom EU/EES eller Schweiz där yrkesutövarens yrkeskvalifikationer har förvärvats. För tydlighets skull används begreppet *kvalifikationsland*.
- *Mottagande medlemsstat* inom EU/EES eller Schweiz innebär det land där yrkesutövaren ansöker om tillträde och utövande av ett reglerat yrke.²
- Inom yrkeskvalifikationsdirektivet är *mål av allmänt intresse* avgörande för att säkerställa att regler och krav på yrkeskvalifikationer är proportionerliga och nödvändiga. Dessa mål motsvarar det som i vissa nationella sammanhang benämns *skyddsintressen*.³ I rapporten tolkas dessa som likvärdiga begrepp.

Två geografiska konstellationer har under arbetet etablerats som viktiga analytiska redskap. Termen "*Norden/Östersjöregionen*" syftar på de nordiska länderna tillsammans med de länder som ingår i EU:s makroregionala strategi för Östersjöregionen.⁴ Termen används i samband med analys av mobilitetsmönster. Termen "*EU-11*" refererar till 11 "nya" östliga medlemsstater.⁵

Data, metod och genomförande

Den huvudsakliga datakällan för kartläggningen av såväl regleringar som de beslut som ligger till grund för mobilitet är kommissionens databas om reglerade yrken, *Regulated Professions Database* (RPD).⁶ Den befolkningsdata som använts för att göra absoluta tal hämtade ur RPD jämförbara mellan länder av olika storlek kommer från Eurostat. Det vanligaste måttet vi har använt är antal beslut per 100 000 invånare.⁷ Från Statistiska centralbyrån

² Artikel 1 i YKD.

³ Exempel på mål av allmän intresse kan syfta till att skydda folkhälsan, säkerställa konsumentskydd, samt upprätthålla allmän säkerhet och rättssäkerhet.

⁴ Termen syftar på Danmark, Estland, Finland, Island, Lettland, Litauen, Norge, Polen, Sverige och Tyskland.

⁵ Termen syftar på Bulgarien, Estland, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern.

⁶ Databasen grundar sig på ansökningar som registrerats via verktyget International Market Information System (IMI); verktyget är etablerat som en del i stärkandet av den fria rörligheten inom EU.

⁷ Måttet möjliggör en indirekt skattning i vilken grad flöden av individer mellan olika länder har en möjlighet att påverka kompetensförsörjningen i ett land; ett inflöde av 1 000 läkare har olika påverkan beroende på om det sker till mindre eller större länder.

har SSKYK-data hämtats för de svenska yrkeskategorier som närmast överensstämmer med de sex yrken som valts ut för kartläggningen.⁸

Den svenska yrkesregleringen har endast beaktats i begränsad omfattning. Analysen har i huvudsak fokuserat på regleringen i andra medlemsstater, särskilt i länder med högre erkännandefrekvens. För att fördjupa förståelsen för hur nationell lagstiftning påverkar tillträdet till reglerade yrken har vi skickat ut frågor till utvalda behöriga myndigheter i EU-länder via mejl.⁹ Syftet var att undersöka hur ansökningsförfarandet för etablering av reglerade yrken enligt den generella ordningen är utformade. Inkomna svar har analyserats i relation till resultaten från en deskriptiv statistisk analys baserad på övrig data.

Geografiskt inkluderas de länder som rapporterar till RPD, vilket innebär EU/EES och Schweiz. Fokus är huvudsakligen perioden 2016–2024. Valet av tidsperiod beror på att det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet trädde i kraft 2014,¹⁰ och skulle vara implementerat i alla medlemsstater senast 18 januari 2016.¹¹

En utmaning rörande det statistiska underlaget är att RPD bygger på enskilda medlemsstaters ansvar att årligen rapportera in beslutsstatistik. En viss generell eftersläpning finns, likaväl som landsspecifika skillnader i hur och när man rapporterar in data. I tillägg till detta hade Covid-19 en dämpande effekt på den fria rörligheten inom EU, särskilt under åren 2020 och 2021. Det har också påverkat antalet ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer. Den avslutade rapporteringen från Storbritannien kopplat till Brexit, har påverkat det statistiska underlaget. När utvecklingen över tid tolkas bör därför hänsyn tas till både pandemins effekter och variationer i medlemsstaternas rapportering.

⁸ Dessa data, som avser antalet (2016–2023) i Sverige anställda personer inom olika yrkesgrupper utifrån födelseregion öppnar för att se om ett visst inflöde är "stort eller litet" jämfört med hur många som arbetar inom yrket samtidigt som vi kan följa om andelen anställda som inte är födda i Sverige ökar eller minskar. Se bilaga 2 (figur 5, 10 och 15) och bilaga 3 (figur 5, 10 och 11).

⁹ Fokus var på huruvida det är möjligt för en sökande att utföra hela ansökan om att få utöva sitt yrke i ett annat medlemsland digitalt, hur eventuella brister i kvalifikationer kan kompenseras och vilka de vanligaste orsakerna är till negativa beslut; negativt beslut innebär att personen nekas tillträde till yrket.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/55/EU av den 20 november 2013 om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen).

¹¹ Valet av tidsperiod och användning av RPD som primär datakälla innebär att data från Storbritannien återfinns i totalsiffrorna så länge som landet rapporterade till databasen. Storbritannien återfinns således som både kvalifikationsland och mottagarland i alla sammanställningar för perioden 2016–2024.

För att kunna få en överblick över hur andra medlemsstater inom EU arbetar med och i viss mån förhindrar onödig reglering har vi fokuserat på att inhämta rapporter, analyser och annan offentlig information. Särskilt har vi undersökt om det finns projekt och initiativ i andra medlemsstater som syftar till att minska graden regleringen av yrken. Utöver detta har vi urskilt möjliga tillvägagångssätt inom ramen för yrkeskvalifikationsdirektivet, samt alternativa lösningar till reglering, som kan anses främja en mer effektiv kompetensförsörjning.

Yrkeskvalifikationsdirektivet, kompetensförsörjning och regleringar i Sverige och EU

Bakgrund

Inom EU finns omkring 6 400 reglerade yrken där antalet reglerade yrken varierar i respektive medlemsland. Trots ambitionen att minska antalet reglerade yrken och säkerställa proportionerlig reglering har kommissionens försök att minska dessa haft begränsad effekt. Europeiska revisionsrätten publicerade 2024 en särskild granskning av hur effektivt EU:s system för erkännande av yrkeskvalifikationer fungerar genom det automatiska erkännandet och den generella ordningen. Granskningen visar att systemet är viktigt för att främja arbetskraftens fria rörlighet, men att det används sparsamt och inkonsekvent. Endast omkring sex procent av de som rör sig mellan EU-länder använder detta etablerade system.¹²

Europeiska revisionsrättens granskning pekar också på flera brister i tillämpningen av yrkeskvalifikationsdirektivet som även påverkar kompetensförsörjningen eftersom bristerna försvårar processen till yrkesutövning i ett annat medlemsland. Bland annat varierar avgifter och krav mellan medlemsstater. Tidsramar för handläggning är otydliga och kompensationsåtgärder oproportionerliga.¹³ Digitala verktyg som det europeiska yrkeskortet (EPC) och gemensamma utbildningsramar används i liten utsträckning. Informationen om dessa verktyg till medborgarna är också ofta otillräcklig eller inkonsekvent. För att öka mobilitet och underlätta kompetensförsörjningen kan det därför vara motiverat att antingen avreglera vissa yrken eller minska graden av reglering, utan att kompromissa med skyddet av mål av allmänt intresse.

EU står inför en växande kompetensbrist, särskilt inom STEM (*Science, Technology, Engineering and Mathematics*) och digitala färdigheter. För att möta detta har EU lanserat strategin *Union of Skills* (Kompetensunionen),¹⁴ med syftet att främja högkvalitativ utbildning, livslångt lärande och möjligheter till kontinuerlig kompetensutveckling. Målet med strategin är att minska kompetensbrister, främja arbetskraftens rörlighet och stärka EU:s förmåga att attrahera och behålla talanger inom EU. Ett av strategins fyra huvudområden, *Circulating Skills*, handlar om att underlätta gränsöverskridande rörlighet av kompetens och kvalifikationer.

¹² ECA (2024).

¹³ Kompensationsåtgärder kan ges till en sökande som har väsentliga skillnader jämfört med yrket i mottagande medlemsstat, och kan utformas som ett lämplighetsprov eller anpassningsperiod.

¹⁴ Europeiska kommissionen (2025).

Inom detta huvudområde utvecklas *Skills Portability Initiative* med målet att minska kompetensbrister och öka sysselsättningen i hela EU genom att bland annat:

- identifiera behov av ny lagstiftning för att undanröja hinder för arbetstagares rörlighet inom reglerade och icke-reglerade yrken,
- förbättra erkännandeförfarandet av yrkeskvalifikationer inom reglerade yrken genom digitalisering och modernisering av processer,
- undersöka gemensamma regler för att enklare erkänna och validera kvalifikationer från tredjelandsmedborgare.

I Sverige har Tillväxtverket tillsammans med flera andra myndigheter, däribland UHR, sedan 2024 ett regeringsuppdrag, *Work in Sweden*, som syftar till att stärka samordningen kring internationell kompetensförsörjning. Uppdraget fokuserar bland annat på "Effektiv etablering" och går ut på att skapa en snabbare väg in i arbetslivet och samhället för de individer som kommer till Sverige. Arbetet med effektiv etablering relaterar till det aktuella regeringsuppdraget om regleringen av yrken i vissa EU-länder, då förståelsen för nationella möjligheter och hinder är central för att underlätta internationell kompetensförsörjning och mobilitet.

Reglering av yrken

Nedan följer en redogörelse över de viktigaste rättsliga instrumenten och processerna som påverkar regleringen av yrken och erkännandet av yrkeskvalifikationer inom EU. Genom att tydliggöra samspelet mellan yrkeskvalifikationsdirektivet,¹⁵ proportionalitetsprövningsdirektivet,¹⁶ och den nya förordningen om nettonollteknik skapas en bild av hur EU:s regelverk både möjliggör och begränsar medlemsstaternas handlingsutrymme vid reglering av yrken.

Yrkeskvalifikationsdirektivet

För att underlätta för yrkesverksamma att arbeta i olika EU-länder har EU infört regler för ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer. Dessa trädde i kraft 2005. Syftet med yrkeskvalifikationsdirektivet är att skapa rimliga villkor, förenkla administrativa processer och säkerställa att yrkesutövare med rätt kompetens kan arbeta över gränserna. År 2013 kom ett moderniserat yrkeskvalifikationsdirektiv. Inför detta uppmanades medlemsstaterna att granska sina regleringar och undersöka motiven för att behålla dem samt beakta regleringarnas konsekvenser på andra marknader. Kommissionen uppmanade också till att undersöka möjligheten att använda mindre restriktiva mekanismer för att skydda konsumenternas och allmänhetens intressen. Det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet syftar till att möta dagens arbetsmarknadsbehov och utmaningar genom

¹⁵ Yrkeskvalifikationsdirektivet har implementerats i Sverige genom lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordningen (2016:157) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

¹⁶ Proportionalitetsprövningsdirektivet har implementerats i Sverige genom förordningen (2020:757) om proportionalitetsprövning vid nya regleringar av yrken.

förenklade administrativa processer, ökad digitalisering och flexibilitet, och stärkt skydd för konsumenter och patienter.¹⁷

Yrkesutövning kan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet ske på två olika sätt:

- *Tillfällig yrkesutövning* innebär att en yrkesutövare tillfälligt och temporärt kan erbjuda sina tjänster i ett annat medlemsland utan att behöva genomgå hela erkännandeförfarandet. Detta underlättar för yrkesutövare att snabbt svara på tillfälliga behov på arbetsmarknaden.
- *Etablering* innebär att yrkesutövaren permanent flyttar till ett annat medlemsland för att utöva sitt yrke där. Detta kräver ett mer omfattande erkännandeförfarande för att säkerställa att yrkesutövaren uppfyller de nationella kraven för yrket.

Erkännande av yrkeskvalifikationer inom EU sker huvudsakligen genom två system:

- *Automatiskt erkännande* gäller på grundval av:
 - harmonisering av minimikraven för sju sektorsyrken på EU-nivå,¹⁸
 - yrkeserfarenhet i specifika verksamhetsformer,¹⁹ eller
 - gemensamma utbildningsprinciper för ett yrke.
- *Generella ordningen* gäller för andra yrken där erkännandet baseras på en individuell bedömning av yrkesutövarens kvalifikationer och erfarenheter i relation till kraven som finns i mottagande land för att få utöva det reglerade yrket.

Proportionalitetsprövningsdirektivet

Det så kallade proportionalitetsprövningsdirektivet är en vidareutveckling av yrkeskvalifikationsdirektivet.²⁰ Proportionalitetsprövningsdirektivet antogs i och med kommissionens ökade fokus på att säkerställa att nya eller ändrade krav på yrkesreglering inom medlemsstaterna inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det avsedda skyddsintresset. Syftet med direktivet är att medlemsstater ska undvika att sätta upp onödiga begränsningar för yrkesutövning, samt främja transparens och garantera att den inre marknaden fungerar som avsett.

Reglerade yrken inom nettonollteknikindustrin

EU intensifierar sina insatser för att nå klimatneutralitet. Behovet av att underlätta utveckling och produktion av grön teknik har därför blivit alltmer viktigt. En ny förordning om nettonollteknik har därför antagits.²¹

¹⁷ Statens offentliga utredningar (2014).

¹⁸ Bilaga V till YKD. Harmonisering syftar på att EU har skapat gemensamma europeiska minimikrav för utbildning för sju yrken; läkare, sjuksköterskor, tandläkare, veterinärer, barnmorskor, apotekare och arkitekter.

¹⁹ Detta regleras i bilaga IV i YKD och gäller främst hantverksyrken och vissa verksamhetsformer.

²⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv [EU] 2018/958 av den 28 juni 2018 om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken.

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning [EU] 2018/1724.

Förordningen syftar till att stärka Europas kapacitet att tillverka teknik som är avgörande för den gröna omställningen. Den fokuserar på att förenkla tillståndsprövar, främja investeringar och öka produktionen av grön teknik inom EU. Förordningen har en inverkan på reglerade yrken inom EU som berörs av de tekniker som framhålls som väsentliga för att skapa klimatneutralitet. I Sverige är det initialt yrket elinstallatör som påverkas.

Reglering av yrken inom olika nationella lagstiftningar

EU:s inre marknad bygger på fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital. Avsikten är att dessa grundläggande friheter ska ta bort hinder för ekonomisk aktivitet mellan medlemsstaterna och skapa en integrerad inre marknad. Fri rörlighet för personer, mer specifikt arbetstagare, innebär att EU-medborgare har rätt att ta anställning i en annan medlemsstat utan att diskrimineras på grund av nationalitet.

Yrkeskvalifikationsdirektivet är ett viktigt verktyg för att främja etableringsfriheten och yrkesmobilitet inom EU. Tillämpningen varierar dock mellan medlemsstaterna och skapar hinder för mobilitet vilket även bristande digitalisering och information gör. En studie från kommissionen (2022) visar att erkännandeförfarandet fortfarande präglas av betydande hinder.²² Cirka 60 procent av de problem som identifierades redan 2002 kvarstår. Exempel på hinder är svårigheter att hitta information om relevant lagstiftning i andra länder, oproportionerliga nationella krav som tillämpas på tjänsteleverantörer, fragmenterad eller felaktig implementering av EU-lagstiftning samt att varningssystem mellan medlemsstater inte används.

Urval av yrken och länder för kartläggning och analys respektive fördjupande fallstudier

I kommissionens rapport om Kompetensunionen framgår att bristyrken i EU finns inom olika yrkesområden; vård och omsorg, utbildning (särskilt STEM-ämnen), bygg- och installation, grön omställning och transport.²³ Vi har i urvalet av yrken även beaktat EURES sammanställning rörande bristyrken,²⁴ och Arbetsförmedlingens yrkesbarometer (september 2024).²⁵

Yrkesurval för kartläggning och analys

För att kartlägga hur andra EU-länder reglerar vissa yrken och vilken mobilitet som utvecklats gjordes ett urval utifrån tre kriterier:

1. Olika erkännandesystem: yrken under automatiska erkännandet och generella ordningen.
2. Hög mobilitet: yrken uppvisar en hög grad av mobilitet mellan medlemsstaterna.
3. Kompetensbrist: yrken där det är kompetensbrist inom EU.

²² Vandermeeren (2022), s. 18.

²³ Europeiska kommissionen (2025).

²⁴ EURES (2025) ([länk](#)).

²⁵ Arbetsförmedlingen (2025) ([länk](#)).

Utifrån dessa kriterier valdes sex yrken ut för kartläggning och fördjupad analys. Tre av dem omfattas av det automatiska erkännandet enligt yrkeskvalifikationsdirektivet: läkare, sjuksköterska och tandläkare.²⁶ Två av yrkena; ämneslärare och undersköterska, omfattas av den generella ordningen.²⁷ Det sjätte yrket som valdes var elinstallatör; ett yrke där yrkestillträde antingen ges enligt den generella ordningen eller, om det är ett automatiskt erkännande, enligt bilaga IV i YKD.²⁸

Fem av yrkena tillhör de tio yrken för vilka flest antal beslut om etablering fattades 2024 (se figur 1). Dessa har varit de mest mobila yrkena även under tidigare perioder.²⁹ Elektriker och elinstallatörer uppvisar också en betydande rörlighet, men är även särskilt intressanta då efterfrågan på yrkeskompetensen förväntas öka i takt med den gröna omställningen.

Ingenjörsyrket diskuterades under urvalsprocessen med hänsyn till dess höga grad av mobilitet inom EU samt medlemsstaternas ökade behov av teknisk kompetens, särskilt kopplat till förstärkningen inom STEM-områden i och med den gröna omställningen. Trots dessa förutsättningar konstaterade vi betydande utmaningar vid försök att genomföra en kartläggning. Yrket är fragmenterat och förekommer inom ett flertal sektorer, något som också bekräftas genom kategoriseringarna i RPD. Dessa faktorer försvårar en statistikinsamling och genomförande av enhetlig analys. Dessutom är ingenjörsyrket inte klassificerat som ett reglerat yrke i flertalet av medlemsstaterna, inklusive Sverige.³⁰ I Sverige är utbildningarna däremot reglerade. Mot denna bakgrund valde vi att inte inkludera ingenjörsyrket i kartläggningen, trots dess potentiella relevans för kompetensförsörjningen.

²⁶ Alla tre klassificeras av EURES som bristyrken i ett flertal europeiska länder; läkare i 16 länder, sjuksköterskor i 17 länder och tandläkare i 8 länder (jmf. ELA (2024)). Även Arbetsförmedlingen pekar i nuläget på "stora möjligheter" till arbete för tandläkare, grundutbildade sjuksköterskor, läkare och specialistläkare; för alla sägs att efterfrågan beräknas öka på 5 års sikt.

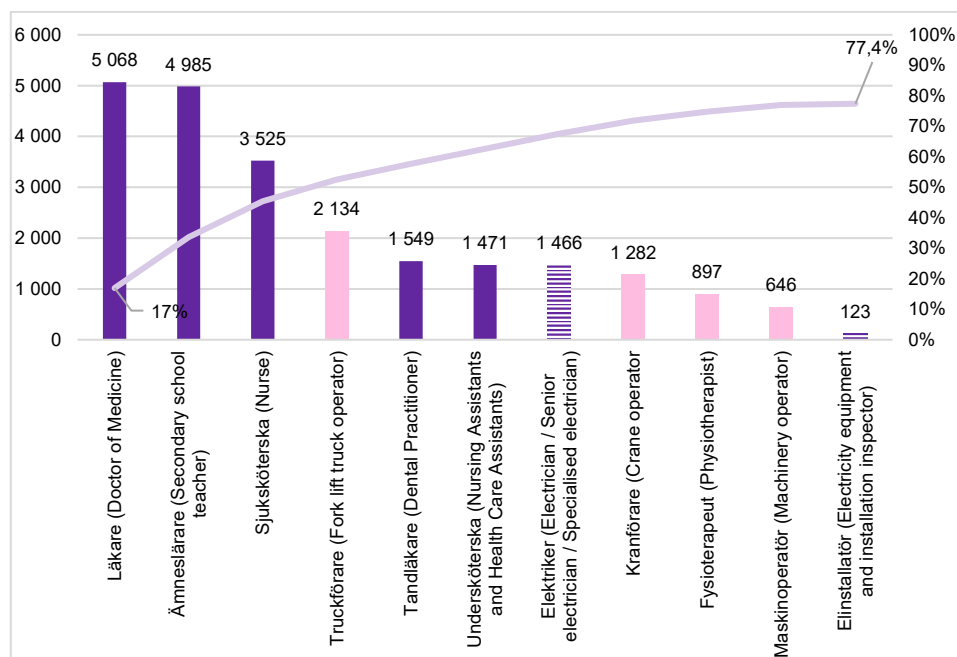
²⁷ Enligt EURES är ämneslärare ett bristyrke i nio länder och undersköterskor i 15 länder (jmf. ELA (2024)). Arbetsförmedlingen pekar på "stora möjligheter" till anställning för undersköterskor både inom "vårdavdelning och mottagning" och inom "hemtjänst och äldreboende". Samma sak gäller grundskollärare (ämneslärare). Utsikten på 5 års sikt skiljer sig dock; för undersköterskor spås en ökad efterfrågan men den för ämneslärare beräknas den minska.

²⁸ Elinstallatör är det svenska reglerade yrket som i RPD tillhör den generiska yrkeskategorin "*Electricity equipment and installation inspector*". Kompetensen som behövs för att få verka i yrket finns även inom yrken tillhörande fyra andra generiska yrkeskategorier; se bilaga 3 tabell 7. För erkännandeförfarande, se bilaga 3, tabell 10. Data från EURES gällande elinstallatörer saknas, däremot ses elektriker som ett bristyrke i 16 länder (jmf. ELA (2024)). Arbetsförmedlingen ger heller inte data för elinstallatörer, däremot sägs både installations- och serviceelektriker och industrielektriker i nuläget ha "stora möjligheter" till arbete. För dessa bägge yrken förväntas efterfrågan vara oförändrad på fem års sikt.

²⁹ Se även bilaga 1, tabell 1 som visar antalet etableringsbeslut för yrkeskategorierna i figur 2 (nedan) och deras ranking för åren 2024, 2016–2024 respektive 2005–2024.

³⁰ Ibid.

Figur 1. Urval bland de mest mobila yrkeskategorierna (2024), EU/EES och Schweiz

Kommentar: Figuren visar från vänster till höger de tio generiska yrkeskategorier för vilka flest antal beslut om etablering fattades 2024, och motsvarar 77 procent av alla beslut (höger axel). I figuren inkluderas även yrket elinstallatör (längst till höger) då det är nära kopplat till kategorin elektriker, se diskussion i bilaga 3 tabell 10. Yrken helt eller delvis inkluderade i kartläggningen i lila staplar / streckade lila staplar. Se även bilaga 1, tabell 1. Sammantaget innebär detta att samtliga utvalda yrken kännetecknas av en utbredd kompetensbrist, både i Sverige och i flera andra medlemsstater. De är också konsekvent bland de yrken som uppvisar störst rörlighet.

Antalet beslut om reglerad yrkesmobilitet hade ett toppår 2019 men har trendmässigt minskat under perioden 2016–2024.³¹ Vi kan konstatera att det kontinuerligt har varit ett betydligt högre antal ansökningar om beslut om etablering jämfört med ansökningar om tillfällig yrkesutövning. Sverige som kvalifikationsland har konstant legat på en låg andel för beslut rörande tillfällig yrkesutövning. Det är ett marginellt fenomen där toppåret 2024 hamnade på 175 ärenden.³²

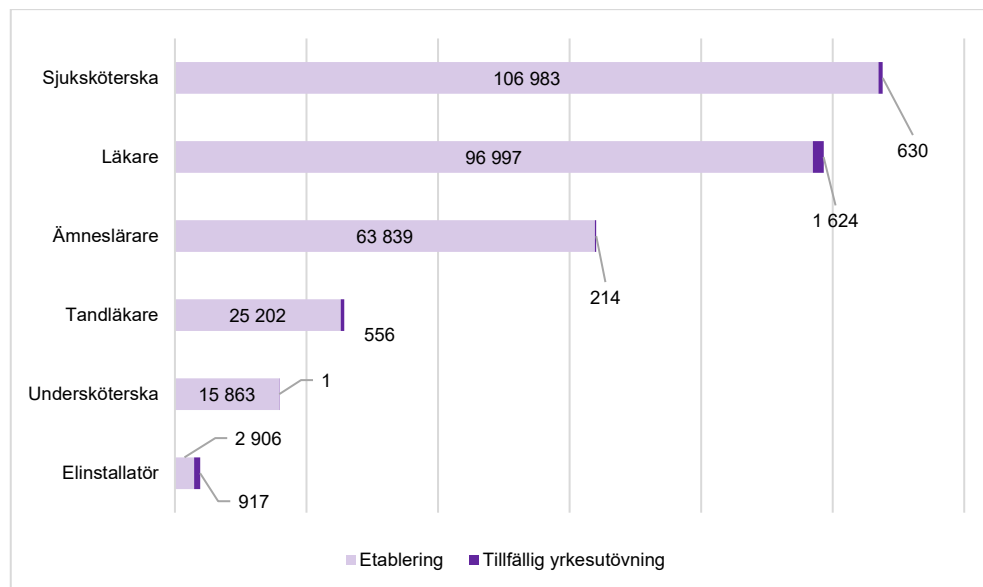
Tillfällig yrkesutövning är ovanlig för de flesta reglerade yrken, med ansökningsandelar på under 3 procent för läkare, sjuksköterskor, tandläkare, ämneslärare och undersköterskor (se figur 2). Den låga andelen kan tolkas som att dessa yrken kräver långsiktig etablering mot bakgrund av kompetensbrist men även som att nationell språkkompetens behövs för kommunikation med patienter och elever. Mot denna bakgrund har vi valt att avgränsa analysen för ovan nämnda yrken till förfarandet om erkännande vid etablering. Undantaget är elinstallatörer som har en hög procentsats på ca 24 procent.³³ Det kan bero på att yrket ofta är projektbaserat och under begränsad tid inom bygg- och installationssektorn, samt att yrkesutövare inte är lika bundna till språk- och utbildningskrav. För elinstallatör beaktas båda förfarandena.

³¹ Se bilaga 1, figur 1.

³² Se bilaga 1, figur 6.

³³ Se bilaga 3, tabell 1.

Figur 2. Antal beslut om etablering respektive tillfällig yrkesutövning i EU/EES och Schweiz för de sex yrken som ingår i kartläggningen (2016–2024)

Kommentar: Data för elinstallatör baseras på en sammanställning av reglerade yrken i flera länder som av svensk behörig myndighet anser motsvara det svenska yrket elinstallatör, se bilaga 3, tabell 9. Övrig data från RPD.

Urval av länder för fördjupande fallstudier

I samband med de fördjupande fallstudierna gjordes också ett urval genom att identifiera de medlemsstater som under perioden 2016–2024 hade fattat flest beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer per respektive yrke. Ett högt antal erkännandebeslut kan tolkas som en indikation på ett betydande intresse bland yrkesutövare att etablera sig i den aktuella medlemsstaten. Det gör det särskilt relevant att analysera hur den nationella lagstiftningen och tillträdeskraven till yrket är utformade. Detta resulterade i att 3–5 medlemsländer identifierades per yrke (se tabell 1), där medlemsstaterna varierade mellan de olika yrkeskategorierna beroende på vilken medlemsstat frekvensen av beslut var som högst för respektive yrke.

Yrken med automatiskt erkännande har gemensamma minimikrav på utbildning. När dessa krav är uppfyllda i en medlemsstat erkänns yrkeskvalifikationen direkt i övriga medlemsstater. Även om yrkena omfattas av automatiskt erkännande har vi ändå tagit hänsyn till om det finns nationell lagstiftning som påverkar tillträde till yrket registrerad enligt RPD för de tre aktuella yrken i respektive medlemsstat. Detta innefattar exempelvis krav på språkkunskaper och krav på kontinuerlig fortbildning.

Tabell 1. Urval av länder per reglerat yrke

Automatiskt erkännande			Generella ordningen		
Läkare	Sjuksköterska	Tandläkare	Ämneslärare	Undersköterska	Elinstallatör*
Norge	Norge	Belgien	Cypern	Luxemburg	Italien
Tyskland	Schweiz	Frankrike	Italien	Belgien	Danmark
Schweiz	Sverige	Italien	Nederländerna	Österrike	Norge
Sverige		Sverige	Sverige	Danmark	Estland
				Sverige	Sverige

* UHR har, i samarbete med Elsäkerhetsverket, identifierat yrken inom EU som motsvarar det svenska elinstallatörsyrket. Yrkena har matchats med benämningar på originalspråk och kopplats till sina engelska generiska namn i databasen över reglerade yrken. Kartläggningen omfattar tolv länder och fem generiska namn (se bilaga 3, tabell 8). Efter vidare kontakt har fyra länder återkopplat på frågor om sin erkännandeprocess. Sverige ingår som referens för jämförelse.

Urval av alternativ till reglering i lag

När det gäller skyddsintressen har urvalsprinciperna utgått från ett mer övergripande syfte, nämligen att identifiera initiativ, pågående projekt, och god praxis inom området. Särskilt uppmärksammas exempel på där medlemsstater har lyckats skydda mål av allmänt intresse i enlighet med yrkeskvalifikationsdirektivet, utan att införa formell yrkesreglering i sin nationella lagstiftning.

För att konkretisera analysen fokuserar vi på specifika exempel från medlemsstater som tidigare genomfört relevanta projekt. Det resulterade i länderna Nederländerna, Polen och Tyskland. Vidare undersöker vi även möjligheter inom yrkeskvalifikationsdirektivet som kan underlätta och effektivisera erkännanden för att öka kompetensförsörjningen och främja mobilitet.

Mobilitet och nationell kompetensförsörjning i ett antal reglerade yrken inom EU

- Mobilitet avseende reglerade yrken utgör endast en mindre del av den totala arbetskraftsmobiliteten inom EU. Det är dock en viktig del, och en del där policy och regleringar har en möjlighet att underlätta mobiliteten.
- Sverige har under senare år utmärkt sig som ett viktigt kvalifikationsland relativt sin folkmängd i Norden/Östersjöregionen, vilket tyder på att yrkesrörlighet blivit relativt sett viktigare för de med kvalifikationer från Sverige.
- Sett ur ett per capita-perspektiv är mobiliteten hög för geografiskt mindre EU-länder. Urvalsyrkena som omfattas av automatiskt erkännande bidrar i hög grad till kompetensförsörjningen i dessa länder. Samtidigt är det i absoluta tal kvalifikationsländer som Rumänien och Polen som står för flest ansökningar totalt.
- Antalet etableringsbeslut för läkare, sjuksköterskor och tandläkare 2016–2024 har varit relativt stabilt, med läkare som visar en svag nedgång, sjuksköterskor en topp 2016 kopplad till EPC-processen, och tandläkare en jämn utveckling med en toppnotering 2021.
- Trots automatiska erkännanden finns skillnader i mobilitet mellan yrken. Läkare har nästhögst mobilitet med bred geografisk spridning, medan tandläkare har en mer regional rörlighet. Sjuksköterskor visar stark regional mobilitet, särskilt inom Norden/Östersjöregionen. Nationella tolkningar, administrativa hinder och varierande beviljandegrad påverkar fortfarande erkännandet.
- Urvalsyrken som omfattas av den generella ordningen kännetecknas av varierande kvalifikationskrav, erkännandefrekvens och fler administrativa rutiner mellan medlemsstater. Detta bidrar till att erkännandefrekvensen generellt är lägre jämfört med yrken som omfattas av automatiskt erkännande.
- Ett strukturellt mönster som syns i kartläggningen är att ett antal ”nya” medlemsstater (EU-11) har blivit mycket viktiga kvalifikationsländer.
- Mobiliteten uppvisar ofta även en regional dimension, särskilt för undersköterskor och ämneslärare, där språk och geografisk närhet spelar stor roll. Elinstallatörer har hög mobilitet och är strategiskt viktiga för den gröna omställningen, men regleringen varierar kraftigt mellan länder.

Yrkeskvalifikationsdirektivet infördes för att ersätta flera äldre regelverk och skapa ett enhetligt system för erkännande av yrkeskvalifikationer med syftet att underlätta den fria rörligheten inom EU/EES och Schweiz. Antalet beslut om erkännande ökade mellan 2007 och 2019 från drygt 34 000 till drygt 98 000 per år. Under och efter pandemin har antalet beslut minskat och det

totala antalet registrerade beslut under 2024 var 35 972, varav 6 071 gällde tillfällig yrkesutövning.³⁴

Antalet ansökningar varierar mellan länder beroende på storlek, demografi, geografi och andra socioekonomiska faktorer. Om man för 2016–2024 ser till antal beslut om etablering och tillfällig yrkesutövning, för enskilda kvalifikationsländer så är det stora länder (Tyskland, Frankrike, Spanien och Italien) och länder med stor arbetskraftsemigration (Rumänien och Polen) som har högst volymer.³⁵ Sett till beslut per 100 000 invånare i kvalifikationslandet, är ansökningar vanligast i mindre länder och i medlemsstater som anslöt efter år 2000.³⁶ Slovenien toppar listan, medan större länder som Frankrike, Tyskland och Italien ligger lägst. Sverige hamnar ungefär i mitten på den listan. Detta tyder på att yrkesmobilitet är särskilt betydelsefull för länder med mindre arbetsmarknader där satsningar görs på kompetensförsörjning eller där utlandsarbete är en viktig del för karriär- och ekonomiska möjligheter.

I det perspektivet är det intressant att se att utvecklingen i Sverige under senare år har haft en delvis annan riktning än i övriga "Norden/Östersjöregionen". Under perioden 2020 till 2024, då antalet beslut om etablering sjunkit i EU/EES och Schweiz som helhet, har antalet beslut i absoluta tal om etablering med Sverige som kvalifikationsland tredubblats.³⁷ Denna utveckling har under en kort tid gjort att Sverige är det kvalifikationsland i Norden/Östersjöregionen för vilket relativt (per 100 000 invånare) flest antal årliga beslut om etablering fattats.³⁸

³⁴ Se bilaga 1, figur 2.

³⁵ Se bilaga 1, figur 3.

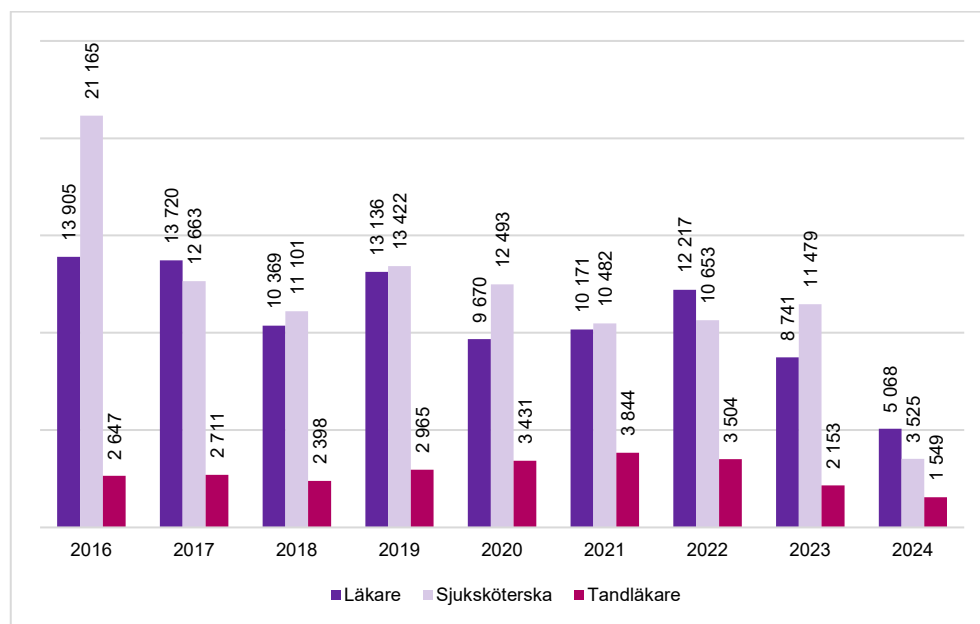
³⁶ Se bilaga 1, figur 4.

³⁷ Se bilaga 1, figur 6; resan från 1 256 (2020) till 3 879 beslut (2024) motsvarar en ökning om 310 procent.

³⁸ Se bilaga 1, figur 6.

Automatiskt erkännande

Figur 3. Antal beslut om etablering för läkare, sjuksköterska och tandläkare 2016–2024

Kommentar: Figuren visar antalet fattade beslut om etablering för de i kartläggningen ingående yrkeskategorierna där automatiskt erkännande tillämpas. Notera att en eftersläpning i rapporteringen gör att siffrorna för framför allt 2024 kan komma att revideras.

Figur 3 visar att antalet beslut för läkare har varit tämligen konstant över tid, om än med en något nedåtgående trend. Denna yrkeskategori har inte påverkats i samma omfattning som andra av den allmänna nedgång i antalet etableringsbeslut i mottagande länder som är tydlig från den övergripande statistiken.³⁹ För sjuksköterskor var 2016 ett toppår med beslut rörande etablering, vilket kan kopplas till efterfrågan och förenklade processer via EPC. Den yrkeskategori som haft minst svängningar är tandläkare där utvecklingen över tid varit relativt jämn. Noterbart för tandläkare är en toppnotering år 2021 då andra yrkeskategorier hade en nedgång.

Läkare

Läkare är den yrkesgrupp som under 2024 uppvisade högst mobilitet. De beslut om etablering som då fattades motsvarade 17 procent av alla beslut avseende reglerade yrken under det året. Under den tidsperiod som fokuseras här (2016–2024) var andelen än högre (21%) och de flesta år har läkare varit det mest mobila eller näst mest mobila yrket.

Då man ser till absoluta tal så är Tyskland både största mottagarland och största kvalifikationsland.⁴⁰ De andra stora kvalifikationsländerna är Rumänien, Polen, Italien och Ungern som tillsammans med Tyskland var kvalifikationsländer för drygt 45 procent av alla läkare som sökt etablera sig i ett annat land. Bland mottagarländerna följs Tyskland av Norge, Schweiz,

³⁹ Se bilaga 1, figur 1.

⁴⁰ Se bilaga 2, figur 3 och 4.

Sverige och Storbritannien; tillsammans har de varit mottagarland för nästan 65 procent av alla läkare som ansökt om etablering.

Viktigt att notera är att all mobilitet sker i en bilateral relation; en individ får sina kvalifikationer i *ett land* för att sedan ansöka om erkännande i *ett annat land*. Inom vissa yrken kan ett fåtal sådana relationer utgöra en stor andel av de totala flödena vilket skulle indikera att yrkets mobilitet är en angelägenhet för ett mindre antal länder. För läkare omfattar de tio viktigaste bilaterala relationerna drygt 30 procent av de totala flödena; koncentrationen är lägre än för andra yrken i kartläggningen vilket gör att vi kan konstatera att yrkets mobilitet är en angelägenhet för många länder. För läkare utgörs den viktigaste bilaterala relationen av de som fått sina kvalifikationer i Tyskland för att sedan ansöka om etablering i Schweiz; drygt fem procent av alla beslut utgörs av dessa.⁴¹

I ett geografiskt perspektiv ser vi att elva ”nya” östliga medlemsstater (EU-11),⁴² tillsammans var kvalifikationsländer för 42 procent av besluten rörande läkare men mottagarländer för endast 4 procent. Det innebär att de EU-11 i verkligt hög grad bidrar till kompetensförsörjningen av läkare.⁴³ Siffrorna kan jämföras med att dessa länder år 2024 hade 19 procent av den totala befolkningen. Detta är i linje med förhållandet inom många bristyrken där nya EU-medlemmar etablerat sig som viktiga kvalifikationsländer och därmed bidrar på ett viktigt sätt till den europeiska kompetensförsörjningen.

Vi noterar även att det finns ett starkt grannlandsberoende där, åtminstone ibland, språklig närhet underlättar mobiliteten. För läkare noteras att av de 8 345 läkare som ansökte om etablering i Sverige med kvalifikationer från annat land var det Danmark och Rumänien som var de viktigaste länderna (bägge 13%). Av det totala flödet till Sverige stod EU-11 för 52 procent och den delvis överlappande konstellationen ”Norden/Östersjöregionen” för 50 procent.⁴⁴

Om man tar hänsyn till ländernas folkmängd blir det än tydligare att den europeiska mobiliteten för läkare är extra viktig för mindre länder.⁴⁵ Norge, Luxemburg, Schweiz, Sverige och Belgien är de länder som toppar listan om mottagarländer mätt som antal etableringsbeslut per 100 000 invånare. Bland de länder som givet sin befolkning i högst utsträckning bidrar med utbildning och kvalifikationer för dessa individer finns också många mindre länder som Island, Lettland, Danmark och Slovakien, men också Rumänien.

På motsvarande sätt går det att se vilka länder som i högst grad har den fria rörligheten att tacka för kompetensförsörjningen inom ett yrke. Vad gäller läkare är det 10 av 32 länder som är ”nettomottagare” av läkare. Störst nettoinflöde av läkare i förhållande till sin folkmängd har Norge tätt följt av Luxemburg, men även Schweiz, Sverige och Cypern är mottagarländer av

⁴¹ I bilaga 2, tabell 3 syns att 5 188 individer hade Tyskland som kvalifikationsland och Schweiz som mottagarland; totalt fattades under 2016–2024 96 997 beslut rörande etablering av läkare. För en sammanställning av de viktigaste bilaterala relationerna, se bilaga 2, tabell 1.

⁴² De länder som vi inkluderar i termen EU-11 är Bulgarien, Estland, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern.

⁴³ Se bilaga 2, tabell 3.

⁴⁴ Denna konstellation av länder inkluderar de nordiska länderna Sverige, Norge, Danmark, Finland och Island samt även Estland, Lettland, Litauen, Polen och Tyskland; totalt 10 länder.

⁴⁵ Se bilaga 2, figur 1 och 2.

läkare i avsevärt större omfattning än de är kvalifikationsländer.⁴⁶ Att dessa länder framstår som attraktiva mottagarländer för läkare, relativt den egna folkmängden, tyder på fungerande erkännandesystem och attraktiva arbetsvillkor. De största nettoutflödena finns för Island, Lettland, Rumänien, Litauen och Slovakien. Utflödena tyder på strukturella utmaningar inom den nationella hälso- och sjukvården som gör att villkoren att arbeta där man fått sina kvalifikationer inte ter sig attraktiva.

Data från SCB visar att den svenska läkarkåren har vuxit med 24 procent under åren 2016–2023, som då uppgick till drygt 48 000 anställda läkare. Samtidigt har sammansättningen utifrån födelseland varit relativt stabil.⁴⁷ Det faktum att nettoinflödet av läkare utbildade utomlands inte påverkat födelsebakgrunden i någon större utsträckning antyder att många av de utlandsutbildade läkarna också är födda i Sverige.

Sjuksköterska

Sjuksköterskor har historiskt (2005–2024) varit den mest mobila yrkesgruppen bland de reglerade yrkena.⁴⁸ Den hade också det högsta antalet etableringsbeslut 2016–2024, även om mobiliteten sjunkit efter toppåret 2017 (se figur 3 ovan). Utvecklingen kan delvis kopplas till Brexit och Storbritanniens minskade roll som kvalifikations- och mottagarland.

Frankrike, Rumänien, Italien och Tyskland är de främsta kvalifikationsländerna i absoluta tal och står för över hälften av alla mobiliteter, medan Schweiz, Tyskland, Norge och Storbritannien har varit de viktigaste mottagarländerna, motsvarande nära två tredjedelar av mobiliteterna.⁴⁹

Jämfört med läkare är mobiliteten av sjuksköterskor mer koncentrerad: de tio största bilaterala relationerna stod för nära 43 procent av alla beslut 2016–2024, med tydliga mönster av regional och språklig närhet.⁵⁰ Schweiz är ett centralt mottagarland, särskilt från Frankrike, Tyskland och Italien. Rumänien utmärker sig även vad gäller sköterskor som ett betydande kvalifikationsland med flöden till flera västeuropeiska länder.⁵¹

Precis som för läkare så är EU-11 som grupp viktiga kvalifikationsländer men inte alls viktiga mottagarländer för sjuksköterskor. Under perioden stod EU-11 som kvalifikationsland för 36 procent av alla beslut. Samtidigt var de elva länderna mottagarland endast för 0,6 procent av alla beslut. Som argumenterades ovan kan detta förhållande förklaras av en kombination av att länderna etablerat sig som viktiga utbildningsländer och att den inhemska sjukvården i dessa länder inte förmår attrahera de utbildade i nämnvärd omfattning.

⁴⁶ Nettoflödena beräknas utifrån etableringsbeslut per 100 000 invånare under 2016–2024. För Norges räkning så var man mottagarland för 280 läkare per 100 000 invånare medan man var kvalifikationsland för 12 läkare per 100 000 invånare – motsvarande ett "nettoinflöde" om 268 läkare per 100 000 invånare. Motsvarande nettoinflöde för Sverige var 49 läkare per 100 000 invånare. Se bilaga 2, tabell 2.

⁴⁷ Se bilaga 2, figur 5.

⁴⁸ Se bilaga 1, tabell 1.

⁴⁹ Se bilaga 2, figur 8 och 9.

⁵⁰ Se bilaga 2, tabell 1.

⁵¹ Fyra länder var mottagarländer för >1 000 sköterskor med sina kvalifikationer från Rumänien: Tyskland (6 173), Storbritannien (3 999), Italien (2 700) och Belgien (1 217). För data se bilaga 2, tabell 6.

Även för sjuksköterskor finns ur svenskt perspektiv ett starkt regionalt mönster. Av de beslut om etablering som fattats med Sverige som mottagarland var övriga länder i konstellationen Norden/Östersjöregionen kvalifikationsländer i 72,5 procent av besluten. Denna siffra kan jämföras med att endast 19 procent av besluten rörde något av länderna i EU-11. Mönstret skiljer sig starkt från det för läkare där Norden/Östersjöregionen och EU-11 stod för 50 respektive 52 procent av inflödet till Sverige. En möjlig förklaring är att språklig och geografisk närhet spelar större roll för sjuksköterskor än för läkare. En annan möjlig förklaring är att sjuksköterska i mindre omfattning än läkare är ett yrke där man som svensk genomför sin utbildning utomlands.

I ett kompetensförsörjningsperspektiv, då hänsyn tas till befolkning, finns Sverige bland topp-10 både som mottagarland och kvalifikationsland.⁵² Nettoflödet är negativt då Sverige "exporterar" fler sjuksköterskor än man "importerar".⁵³ Denna "export" från Sverige går i allt väsentligt (92%) till Norge, vilket också gör denna bilaterala relation till en av de tio viktigaste för den totala mobiliteten av sjuksköterskor.⁵⁴ Avseende inflödet rör huvuddelen av de 2 886 besluten de med kvalifikationer från Finland (35%), följt av Norge (12%), Danmark (8%), Rumänien (5%) och Grekland (4%).

Parallellt med denna utveckling noterar vi för sjuksköterskor, till skillnad från läkare, en viss förskjutning i sammansättningen av den svenska arbetskraften inom yrket.⁵⁵ Trots en ökning på 11 procent av antalet anställda under perioden 2016–2023 minskar andelen svenskfödda något. Andelen födda i Norden och Europa är praktiskt taget densamma medan andelen med utomeuropeisk bakgrund ökar.

Tandläkare

Tandläkare är ett yrke som stadigt tillhört topp fem avseende mobilitet och där andelen av de totala besluten om etablering historiskt legat relativt konstant kring 4–5 procent.⁵⁶ I absoluta tal har Rumänien, Spanien och Portugal varit de största kvalifikationsländerna. Tillsammans har de stått för 55 procent av antalet beslut.⁵⁷ Rumänien har det största antalet utbildade tandläkare per capita inom EU samtidigt som Spanien och Portugal under lång tid haft ett stort antal tandläkarutbildningar, ofta med omfattande antagning och utbildningsutbud som även erbjudits på engelska. De största mottagarländerna har varit Italien, Belgien och Frankrike; motsvarande 51 procent av besluten under 2016–2024.⁵⁸

Ser man till de bilaterala relationer som underbygger denna mobilitet så är tandläkare det yrke under den automatiska ordningen där mobiliteten är mest koncentrerad. De tio största bilaterala relationerna står för nästan 44 procent av alla etableringsbeslut.⁵⁹ Detta indikerar, som diskuterats ovan, att

⁵² Se, bilaga 2, figur 6 och 7.

⁵³ Se, bilaga 2, tabell 5.

⁵⁴ Under perioden var det 3 298 sköterskor från Sverige som ansökte om etablering i Norge (se bilaga 2, tabell 6); den bilaterala relationen motsvarade 3,1 procent av alla etableringsbeslut (se bilaga 2, tabell 1).

⁵⁵ Se bilaga 2, figur 10.

⁵⁶ Se bilaga 1, tabell 1.

⁵⁷ Se bilaga 2, figur 14.

⁵⁸ Se bilaga 2, figur 13.

⁵⁹ Se bilaga 2, tabell 1.

mobiliteten är mer av en "regional" angelägenhet än en fråga om gränsöverskridande rörlighet inom EU.

I likhet med både läkare och sjuksköterskor så är länderna inom EU-11 som grupp en viktig kvalifikationsregion för tandläkare; tillsammans stod de för 41 procent av beslut om etablering som fattades under perioden.⁶⁰ Samtidigt stod länderna tillsammans som mottagarland i endast 3,7 procent av ärendena och är således "nettoexportörer" av tandläkare. Dynamiken liknar den för läkare med en, givet ländernas storlek, överdimensionerad utbildningskapacitet som välkomnar inresande studenter, och en inhemsk hälso- och sjukvårdssektor som inte har konkurrenskraftiga löner i jämförelse med medlemsländer i väst.

Sverige återfinns på åttonde plats som mottagarland motsvarande drygt 3 procent av det totala antalet beslut.⁶¹ Vad gäller tandläkare är dock den regionala dimensionen långt mindre markant än för sjuksköterskor; 44 procent av de som ansökt om etablering har sina kvalifikationer från "Norden/Östersjöregionen" jämfört med 72,5 procent för sjuksköterskor. Samtidigt är det tydligt att Rumänien även för svenskt vidkommande är ett viktigt kvalifikationsland vilket gör att andelen beslut som rör EU-11 som kvalifikationsregion uppgår till 63 procent.⁶²

Utifrån ett nationellt kompetensförsörjningsperspektiv är det, i likhet med läkare, många av de mindre länderna som är mest beroende av den fria rörligheten för sin försörjning av tandläkare. De länder som är största nettomottagare i förhållande till folkmängd är Luxemburg, Belgien, Norge Schweiz och Malta.⁶³ Luxemburg utmärker sig med ett mycket högt mottagande men nästan inget kvalifikationsutflöde. Detta kan bero på liten befolkning, hög efterfrågan och attraktiv arbetsmarknad. Belgien kommer på en andra plats som mottagandeland både ur ett absolut tal och utifrån befolkning (per capita) perspektiv.

Belgien är intressant även i en mer detaljerad analys. De 4 629 ansökningar om etablering som gjordes under 2016–2024 skulle, om de alla hade beviljats, ha motsvarat 63 procent av landets tandläkarkår som uppskattades uppgå till 7 300 personer.⁶⁴ Landet beviljar dock enbart drygt 50 procent av etableringsansökningarna vilket motsvarar ett kumulativt inflöde motsvarande 30 procent av de i landet yrkesverksamma. Det är ett lågt beviljande för ett yrke som ska erkännas automatiskt. Detta kan tyda på administrativa hinder, att ansökningar inte fullföljs eller att den sökandes kvalifikationer inte uppfyller minimikraven.

I Italien, ett land med motsvarande antal ansökningar om etablering som i Belgien, har man 84 procent positiva beslut. I Italiens fall motsvarar det totala antalet ansökningar (4 684) endast 9 procent av tandläkarkåren som uppskattades vara 50 000 personer. Detta kan vara en förklaring till den högre andelen positiva beslut än vad som noteras för Belgien där antalet ansökningar motsvarade mer än 60 procent av kåren. Samtidigt ska noteras

⁶⁰ Se bilaga 2, tabell 9.

⁶¹ Se bilaga 2, figur 13.

⁶² Rumänien (20,2%) och Polen (14,2%) stod tillsammans som kvalifikationsland för mer än en tredjedel av de tandläkare som ansökt om etablering i Sverige.

⁶³ Se bilaga 2, tabell 8 samt figur 11 och 12.

⁶⁴ FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (2015).

att Italien därutöver fattar 15 procent neutrala beslut; något som kan visa på att handläggning av ärenden dröjer längre innan beslut fattas. Det kan i sin tur ha en påverkan på hur snabbt kompetens kan tillföras vården.

För Sveriges räkning, där antalet anställda tandläkare ökat med 26 procent mellan 2016 och 2023, motsvarar det kumulativa antalet ansökningar om etablering nära 11 procent av tandläkarkåren.⁶⁵ Under 2016–2024 godkände Socialstyrelsen 80 procent av ansökningarna om etablering vilket anses motsvara cirka 8 procent av tandläkarkåren. Trots att inflödet främst rörde tandläkare med kvalifikationer från Rumänien och Polen så har andelen svenskfödda tandläkare minskat liksom andelen födda i Europa. Andelen födda utanför Europa har däremot ökat markant.⁶⁶

Som nämndes ovan är Frankrike den tredje största mottagaren av tandläkare i absoluta termer; under 2016–2024 uppgick antalet ansökningar om etablering till 3 538. Det som särskiljer landet är att 99,6 procent av alla ansökningar godkänns. Givet att det i landet finns omkring 47 600 verksamma inom yrket innebär det att det potentiella kumulativa tillskottet av kompetens från andra kvalifikationsländer motsvarade drygt 7 procent av landets existerande tandläkarkår; en andel som är lägre än för Sverige och de andra stora mottagarländerna Belgien och Italien. I en sådan situation finns få incitament att söka begränsa inflödet och gränsöverskridande mobilitet ses sannolikt som ett välkommet tillskott till kompetensförsörjning inom fransk tandvård.

Regleringsjämförelser mellan Belgien, Frankrike, Italien och Sverige visar att utbildningslängden varierar mellan fem och sex år, men det har ingen påverkan på kvalifikationsnivån som är en akademisk utbildning på högskolenivå.⁶⁷

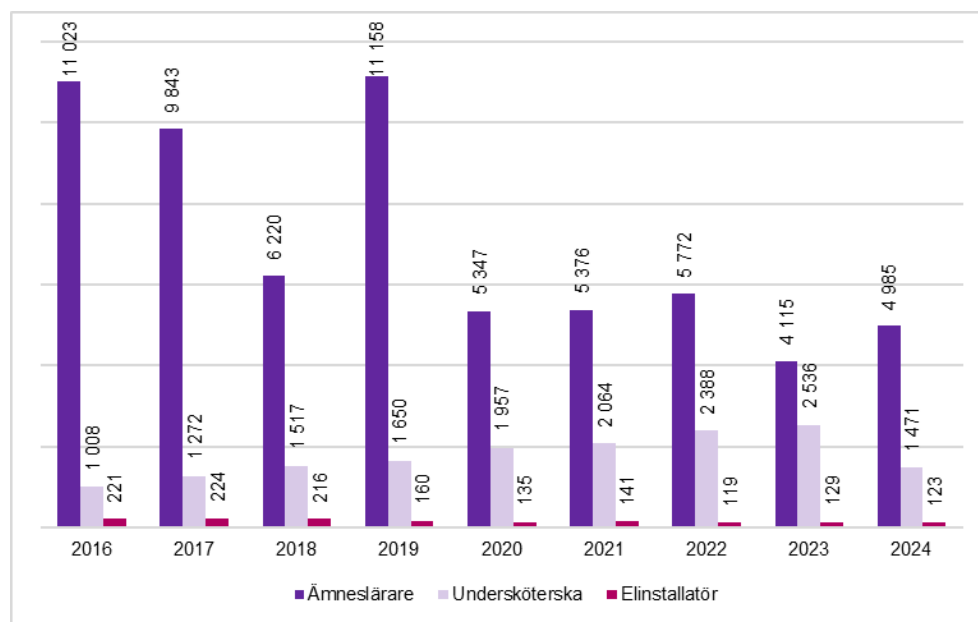
⁶⁵ Se bilaga 2, figur 15; som tandläkarkår räknas här antalet anställda tandläkare (7 662) utifrån SCB:s data (SSYK 2260) för år 2023. Antalet är en ökning om 1 581 personer jämfört med 2016.

⁶⁶ Se bilaga 2, figur 15.

⁶⁷ Se bilaga 2, tabell 10.

Generella ordningen

Figur 4. Antal årliga beslut enligt den generella ordningen rörande etablering för ämneslärare, undersköterskor och elinstallatörer (2016–2024)

Kommentar: Data för figuren baserade på de i RPD generiska yrkeskategorierna *Secondary school teacher* (ämneslärare), *Nursing assistants and health care assistants* (undersköterska) respektive *Electricity equipment and installation inspector* (elinstallatör). Notera att det sistnämnda yrket inte innefattar data över yrkesutövare som har fått sina kvalifikationer erkända inom andra generiska yrkeskategorier.

Figur 4 illustrerar att beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer enligt den generella ordningen under perioden 2016–2024 varierar mellan de för kartläggningen utvalda yrkesgrupperna. Om man jämför med den automatiska ordningen (figur 3) ser vi att antalet årliga beslut för ämneslärare återfinns någonstans strax under motsvarande siffror för läkare och sjuksköterskor. Detta stämmer också väl med att yrket historiskt varit det tredje mest mobila reglerade yrket.⁶⁸ Antalet beslut rörande ämneslärare har uppvisat stora variationer mellan år, vilket kan spegla förändringar i utbildningspolitik, behov eller tillgång på kvalificerad arbetskraft.

För undersköterskor är det årliga antalet beslut något lägre än för tandläkare (figur 3) även om trenden för undersköterskor är starkt uppåtgående. Elinstallatörer slutligen är det yrke i kartläggningen där vi ser det minsta antalet årliga beslut. Yrket har historiskt (2016–2024) legat på plats 38 i listan över mest mobila reglerade yrken även om det hoppade till plats 27 just under 2024. Huruvida detta hopp har att göra med en eftersläpning i rapportering som finns för vissa, men långt ifrån alla, yrken är svårt att säga. Även den låga volymen som syns i figur 4 för elinstallatörer kan delvis förklaras av att yrket ofta hanteras inom andra generiska kategorier i RPD, samt att tillfällig yrkesutövning är vanligare inom detta yrke än etablering.

⁶⁸ Se bilaga 1, tabell 1.

Ämneslärare

Mellan 2016–2024 registrerades knappt 64 000 ansökningar om etablering i läraryrket inom EU/EES och Schweiz.⁶⁹ Som jämförelse uppskattades antalet verksamma högstadie- och gymnasielärare i EU (2023) vara 3,37 miljoner.⁷⁰ Om vi jämför med situationen för yrken som läkare är det kumulativa antalet ansökningar om etablering i förhållande till antalet yrkesverksamma lågt;⁷¹ för ämneslärare 1,9 procent jämfört med 5,3 procent för läkare.

I absoluta tal har Rumänien, Spanien och Grekland varit de största kvalifikationsländerna. Tillsammans har de stått för 58 procent av antalet beslut om etablering.⁷² Sverige har varit kvalifikationsland för endast 0,5 procent av det totala antalet ansökningar och hamnar på plats 21 av de 32 kvalifikationsländerna. De största mottagarländerna har varit Italien, Storbritannien och Nederländerna med sammanlagt 66 procent av det totala antalet ansökningar.⁷³ Sverige är också ett avsevärt större mottagarland än kvalifikationsland; totalt fattades i Sverige beslut om 1 787 ansökningar från individer med kvalifikationer från 30 olika länder.⁷⁴

Sett till de bilaterala relationer som underbygger denna potentiella mobilitet så är ämneslärare ett yrke där ansökningarna är mer koncentrerade än för något av yrkena under den automatiska ordningen. Ett tydligt exempel är att ansökningar om etablering i Italien från personer med kvalifikationer från Rumänien utgjorde 26 procent av det totala antalet under perioden, och tillsammans med de nära 10 procent från Spanien stod dessa två bilaterala relationer för över 35 procent av all potentiell mobilitet. De 10 viktigaste bilaterala relationerna står här för 61,3 procent av det totala antalet ansökningar om etablering.⁷⁵ I linje med den tolkning som gjordes för yrkena som går under det automatiska erkännandet pekar den höga koncentrationen på att mobiliteten för ämneslärare är en angelägenhet för ett färre antal länder än exempelvis läkare som hade ett motsvarande koncentrationsmått om 30 procent, sjuksköterskor 43 procent och tandläkare 44 procent.

Även för yrken under den generella ordningen visar det sig att EU-11 som grupp är en viktig kvalifikationsregion. För ämneslärare kom 42 procent av ansökningarna från sökande med sina kvalifikationer från något land inom EU-11. Koncentrationen är dock stor med Rumänien som står för 69 procent av ansökningarna med EU-11 som kvalifikationsland och 29 procent av alla ansökningar om etablering som ämneslärare. Samtidigt stod länderna i EU-11 som mottagarland i nästan 1 procent av ärendena.

I absoluta tal är Italien det land som mottog i särklass flest ansökningar om etablering, motsvarande 40 procent av totalen varav majoriteten kommit från Rumänien (64%) följt av Spanien (24%).⁷⁶ I relation till antalet verksamma ämneslärare i Italien motsvarar detta potentiella inflöde 5,6 procent av

⁶⁹ Se bilaga 3, tabell 4.

⁷⁰ Eurostat (2025), s. 6.

⁷¹ Eurostat (2024), s. 1.

⁷² Se bilaga 3, figur 4.

⁷³ Se bilaga 3, figur 3.

⁷⁴ Se bilaga 3, tabell 4.

⁷⁵ Se bilaga 3, tabell 2.

⁷⁶ Se bilaga 3, figur 3 och tabell 4.

yrkeskåren.⁷⁷ Ansökningarna skulle således kunna ha en reell påverkan på kompetensförsörjningen. I verkligheten har dock bara 14 procent av ansökningarna lett till positivt erkännande, vilket begränsar den faktiska förstärkningen. En vanlig avslagsgrund är bristande överensstämmelse mellan yrkesrollen i ansökan och den kvalifikation som sökanden har från sitt kvalifikationsland. Därtill nämns att vissa sökande har genomgått en ospecificerad eller allmänt hållen utbildning, vilket gör det svårt att bedöma kvalifikationens relevans.

Nederländerna har mottagit näst störst antal ansökningar om etablering av de övriga medlemsstaterna. Totalt fattades beslut om 5 155 ansökningar,⁷⁸ vilket potentiellt skulle ha utgjort ett tillskott om 4,3 procent till lärarkåren som 2023 uppgick till 119 000 ämneslärare.⁷⁹ Besluten om erkännande är 45 procent positiva samtidigt som man har en hög andel negativa beslut på 37 procent. Den höga andelen avslag tyder på att många ansökningar inte uppfyller kraven. Behörig myndighet har framfört att avslag beror främst på bristande kvalifikationer, att utbildningsnivån inte motsvarar kraven eller fel ämnesinriktning.

Cypern tog emot 4 786 ansökningar, nästan lika många ansökningar som Nederländerna. Detta gjorde också landet till det med störst antal ansökningar per capita. Det kumulativa antalet ansökningar motsvarade mer än 60 procent av lärarkåren som 2023 uppgick till 8 100 lärare.⁸⁰ Merparten av ansökningarna kom från Grekland (74%) respektive Storbritannien (22%). Många cyprioter väljer att utbilda sig utomlands då Cypern har ett begränsat antal egna lärarutbildningsprogram. I Cyperns fall är det drygt 80 procent av ansökningarna som får positiva beslut vilket visar att inte minst det grekiska utbildningssystemet verkar vara väl anpassat till Cyperns krav. Den stora andelen positiva beslut kan även tyda på att Cypern har ett effektivt och välfungerande erkännandeförfarande som underlättar rörlighet och kompetensförsörjning. Cypern anger att avslag främst sker när sökanden inte har den examen som krävs. Det visar att behöriga myndigheter bedömer att kvalifikationerna inte uppfyller de formella krav som ställs för att undervisa inom det cypriotiska skolsystemet.

För Sveriges del uppgick det potentiella inflödet av ämneslärare från andra europeiska länder till 1 787 ansökningar under perioden 2016–2024. Det motsvarar knapp 3 procent av de som ansökt om att etablera sig i ett EU/EES-land eller Schweiz.⁸¹ Antalet ansökningar till Sverige motsvarar drygt 2 procent av den svenska lärarkåren,⁸² vilket trots att det utgör en relativt liten andel kan ha strategisk betydelse i sammanhang där det råder lärarbrist. Av de inkomna ansökningarna fattade Sverige ca 90 procent positiva beslut. Det visar på ett effektivt och tillgängligt förfarande där även många sökande uppfyller kraven. Samtidigt har antalet grundskollärare ökat med 15 procent mellan 2016 och 2023, vilket skett parallellt med ett ökat inflöde av personer

⁷⁷ Eurostat (2025), tabell 2.

⁷⁸ Se bilaga 3, tabell 3.

⁷⁹ Eurostat (2025), tabell 2.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Se bilaga 3, tabell 4; Sverige rankade som 8:e största mottagarland (bilaga 3, figur 3).

⁸² År 2023 fanns i Sverige 38 900 högstadielärare och 39 000 gymnasielärare, se Eurostat (2025), tabell 2.

födda utanför Sverige.⁸³ Andelen lärare med utländsk bakgrund har ökat i Sverige särskilt från personer födda i Norden/Europa och ännu mer från personer födda i länder utanför Europa. Kompetensförsörjning från utlandet har alltså fått ökad betydelse för Sveriges del.

För att uppskatta den potentiella effekten av den fria rörligheten på den nationella kompetensförsörjningen har relativa mått använts där hänsyn tas till landets folkmängd. Analysen fokuserar på om ett land uppvisar ett positivt eller negativt nettoflöde inom en viss yrkesgrupp, vilket ger en indikation på om rörligheten bidrar till eller utmanar landets kompetensförsörjning. För ämneslärare hade 13 av 32 länder positiva nettoflöden.⁸⁴ Landet med störst inflöde var Rumänien som hade ett potentiellt nettoflöde av +487 ämneslärare per 100 000 invånare. Andra länder med markanta nettoflöden var Spanien (+53), Schweiz (+42), Italien (+41), Luxemburg (+34), Nederländerna (+25) och Sverige (+14).

I Sveriges fall framträder en tydlig geografisk dimension av ansökningarna där kvalifikationer från de nio länderna i konstellationen "Norden/Östersjöregionen" stod för 49 procent av ansökningarna. Att Polen, Rumänien, Ungern och Kroatien alla tillhör topp-10 kvalifikationsländer för de som ansökt om etablering i Sverige innebär att den delvis överlappande konstellationen av EU-11 står för 36 procent av ansökningarna.⁸⁵

Undersköterska

Under åren 2016–2024 fattades det 15 863 etableringsbeslut för yrket undersköterska. Besluten berörde 30 kvalifikationsländer och 19 etableringsländer.⁸⁶ Det totala antalet beslut gjorde yrket till det sjätte mest mobila reglerade yrket under 2024, en position det även haft om man ser till hela perioden som yrkeskvalifikationsdirektivet varit i kraft (2005–2024).⁸⁷ Det totala antalet beslut motsvarade 3,4 procent av alla beslut rörande reglerade yrken under 2016–2024. I figur 4 (ovan) ser vi dock att undersköterskor, till skillnad från andra yrken i kartläggningen, haft en trendmässig ökning av antalet beslut under den studerade perioden.⁸⁸

Som mottagarländer är det mindre länder som Norge, Luxemburg, Belgien och Österrike som dominerat; dessa fyra länder stod tillsammans som mottagarländer i 7 av 10 ansökningar.⁸⁹ Det enda större landet som nådde topp-5 av mottagarländerna var Frankrike som stod som mottagare i 8 procent av fallen.

Sverige å sin sida stod som mottagare i 1,4 procent av ansökningarna.⁹⁰ I detta sammanhang är det viktigt att notera att Sverige valde att reglera yrket undersköterska år 2023, vilket innebär att det för perioder dessförinnan

⁸³ Se bilaga 3, figur 5.

⁸⁴ Se bilaga 3, tabell 3 samt figur 1 och 2.

⁸⁵ Mesta kvalifikationsländer vad gäller ämneslärare var (antal ansökningar inom parentes): Finland (263), Polen (195), Grekland (175), Norge (152), Spanien (127), Rumänien (111), Storbritannien (102), Tyskland (81), Ungern (80 och Kroatien (73).

⁸⁶ Se bilaga 3, tabell 6.

⁸⁷ Se bilaga 1, tabell 1.

⁸⁸ Undantaget är 2024 då antalet minskade; jmf. tidigare diskussion om eftersläpning i rapporteringen.

⁸⁹ Se bilaga 3, figur 8.

⁹⁰ Se bilaga 3, tabell 9 och figur 8.

saknas data för Sverige som mottagarland. Att det saknas data innebär dock inte att undersköterskor inte har etablerat sig i Sverige före 2023.

Bland kvalifikationsländerna återfinns två stora länder, Frankrike och Tyskland, bland de fem länder där flest sökande har fått sina kvalifikationer. Dessa bägge länder stod för 19 respektive 7 procent av ansökningarna. Denna lista toppas dock av Sverige som är det största kvalifikationslandet med 21 procent av ansökningarna; de 3 304 ansökningarna avsåg etablering i Norge (91%) följt av Danmark (5%) och Finland (3%).⁹¹ Tillsammans med Belgien och Slovakien stod topp-5 bland kvalifikationsländerna för nära två tredjedelar av ansökningarna.

Även i termer av det mått för bilaterala relationer som använts är undersköterskor det mest koncentrerade yrket.⁹² De tio viktigaste bilaterala relationerna, där åtta länder återfinns som kvalifikationsländer och sex som mottagarländer, omfattar 66 procent av alla potentiella mobiliteter. Vår tolkning sedan tidigare är även aktuell här, nämligen att detta koncentrationsmått pekar på att mobilitet inom yrket är en regional angelägenhet.

Den starka bilaterala relationen mellan Sverige och Norge kan förklaras av geografisk närhet, språkliga likheter, signifikanta löneskillnader och en väl etablerad arbetskraftsrörlighet mellan länderna. Ett liknande mönster återfinns då man ser på länderna Frankrike, Belgien och Luxemburg, tre länder som i olika konstellationer, efter Sverige–Norge, utgör de viktigaste bilaterala relationerna.⁹³ Även här är språk och geografisk närhet sannolikt viktiga förklaringar till att dessa relationer omfattar 30 procent av den potentiella mobiliteten inom yrket.

Ser vi till mobilitetens potentiella effekter på kompetensförsörjningen med hänsyn tagen till befolkningen är det tre länder som står ut vad gäller nettoinflödet av undersköterskor: Luxemburg (+538 per 100 000 invånare), Norge (+76) och Österrike (+22).⁹⁴ I den andra ändan av skalan är det på motsvarande sätt tre länder som i extra hög grad via rörligheten potentiellt dräneras på kompetens inom yrket: Slovenien (-37 per 100 000 invånare), Sverige (-29) och Slovakien (-17). Åter igen ska dock nettoflödet för Sverige tolkas med största försiktighet då yrket blev reglerat först 2023.

Den för andra yrken diskuterade situationen där EU-11 i hög grad förser övriga länder med kompetens är för undersköterskor inte lika uttalad. EU-11 som grupp står som kvalifikationsländer för 21 procent av alla ansökningar. Även om andelen, till skillnad från i de tidigare redovisade yrkena, ganska väl matchar ländernas andel av befolkningen så är det tydligt att även EU-11 i hög grad är en "nettogivare" av kompetens då länderna stod som mottagarländer i endast 360 ansökningar (2,2%).

Om vi sammanfattar karakteristika för de stora mottagarländerna så ser vi att Norge, i tillägg till det omfattande inflödet från Sverige haft inflöden från hela 27 kvalifikationsländer. Störst av dessa är Finland, följt av Danmark, Polen,

⁹¹ Se bilaga 3, figur 9 och tabell 6.

⁹² Se bilaga 3, tabell 2.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Se bilaga 3, tabell 5 samt figur 6 och 7.

Spanien och Litauen. Luxemburg är det näst mest populära landet att söka sig till sett till antal beslut. Landet attraherar framför allt de med kvalifikationer från Frankrike, Belgien och Tyskland. Luxemburg har ett strukturellt beroende av utländsk arbetskraft utifrån den ringa, och därtill åldrande, befolkningen. Man erbjuder precis som Norge goda arbetsvillkor. Däremot fattar Luxemburg fler neutrala beslut och nästan 37 procent positiva beslut. Den vanligaste orsaken till avslag vid erkännande av kvalifikationer är att examen inte ger tillträde till yrket i ursprungslandet, vilket är ett krav om yrket är reglerat där. Därtill bedöms vissa utbildningar som väsentligt avvikande från Luxemburgs nationella krav, både vad gäller teoretiskt innehåll och praktiska moment.

Det tredje största mottagarlandet för undersköterskor, Belgien, attraherar mest de med kvalifikationer från Frankrike, Nederländerna och Italien. Belgien fattar i nästan hälften av ärendena positiva beslut. Å andra sidan är 25 procent negativa besked. Behörig myndighet har redogjort att detta beror på att den utländska utbildningen skiljer sig för mycket från den belgiska vad gäller innehåll, praktiska moment, längd och nivå. Även om Belgien är en stor mottagare så är det också ett stort kvalifikationsland vilket ger en liten nettoeffekt.

Österrike, det fjärde största mottagarlandet med 2 088 beslut, tog emot ansökningar främst från närliggande Slovenien och Slovakien men även från Tyskland, Ungern och Rumänien. Österrike utmärker sig med en erkännandefrekvens på 75,5 procent och inga avslag under perioden. Detta kan tyda på ett välfungerande erkännandesystem och/eller en hög grad av harmonisering mellan utbildningssystemen.

Danmark erkänner väldigt få ansökningar om etablering. Det kan indikera att danska myndigheter bedömer att kvalifikationerna från andra medlemsstater inte uppfyller de nationella kraven. Den vanligaste orsaken till ett negativt beslut är, enligt behörig myndighet, att den sökande inte har lämnat in den dokumentation som krävs för att kunna handlägga ansökan vidare, eller att utbildningen inte kan likställas med dansk utbildning och bedöms vara inriktad mot ett annat yrke.

Tre geografiska epicentrum kan noteras för den mobilitet som registreras inom ramen för yrkeskvalifikationsdirektivet:

- i) Sverige–Norge–Danmark–Finland
- ii) Belgien–Nederländerna–Luxemburg–Frankrike–Tyskland
- iii) Österrike–Slovenien–Slovakien

I sammanfattning kan sägas att mobiliteten bland undersköterskor inom Europa präglas av tydliga regionala mönster. Vårdpersonal rör sig främst mellan grannländer och allra mest så då det finns en språklig gemenskap. Det är också tydligt att rörligheten sker i riktning mot länder som erbjuder mer attraktiva arbetsförhållanden.

Elinstallatör

Elinstallatörens yrkesroll präglas av en hög grad av komplexitet och varierar avsevärt mellan EU:s medlemsländer, både vad gäller kvalifikationskrav,

erkännandesystem och hur tillträde till yrket regleras. I vissa fall sker erkännandet enligt den generella ordningen, medan andra länder tillämpar ett automatiskt erkännande enligt bilaga IV till YKD. Denna variation skapar en fragmenterad bild av yrket inom EU,⁹⁵ vilket både komplicerar analysen av yrket och, mer problematiskt, kan försvåra rörligheten för yrkesutövare.

Samtidigt är elinstallatörer en nyckelgrupp i den gröna omställningen. Deras kompetens är avgörande för elektrifiering, energieffektivisering och integration av förnybar energi; alla centrala komponenter i EU:s klimatstrategi. Ett mer samordnat och transparent erkännandesystem framstår därför som nödvändigt för att underlätta mobilitet och säkerställa kompetensförsörjning inom detta strategiskt viktiga yrke.

Elinstallatörsyrket är det enda av de sex granskade yrkena som uppvisar en hög andel ansökningar om tillfällig yrkesutövning. Detta speglar yrkets nära koppling till byggsektorn, där uppdragen ofta är tidsbegränsade. EU:s regelverk möjliggör tillfällig yrkesutövning i ett annat medlemsland utan att genomgå hela erkännandeförfarandet för etablering, vilket gör elinstallatörsyrket till ett tydligt exempel på den typ av flexibilitet som eftersträvas inom EU:s inre marknad. Den relativt höga nivån av ansökningar för tillfällig yrkesutövning tyder också på en stark vilja till mobilitet bland yrkesutövarna. Statistik för detta erkännandeförfarande finns tillgänglig för tre av urvalsländerna (Danmark, Estland och Italien).

Danmark tillämpar automatiskt erkännande enligt bilaga IV och har en mycket hög andel positiva beslut samt en låg avslagsfrekvens.⁹⁶ Majoriteten av besluten som landet hanterat berör tillfällig yrkesutövning. Oavsett etablering eller tillfällig yrkesutövning är det länder från Norden och Sydeuropa som söker sig till Danmark. Behörig myndighet i Danmark har inte kunnat ge ett svar på vad avslagen beror på, vilket kan indikera att det saknas systematisk uppföljning eller att orsakerna till avslag varierar i sådan grad att de inte kan generaliseras.

Estland utmärker sig med 100 procent positiva beslut både för etablering och tillfällig yrkesutövning. Landet tillämpar den generella ordningen men ställer inga ytterligare nationella krav, vilket tyder på ett öppet och transparent erkännandesystem. Detta kan även innebära att landet har tydliga kriterier, god informationshantering och att kvalifikationerna i praktiken överensstämmer med de nationella kraven. Kvalifikationsländerna som söker sig till Estland är i första hand Finland följt av Litauen, något som visar på en stark mobilitet inom Östersjöområdet.

Norge är Estlands motsats med en avslagsfrekvens på 100 procent vilket visar på en restriktiv hållning. Samtliga beslut gäller etablering, inga tillfälliga ansökningar hanteras, och det är automatiskt erkännande enligt bilaga IV till YKD som tillämpas.⁹⁷ Norge ställer strikta krav på relevant utbildning, minst

⁹⁵ Jmf. bilaga 3, tabell 7 och den diskussion som föregår tabellen; se även tabell 8 för en sammanställning av de geografiska flödena av en av den yrkesgrupp som omfattar flertalet av de ansökningar som av Elsäkerhetsverket anses falla inom ramen på deras definition av elinstallatör.

⁹⁶ Se bilaga 3, tabell 10.

⁹⁷ Värt att notera att antalet registrerade ärenden i RPD för Norge och detta yrke är 15.

tre års erfarenhet som ingenjör eller teknisk handläggare, samt dokumenterad kunskap inom fem specifika områden. Samtidigt framgår det av RPD att kvalifikationsnivån ska motsvara en högre teknisk utbildning, ofta på postgymnasial nivå, kombinerad med yrkeserfarenhet. Vanliga avslagsorsaker är brist på relevant utbildning, otillräcklig yrkeserfarenhet eller ofullständig dokumentation. Det norska yrket bedöms som unikt och därmed inte jämförbart med motsvarande yrken i andra medlemsstater.

Italien har som kvalifikationskrav att sökande ska ha genomfört en gymnasial utbildning och genomgått en yrkesinriktad utbildning eller praktik. Landet tillämpar den generella ordningen där drygt hälften av ärenden får positiva beslut och 26 procent blir avslag. Många ärenden avslutas av behörig myndighet på grund av att direktivet inte anses tillämpligt eller att sökande avstår från att genomföra kompensationsåtgärder. De flesta ansökningarna om etablering kommer från Rumänien, medan majoriteten av tillfällig yrkesutövning är från Slovenien.

Sverige tillämpar den generella ordningen, har kompetensbevis som kvalifikationskrav och har hanterat en stor volym erkännandebeslut där samtliga avser etablering.⁹⁸ Erkännandefrekvensen är på nästan 80 procent positiva beslut och med ca 19 procent negativa beslut visar det på en relativt öppen men selektiv process. Enligt den svenska behöriga myndigheten består de svenska avslagen främst av skillnader i yrkesdefinitioner och kvalifikationer. Sverige har fler negativa beslut än genomsnittet i EU. SCB visar på att det finns en ökning av andelen utlandsfödda inom elektrikeryrket som speglar en ökad mobilitet och ett växande behov av erkännande av kvalifikationer från andra länder.⁹⁹ Den ökade andelen personer som söker sig till elektrikeryrket från Norden och Europa visar att erkännandeförfarandet har praktisk betydelse för arbetsmarknadens kompetensförsörjning. Samtidigt krävs fortsatt tydlighet i hur kvalifikationer från andra europeiska länder bedöms.

Slutligen visar kartläggningen av de sex granskade yrkena att endast ett fåtal medlemsstater anger språk som ett krav, även inom yrken som är kopplade till folkhälsa och patientsäkerhet, där sådana krav med stor sannolikhet förekommer i praktiken. Att språkravet inte alltid anges beror på att det ofta ligger utanför erkännandet av kvalifikationerna och tillämpas först vid tillträdet till yrket.¹⁰⁰ Tillgänglig information visar även att det föreligger nationella krav på kontinuerlig fortbildning för yrkena läkare, sjuksköterska och tandläkare i få länder av urvalsmedlemsstaterna.¹⁰¹

⁹⁸ Se bilaga 3, tabell 9 och 10.

⁹⁹ Se bilaga 3, figur 11.

¹⁰⁰ Europeiska kommissionen (2020).

¹⁰¹ Se bilaga 2, tabell 4, 7 och 10.

Strategier för att möta kompetensbrist inom EU

- Avreglering kan öka tillgången till kompetens men kan medföra risker. Exempel från Nederländerna, Polen och Tyskland visar att avreglering av yrken kan främja konkurrens och ökad kompetensförsörjning, men också leda till kvalitetsutmaningar och fragmenterade marknader.
- Alternativa lösningar kan ersätta lagreglering. Kompetens och kvalitet kan säkerställas genom exempelvis reglerad utbildning, branschcertifieringar och uppförandekoder.
- Yrken som elinstallatör och lärare uppfyller flera av de kriterier som kommissionen lyft fram för gemensamma utbildningsramar. De är reglerade i nästan samtliga medlemsstater, kännetecknas av hög mobilitet och spelar en strategisk roll i EU:s kompetensförsörjning, vilket gör dem särskilt lämpade för sådana initiativ.
- Erkännandet av mikromeriter kan vara effektivt för att möta kompetensbehov inom vissa yrken, särskilt i takt med att arbetsmarknaden förändras i och med den gröna omställningen.
- EU-gemensamma digitala verktyg har stor potential och kan effektivisera erkännandeförfaranden men används begränsat.

I och med kompetensbristen inom vissa yrken i Sverige och inom EU i stort, aktualiseras frågan om hur en hög grad av reglering påverkar kompetensförsörjningen. Det är relevant att undersöka i vilken utsträckning reglering kan utgöra ett hinder för att tillgodose arbetsmarknadens behov, särskilt för yrken där det råder kompetensbrist. I detta sammanhang uppstår även frågan om det finns alternativa mekanismer som kan säkerställa skyddet av mål av allmänt intresse utan att avreglera yrket i enlighet med yrkeskvalifikationsdirektivet. Sådana lösningar kan potentiellt bidra till att upprätthålla skyddsnivån samtidigt som de främjar den fria rörligheten för arbetskraft och stärker den inre marknaden.

Att främja att oproportionerliga hinder undanröjs och att fler automatiska erkännanden ska ske inom reglerade yrken är en tydlig hållning från kommissionen.¹⁰² I samband med införandet av proportionalitetsprövningsdirektivet har medlemsstaterna ytterligare uppmuntrats att noggrant överväga behovet av reglering innan ett nytt yrke regleras. Direktivet betonar vikten av att även beakta alternativa lösningar som kan skydda mål av allmänt intresse.

Genomgången av hur andra medlemsstater inom EU arbetar för att motverka onödig yrkesreglering samt vilka alternativa lösningar som används visar att sådana initiativ är relativt få. Nederländerna, Polen och Tyskland är länder som har avreglerat vissa yrken och utfallet av det har varierat.

¹⁰² ECA (2024).

Andra medlemsstater

Inom EU har vissa yrken avreglerats efter att man identifierat att det finns alternativa lösningar som på ett tillräckligt sätt kan skydda mål av allmänintresse, utan att det krävs reglering av yrket i lagstiftning.

Nederländerna

I Nederländerna avreglerades yrket fastighetsmäklare år 2001. Syftet var att öka konkurrensen och ge större valmöjlighet och tillgång för kunderna. Med det ökade användandet av internet blev enklare för konsumenter att söka information och att själva jämföra priser, vilket gjorde att mäklarnas roll blev drastiskt förändrad. Behöriga myndigheten ansåg att den skyddade yrkestiteln var oproportionerlig och den avskaffades därför.

I Nederländerna har det efter avregleringen av yrket blivit lättare för nya mäklare att etablera sig på marknaden vilket har påverkat konkurrenssituationen. Efter avregleringen 2001 ökade antalet fastighetsmäklare med 55 procent. Nederländerna organiserade genom branschorganisationer både certifieringssystem och tvistlösningsprocesser där marknaden själv kunde kontrollera kvalitet och lösa problem utan statlig inblandning.

Trots att medlemskap i någon av branschorganisationerna är frivilligt i Nederländerna, väljer många mäklare att ansluta sig eftersom det stärker deras trovärdighet då det ställs krav på yrkeskvalifikationer för att bli upptagen. Det uppfattas också bättre ur ett marknadsföringsperspektiv att vara medlem i någon av branschorganisationerna.¹⁰³

Polen

Genom åren har Polen avreglerat ett flertal yrken och mildrat krav på kvalifikationer för tillträde till yrken. Bland annat fastighetsmäklare, turistguider och flertalet ingenjörer är yrken som blivit avreglerade. Motiveringen till reformen var att underlätta tillträdet till reglerade yrken. Det förväntades att sysselsättningen och arbetskraftens flexibilitet skulle öka, medan priserna på tjänster som utfördes inom de reglerade yrkena skulle sjunka. Självreglering genom införandet av branschcertifieringar och ett större arbetsgivaransvar ansågs vara tillräckligt för att tillgodose skydd av mål av allmänt intresse.

I en rapport beställd 2017 av kommissionen om avreglering i Polen analyserades effekterna för olika reglerade yrken. Rapportförfattarna framhöll att avregleringen av yrkena fastighetsmäklare och turistguider ökade tillgången och konkurrensen och gav konsumenterna utökade valmöjligheter. Man kunde också se att fler individer kom ut i arbetslivet när det inte fanns onödiga hinder eller krav på registrering eller legitimation. Detta skapade ett klimat som främjade entreprenörskap och innovation, samtidigt som priserna på tjänsterna pressades ner. Parallellt uppstod utmaningar i form av ojämna kvalitet och en fragmenterad marknad.¹⁰⁴

¹⁰³ Europeiska kommissionen (2018).

¹⁰⁴ Europeiska kommissionen (2017).

Tyskland

I början av 2000-talet avreglerades ett antal hantverksyrken som tidigare omfattades av krav på mästerbrev. Även här var en viktig anledning att öka konkurrensen samt få ut individer snabbt i arbete inom yrken där det behövdes kompetens. Indikationer från branschen tydde dock på att kvaliteten och svårigheten att tillgodose ett gott konsumentskydd i dessa yrken påverkades negativt genom avregleringen. En ändring infördes 2020 i *Handwerksordnung (HwO)* som ledde till att det återigen infördes krav på mästerbrev och därmed återinfördes regleringar för ett flertal av dessa yrken.¹⁰⁵

I en rapport från *Bundesministerium für Wirtschaft und Energie* 2025 har effekten av återregleringen analyserats.¹⁰⁶ Det framkommer att även om effekterna var övervägande positiva fanns det även negativa aspekter att ta hänsyn till. Rapporten tar upp att effekterna av återregleringen av yrkena kan påverka tillgängligheten och konkurrensen negativt; kostnader och väntetider för konsumenter ökade då återregleringen försvårade uppkomsten av nya aktörer på marknaden.

Alternativ till reglering

Olika tillvägagångssätt kan bidra till att minska hinder för yrkesutövning, samtidigt som skyddet av mål av allmänintresse upprätthålls. Vanliga alternativ till yrkesreglering är reglerad utbildning, frivilliga certifieringar och uppförandekoder inom branscher samt vägledning för god praxis.

Reglerad utbildning

Reglerad utbildning är all utbildning som särskilt utformats för ett visst yrke. I Sverige finns reglerade utbildningar på gymnasial-, eftergymnasial- samt högskolenivå. Utbildningen ska omfatta en eller flera kurser som vid behov kan kompletteras genom sådan yrkesutbildning, provtjänstgöring eller yrkesutövning som har fastställts i författning eller som övervakas eller har godkänts av den berörda myndigheten.¹⁰⁷ En reglerad utbildning säkerställer att individer får rätt kompetens utan att formulera krav för tillträde till yrket, vilket kan vara särskilt viktigt i bristyrken. I Sverige finns exempel på yrken med reglerad utbildning men utan reglering av yrket, som ingenjör, tandsköterska och barnskötare.

Certifieringar och uppförandekoder inom branscher

En certifiering är en typ av intyg eller ett bevis på att ett visst mått av förtroende har getts en produkt, tjänst, process eller person. Vanligtvis är certifieringen utfärdad av ett certifieringsorgan.¹⁰⁸

Branscher kan själva ta fram certifieringar eller uppförandekoder där de själva definierar krav och minimistandarder för vilka kompetenser som krävs

¹⁰⁵ Bundesministerium der Justiz (2020).

¹⁰⁶ Bundesministerium für Wirtschaft und Energie, Evaluierung des Vierten Gesetzes zur Änderung der Handwerksordnung und anderer handwerksrechtlicher Vorschriften (2025).

¹⁰⁷ Universitäts- och högskolerådet (UHR) (2024).

¹⁰⁸ Patent- och registreringsverket (PRV) (2024).

för yrkesutövning. Genom att utveckla yrkesspecifika riktlinjer, etiska koder och praxis kan branschorganisationer säkerställa att individer besitter den kompetens som krävs för att utöva yrket på ett säkert och yrkesmässigt sätt. Denna form av självreglering kan bidra till kvalitetssäkring samtidigt som den erbjuder en mer flexibel och anpassningsbar modell för kompetensförsörjning. Tillsynen av att yrkesutövare efterlever de upprättade "regelverken" kan utföras av branschorganisationer. I Sverige och andra medlemsstater är branschcertifieringar vanligt förekommande alternativ till reglering i lag inom exempelvis byggsektorn.

Alternativ inom yrkeskvalifikationsdirektivet

Det finns ett antal yrken där reglering enligt yrkeskvalifikationsdirektivet alltid kommer att vara nödvändig för att säkerställa skyddet av mål av allmänintressen, såsom yrken som är kopplade till folkhälsa och allmän säkerhet. Parallellt är det viktigt att regleringen inte skapar onödiga och omotiverade hinder som försvårar rörligheten för yrkesutövaren. Det framstår som relevant att i större utsträckning använda de alternativ som redan finns inom yrkeskvalifikationsdirektivet för att undvika att hinder för erkännande blir oproportionerliga. Dessa verktyg kan bidra till att underlätta kvalifikationserkännande och främja den fria rörligheten för yrkesutövare inom EU.

Gemensamma utbildningsramar

Med en gemensam utbildningsram enligt artikel 49a.2 i YKD, avses överenskomna minimikrav för kunskaper, färdigheter och kompetenser som behövs för att utöva ett specifikt yrke. Gemensamma utbildningsramar syftar till att harmonisera utbildningssystem eller de regelverk som avgör villkoren för tillträde till yrket utan att ersätta nationella kvalifikationer eller utbildningsprogram. Kommissionen avser att utveckla gemensamma utbildningsramar, särskilt för strategiska yrken med hög mobilitet och stor kompetensbrist.¹⁰⁹ De yrkeskvalifikationer som omfattas av en gemensam utbildningsram, kommer att kunna få automatiskt erkännande i andra länder inom EU. Att utveckla gemensamma utbildningsramar för fysioterapeuter är ett pågående initiativ inom EU.

Yrket elinstallatör kännetecknas av en hög grad av mobilitet men där nationell lagstiftning skiftar mellan medlemsstaterna. Elinstallationsarbete bygger på tekniska normer och säkerhetskrav som ofta är gemensamma inom EU, exempelvis genom samordnade standarder som utvecklats av europeiska standardiseringsorganisationer erkända av EU/EES och Schweiz. Dessa standarder gör det möjligt att skapa gemensamma utbildningsmål och kompetenskrav.¹¹⁰ Efterfrågan på elinstallatörer förväntas dessutom öka i takt med genomförandet av förordningen om nettonollteknik. Förordningen pekar på ett växande behov av teknisk kompetens inom flera områden, där elinstallatörer utgör en central yrkesgrupp. Mot denna bakgrund framstår elinstallatör som ett yrke som lämpar sig för gemensamma utbildningsramar.

¹⁰⁹ ECA (2024).

¹¹⁰ Europeiska kommissionen (2024).

Ett annat yrke som ligger väl i linje med de kriterier som kommissionen har upprättat för att anses lämpligt för gemensamma utbildningsramar är lärare.¹¹¹ Det är ett reglerat yrke i samtliga medlemsstater, kännetecknas av hög mobilitet och är samtidigt ett bristyrke i många delar av EU. Ett framtagande av gemensamma utbildningsramar skulle kunna bidra till att minska kompetensbristen. Gemensamma utbildningsramar är också något som *Single Market Strategy* lyfter fram som väsentligt för att snabbare kunna erkänna andra medlemsstaters kvalifikationer.¹¹²

Utformande och erkännande av mikromeriter inom reglerade yrken

Mot bakgrund av kompetensbrist och behovet av att snabbt få tillgång till individer med rätt kompetens kan det finnas ett ökat behov av att i större utsträckning nyttja kortare utbildningsinsatser, såsom mikromeriter.¹¹³ Mikromeriter är konkreta utbildningsinsatser som visar att en person har specifika kunskaper eller färdigheter, ofta inom ett visst yrkesområde.¹¹⁴ Det är ett flexibelt och målinriktat sätt att hjälpa människor att utveckla kunskaper, färdigheter och kompetenser. Mikromeriter är ett effektivt sätt att få ut individer i arbete inom sektorer som påvisar hög kompetensbrist såsom nettonollindustrier. I och med införandet av förordningen om nettonollteknik framhölls vikten av korta utbildningsinsatser som till exempel mikromeriter för att snabbt möta kompetensbrist. Som en del av detta ska europeiska nettonollindustriakademier etableras för att utveckla utbildningsprogram, innehåll och intyg som stärker kompetensen inom viktiga delar av nettonollteknik. Akademierna ska utgå från kommissionens bedömning av kompetensbehov och vara tillgängliga på flera språk samt omfatta samtliga kompetensnivåer. Förordningen framhåller att om en medlemsstat bedömer att ett utbildningsprogram som utvecklats av en akademi motsvarar de kvalifikationer som krävs för att få tillträde till ett reglerat yrke inom nettonollindustrin, kan medlemsstaten behandla intyg från dessa utbildningsprogram som tillräckliga bevis på formella kvalifikationer.

Elinstallatörer identifierades som en nyckelgrupp i den gröna omställningen, samtidigt som yrket kännetecknades av både hög mobilitet och kompetensbrist inom EU. Solcellsinstallationer och energieffektiviseringsåtgärder kräver teknisk kompetens, men utgör endast en begränsad del av elinstallatörens totala arbetsuppgifter. Genom kortare utbildningsinsatser, såsom mikromeriter, kan dessa uppgifter öppnas för fler yrkesutövare. Det skapar ett flexibelt och behovsanpassat sätt att möta kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden. Dessa aktiviteter skulle kunna öppnas upp för fler yrkesutövare och tillgodoses genom kortare utbildningsinsatser, såsom mikromeriter, i stället för en fullständig kvalifikation som elinstallatör. Mikromeriter framstår därmed som ett relevant och flexibelt alternativ för att snabbt möta arbetsmarknadens behov.

¹¹¹ Europeiska kommissionen, *Common training frameworks – Free movement of professionals, Single Market Economy*.

¹¹² Europeiska kommissionen (2025).

¹¹³ Kommissionens meddelande om kompetensunionen (2025).

¹¹⁴ Europeiska unionens råd, Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om en europeisk strategi för mikromeriter för livslångt lärande och anställbarhet (2022/C 243/02), EUT C 243, 27.6.2022.

Kommissionen har satt upp rekommendationer för hur mikromeriter ska definieras, utformas och kvalitetssäkras för att kunna erkännas som formella kvalifikationer.¹¹⁵ Rekommendationerna kan användas för att underlätta vid ett erkännandeförfarande inom reglerade yrken. Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har även tagit fram en vägledning för hur mikromeriter ska hanteras och tillämpas på svenska lärosäten.¹¹⁶

Digitaliseringslösningar

För att underlätta kompetensförsörjningen är det viktigt att det finns verktyg för att effektivt erkänna yrkeskvalifikationer. Inom ramen för yrkeskvalifikationsdirektivet finns det etablerade digitala lösningar som syftar till att underlätta och främja den fria rörligheten inom EU. Två exempel är *Internal Market Information system* (IMI) och EPC.

IMI fungerar som en plattform för informationsutbyte och direkt kommunikation mellan behöriga myndigheter i medlemsstaterna, i frågor som rör reglerade yrken och erkännandeprocesser. Systemet bidrar till ökad transparens och effektivitet i hanteringen av yrkeskvalifikationer. En viktig faktor för att systemet ska fungera är att behöriga myndigheter och andra aktörer inom medlemsstaterna har god förståelse för hur det fungerar och ser vikten av att informationen är korrekt. Under 2023 publicerades en utvärderingsrapport som analyserade hur IMI-systemet har fungerat under de första 15 åren. Rapporten lyfter fram flera styrkor, bland annat ökad transparens, minskad administrativ börda och ett förbättrat stöd för att följa EU-lagstiftning. Samtidigt framhålls att digital kompetens hos användarna är avgörande för att systemet ska fungera effektivt. Vissa myndigheter har fortsatt behov av utbildning och stöd för att kunna nyttja systemets fulla potential.¹¹⁷

EPC är en digital lösning som syftar till att förenkla erkännandet av yrkeskvalifikationer. EPC kan användas av yrkesutövare som vill få sina kvalifikationer erkända i en annan medlemsstat. För närvarande omfattar EPC endast fem yrken: sjuksköterskor, fysioterapeuter, bergsguider, veterinärer och fastighetsmäklare. Syftet med EPC är att underlätta erkännandet av kvalifikationer och minska den administrativa bördan för både yrkesutövare och medlemsstaten. Trots dess potential har användningen varit begränsad. En bidragande orsak är att EPC i vissa fall medför högre kostnader än traditionella erkännandevägar. Exempelvis kan en sjuksköterska som söker arbete i ett annat EU-land behöva betala avgifter i både ursprungs- och mottagarlandet, vilket i vissa fall gör EPC upp till 20 procent dyrare än standardförfarandet. Därtill finns en begränsad vetskap om att EPC-förfarandet är tillgängligt, vilket utgör ett hinder för dess bredare tillämpning inom EU.¹¹⁸

Kommissionen har nyligen initierat ett AI-projekt för att utveckla en ny digital lösning. Denna ska ytterligare effektivisera erkännandeprocessen genom att

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Sveriges universitets- och högskoleförbund. (2024).

¹¹⁷ Europeiska kommissionen (2023).

¹¹⁸ ECA (2024).

erbjuda funktioner för verifiering av dokument, automatisk översättning samt identifiering av väsentliga skillnader mellan utbildningar och kvalifikationer.

Slutsatser

UHR har haft i uppdrag att kartlägga hur EU-länder reglerar yrken som har hög mobilitet, hur detta påverkar kompetensförsörjningen, och om skyddsintressen enligt yrkeskvalifikationsdirektivet kan uppnås även utan lagstiftad reglering. Nedan följer våra slutsatser:

Det finns en stor variation i erkännandeprocesser inom EU/EES och Schweiz, särskilt för yrken under den generella ordningen. Dessa yrken präglas av olika kvalifikationskrav, varierande erkännandefrekvens och komplexa administrativa rutiner, vilket kan hindra rörlighet. Slutsatsen är därför, såsom även framgår i flera andra rapporter, att det kan vara värdefullt att se över graden av reglering för vissa yrken inom den generella ordningen samt att det behövs ökad samsyn, transparens och förenklade processer.

Automatiskt erkännande ger bättre förutsättningar för mobilitet genom en mer harmoniserad och förutsägbar process. Även om kvalifikationskraven är fastställda för yrken som går under detta erkännandeförfarande visar variation i andel positiva beslut att det återstår administrativa hinder och nationella tolkningar som kan försvåra mobiliteten.

Vi har, i likhet med vad som har konstaterats i andra rapporter, noterat att det finns regionala mönster och beroenden. Mobiliteten präglas av starka regionala mönster, där vissa länder fungerar främst som kvalifikationsländer snarare än mottagarländer. Detta skapar en strukturell obalans i den europeiska arbetsmarknaden, särskilt för EU-11-länderna som bidrar med kvalificerad arbetskraft utan att i motsvarande grad attrahera denna.

Alternativa lösningar som reglerad utbildning, branschcertifieringar och uppförandekoder kan bidra till en ökad kompetensförsörjning i vissa sektorer till exempel bygg och teknik. Ett verktyg som kan tillämpas för att främja mobilitet, särskilt för yrken som lärare och elinstallatörer, är gemensamma utbildningsramar. Mikromeriter utgör ett flexibelt och effektivt alternativ för att snabbt möta kompetensbrist inom reglerade yrken, men för att det ska kunna användas fullt ut krävs att de erkänns som formella kvalifikationer.

Digitala verktyg som IMI och EPC används i begränsad omfattning, vilket ofta beror på låg kännedom om systemen samt bristande användarvänlighet. För att underlätta för medlemsstaterna krävs förbättringar av både funktionalitet och gränssnitt. Dessa verktyg har dock potential att förenkla erkännandeförfaranden och minska de administrativa hindren som för tillfället kvarstår. Därtill har kommissionens nya digitala lösning potential att effektivisera erkännandeförfarandet ytterligare.

Alternativa lösningar till reglering är fortfarande ovanliga inom EU då det är ett underutvecklat område. Det finns behov av fortsatt dialog och erfarenhetsutbyte mellan medlemsstater för att utveckla flexibla mekanismer som skyddar mål av allmänintresse utan att skapa onödiga hinder.

Referenser

Arbetsförmedlingen (2025) Yrkes- och kompetensanalyser ([länk](#))

Bundesministerium der Justiz (2020) Viertes Gesetz zur Änderung der Handwerksordnung und anderer handwerksrechtlicher Vorschriften. In: Bundesgesetzblatt Teil I, Nr. 6. Berlin ([länk](#))

Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (2025) Evaluierungsbericht: Vierte Novelle der Handwerksordnung (4. HwO-Novelle). Berlin ([länk](#))

ECA (2024). Erkännande av yrkeskvalifikationer inom EU: en viktig mekanism som dock används sparsamt och på olika sätt. Särskild rapport från Europeiska Revisionsrätten. *European Court of Auditors*, Luxembourg ([rapporten på svenska](#); [rapporten på engelska](#))

ELA (2024). Report on labour shortages and surpluses, 2023. *European Labour Authority*, Luxembourg ([länk](#))

EURES (2025) Brist på och överskott av arbetskraft i Europa ([länk](#))

European Parliament (2019). Labour mobility and recognition in the regulated professions. Study requested by EMPL committee, Luxembourg ([länk](#))

Europeiska kommissionen, Common training frameworks – Free movement of professionals, Single Market Economy ([länk](#))

Europeiska kommissionen (2017) The effects of reforms liberalising professional requirements in Poland. Författare: M. Rojek och M. Masior. Warsaw School of Economics. ([länk](#))

Europeiska kommissionen (2018) Consumer market study on the functioning of the real estate services for consumers in the European Union – Country Fiche: The Netherlands, Generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumenter

Europeiska kommissionen (2020). Användarhandledning, Direktiv 2005/36/EG: allt du behöver känna till om erkännande av yrkeskvalifikationer ([länk](#))

Europeiska kommissionen (2023) The Internal Market Information (IMI) System: 15 years of connecting public administrations across the EU. Luxembourg: Publications Office of the European Union ([länk](#))

Europeiska kommissionen (2024) Harmonised Standards. ([länk](#))

Europeiska kommissionen (2025). Kompetensunionen. Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. Bryssel 2025-03-05. COM(2025) 90 final ([länk](#))

Europeiska kommissionen (2025) Questions and Answers on the Single Market Strategy ([länk](#))

Europeiska unionen (2005). Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer. Europeiska unionens officiella tidning L 255, 30.9.2005 ([länk](#))

Europeiska unionens råd (2022). Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om en europeisk strategi för mikromeriter för livslångt lärande och anställbarhet (2022/C 243/02). Europeiska unionens officiella tidning C 243, 27.6.2022 ([länk](#))

Eurostat (2024). Statistics Explained: Healthcare personnel statistics - physicians. Brussels, December 2024 ([länk](#))

Eurostat (2025). Statistics Explained: Secondary education statistics. Brussels, Maj 2025 ([länk](#))

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (2015). Planningscommissie - medisch aanbod ([länk](#))

Patent- och registreringsverket (PRV) (2024) Certifiering ([länk](#))

Sveriges universitets- och högskoleförbund. (2024). Vägledning om mikromeriter (REK 2024:1). Fastställd av förbunds församlingen den 20 mars 2024 ([länk](#))

Statens offentliga utredningar (2024). Yrkeskvalifikationsdirektivet – ett samlat genomförande. (SOU 2014:19). Stockholm: Regeringskansliet.

Tillväxtverket. Work in Sweden ([länk](#))

Utbildningsdepartementet (2024). Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Universitets- och högskolerådet. U2024/02837 (delvis) & U2024/02860, Stockholm ([länk](#))

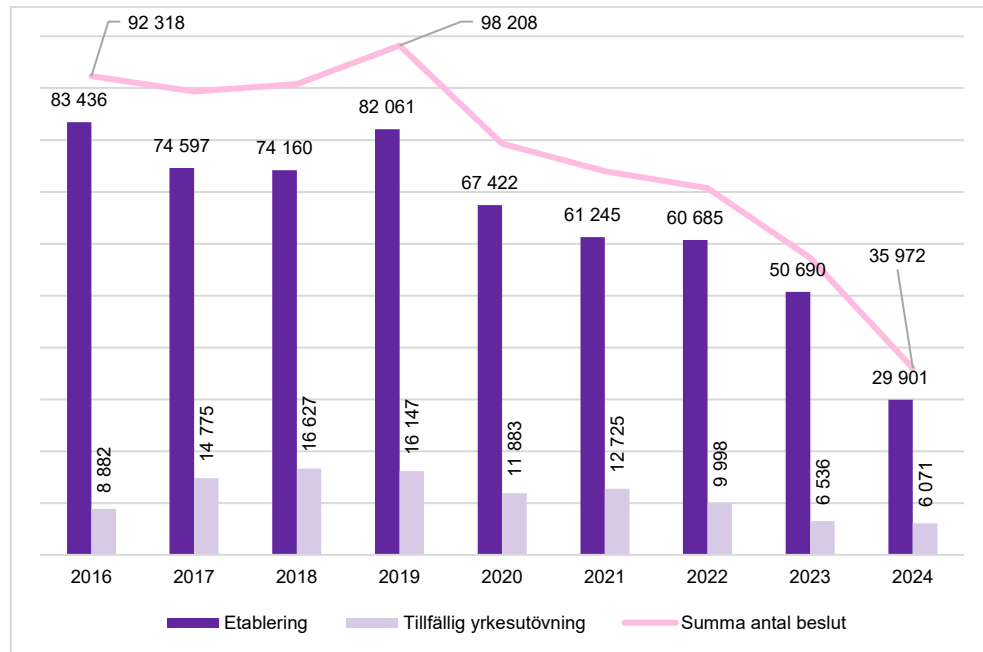
Universitets- och högskolerådet (UHR) (2024) Reglerad utbildning ([länk](#))

Vandermeeren, F. (2022). 30 years of single market – taking stock and looking ahead. Single Market Economics Papers. European Commission, Luxembourg, December 2022 ([länk](#))

Bilaga 1. Allmän överblick

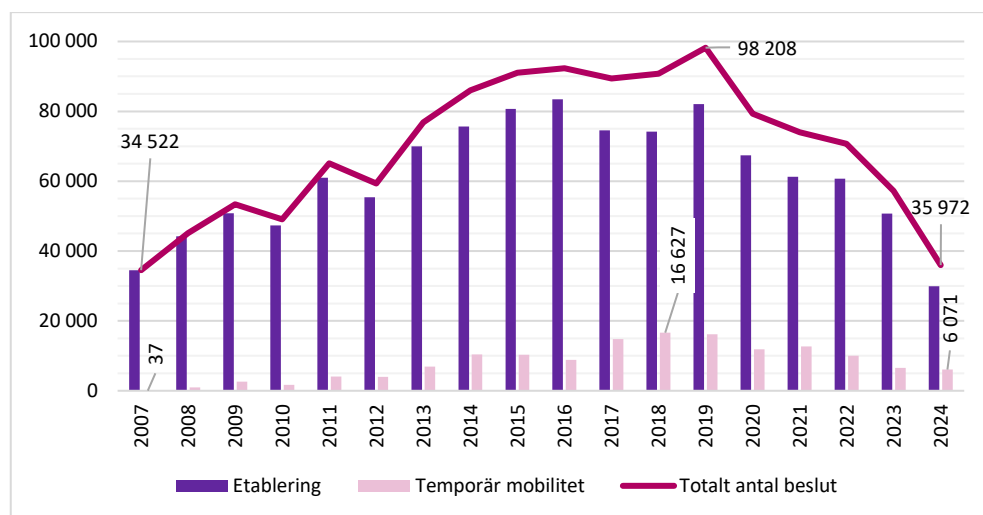
Figurer

Figur 1. Antal beslut om etablering respektive tillfällig yrkesutövning i Europa

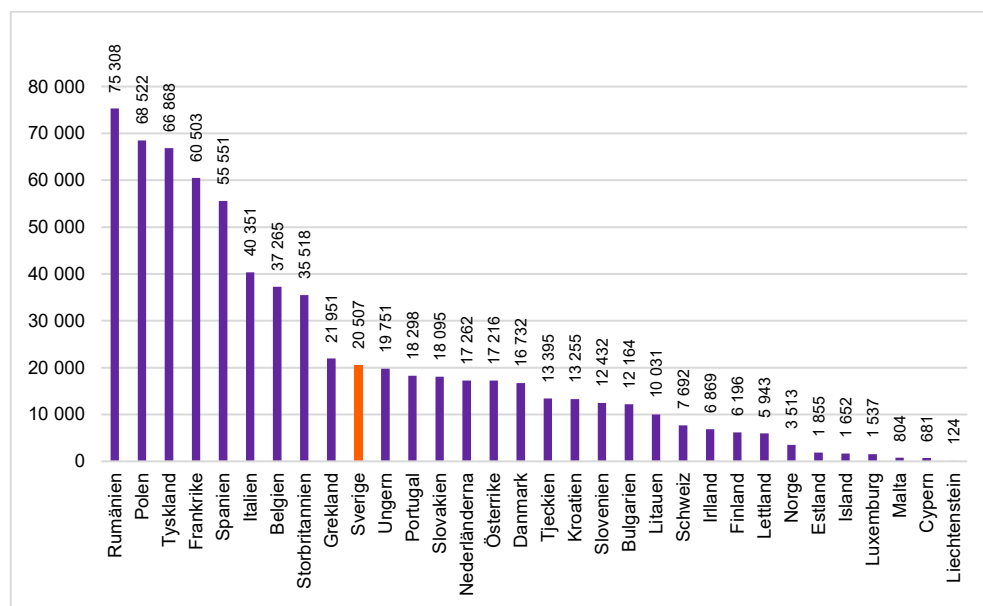
Kommentar: Figuren visar det totala antalet årliga beslut om etablering (mörkt lila staplar) respektive tillfällig yrkesutövning (ljuslila staplar) under 2016–2024 (staplar) samt även det summerade antalet årliga beslut (rosa linje). Notera att det i RPD finns eftersläpning i rapporteringen vilket innebär underrapportering rörande 2024.

Figur 2. Antal årliga beslut om etablering och temporär mobilitet inom EU/EES & Schweiz, 2007–2024

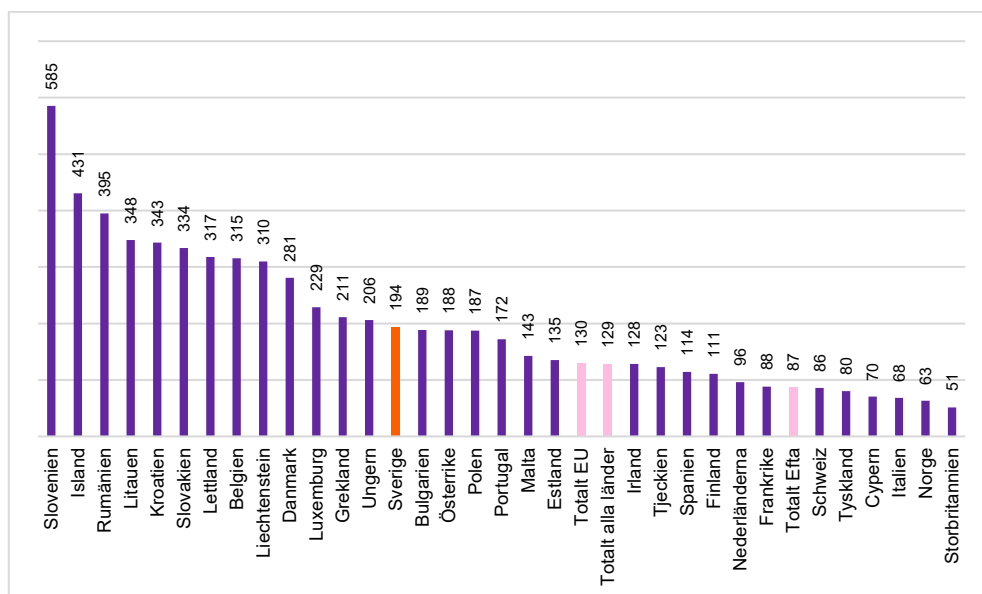
Kommentar: Totalt omfattar figuren drygt 1,2 miljoner beslut. Att tidsperioden är från 2007 beror på att det är från och med då data om temporär mobilitet finns angivna. Siffran kan ställas i relation till att man i början av 2023 uppskattade att det fanns omkring 10 miljoner EU-medborgare i yrkesverksam ålder som bodde i ett annat EU-land; en stor del av mobiliteten berörs således sannolikt inte av reglerade yrken. Även om data är svåra att jämföra mellan olika källor finns stöd för slutsatsen att mobilitet inom reglerade yrken utgör endast en mindre del av den totala arbetskraftsmobiliteten inom EU. Under 2017–2022 uppskattas de årliga flödena av EU-medborgare till ett annat EU-land till 500–600 tusen årligen med undantag för 2020 (pandemi). Under samma period varierade antalet beslut rörande reglerade yrken mellan 71 000 och 98 000.

Figur 3. Totalt antal beslut per kvalifikationsland (etablering & temporär), 2016–2024

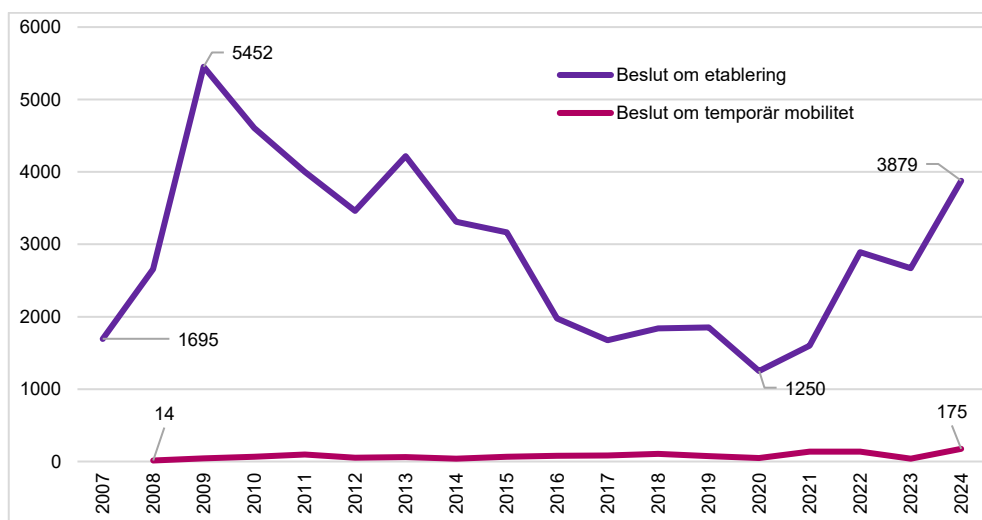
Kommentar: I figuren har antalet beslut – både rörande etablering och temporär mobilitet – för de olika kvalifikationsländerna summerats för 2016–2024. Stora länder (Tyskland, Frankrike, Spanien och Italien) liksom de med en omfattande arbetskraftsemigration (Rumänien & Polen) har naturligen de högsta volymerna.

Figur 4. Totalt antal beslut (kvalifikationsland) per 100 000 invånare, 2016-2024

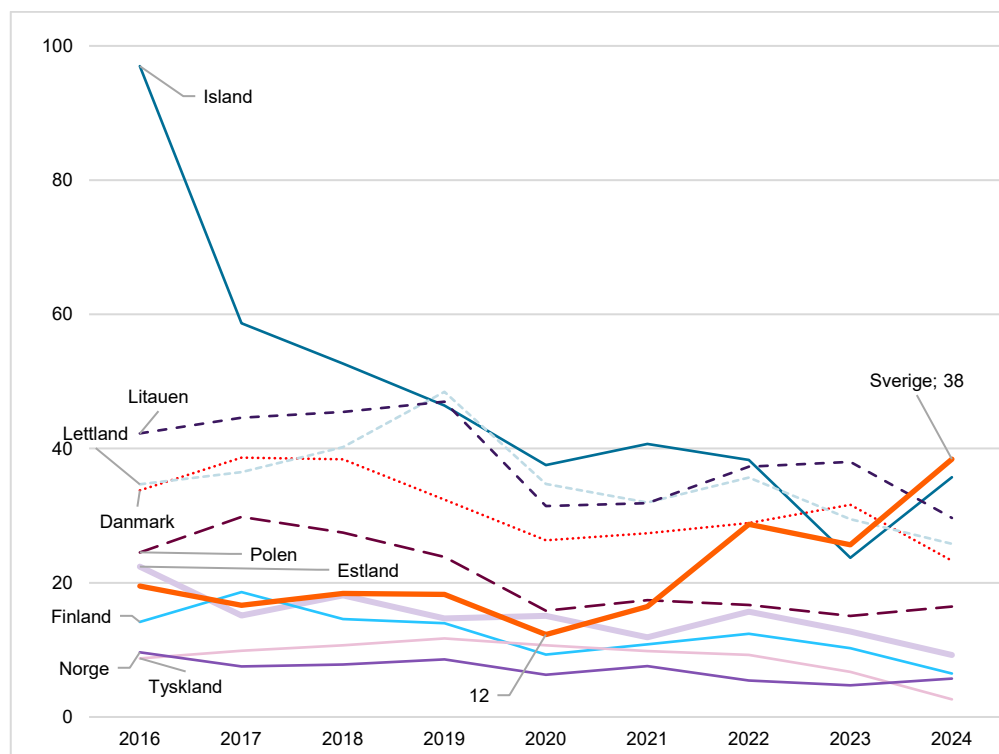
Kommentar: I figuren har det totala antalet beslut per kvalifikationsland (se figur 2) omräknats utifrån landets folkmängd per 1 januari 2024. Vi att den relativa frekvensen rörande landet som kvalifikationsland (antal beslut per 100 000 invånare) är högst i mer sentida medlemsländer med en omfattande arbetskraftsemigration. Antalet beslut per capita är också högre i många av de mindre länderna inom EU, däribland Sverige.

Figur 5. Temporär mobilitet med Sverige som kvalifikationsland ett marginellt fenomen

Kommentar: Figuren visar antalet årliga beslut om etablering respektive temporär mobilitet där Sverige står som kvalifikationsland under perioden 2007–2024.

Figur 6. Sverige har utvecklats till regionens "mesta" kvalifikationsland

Kommentar: I figuren illustreras för vart och ett av de 10 kvalifikationsländerna i "Norden/Östersjöregionen" det årliga antalet ansökningar (etablering & temporär) för vilka beslut har fattats. Data har gjorts jämförbart genom att dividera antalet med kvalifikationslandets befolkningsmängd (1 januari, 2024); siffrorna avser antalet beslut per 100 000 invånare.

Tabeller

Tabell 1. Yrkeskategorier med flest etableringsbeslut 2024

Yrkeskategori (generisk) enligt Regulated Professions Database (RPD)	Svenskt yrke (dagligt tal)	Urval	Beslut 2024		Beslut 2016–2024		Beslut 2005–2024		Ranking		
			Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	2024	2016 – 2024	2005 – 2024
Doctor of Medicine	Läkare	Ja	5 068	17%	96 997	21%	215 155	19%	1	2	2
Secondary school teacher	Ämneslärare	Ja	4 985	17%	63 839	14%	140 980	12%	2	3	3
Nurse	Sjuksköterska	Ja	3 525	12%	106 983	23%	216 214	19%	3	1	1
Fork lift truck operator	Truckförare	Nej	2 134	7%	15 526	3%	19 608	2%	4	8	12
Dental Practitioner	Tandläkare	Ja	1 549	5%	25 202	5%	47 783	4%	5	5	5
Nursing Assistants and Health Care Assistants	Undersköterska	Ja	1 471	5%	15 863	3%	33 550	3%	6	7	6
Electrician / Senior electrician / Specialised electrician	Elektriker	Delvis*	1 466	5%	9 675	2%	31 149	3%	7	13	7
Crane operator	Kranförare	Nej	1 282	4%	7 036	2%	7 719	1%	8	18	21
Physiotherapist	Fysioterapeut	Nej	897	3%	33 027	7%	58 679	5%	9	4	4
Machinery operator	Maskinoperatör	Nej	646	2%	4 028	1%	4 687	0,4%	10	23	27
Electricity equipment and installation inspector	Elinstallatör	Ja*	123	0,4%	1 468	0,3%	2 760	0,2%	27	38	36
Summa (alla reglerade yrken)			29 901	100%	462 147	100%	1 147 878	100%			
Summa (alla yrkeskategorier ovan)			23 023	77%	379 644	82%	778 284	68%			
Summa (valda yrkeskategorier)*			18 184	61%	320 027	69%	702 669	60%			

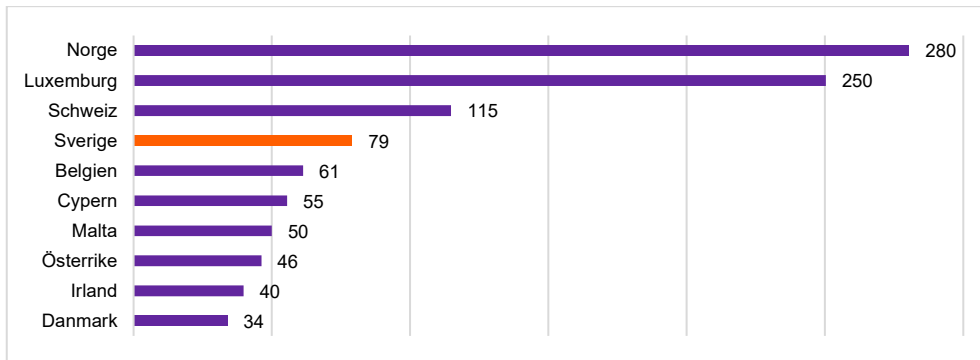
Kommentar: Tabellen visar det generiska namnet för yrkeskategorin enligt RPD, det svenska yrkesnamnet som används i dagligt tal, huruvida det är inkluderat rapportens urval samt data rörande antalet beslut (etablering) under tre tidsperioder (2024, 2016–2024 respektive 2005–2024). För besluten visas antalet beslut samt andelen av det totala antalet beslut under perioden. I de tre högra kolumnerna anges ranking (flest antal beslut) för de tre perioderna för respektive yrkeskategori.

* Då yrket elinstallatör ingår i flera olika generiska yrkeskategorier är gränsdragningen svår, elinstallatörer återfinns primärt i yrkeskategorin *Electricity equipment and installation inspector*, men även i fyra andra generiska yrkeskategorier, däribland *Electrician / Senior electrician / Specialised electrician* (elektriker); se även diskussion i bilaga 3, tabell 10, 11 & 12.

Bilaga 2. Urvalsyrken med automatiskt erkännande

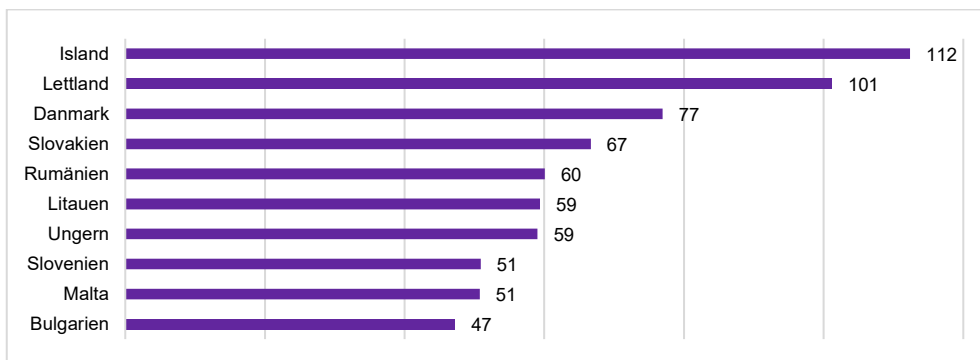
Figurer

Figur 1. Topp-10 mottagarländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), läkare

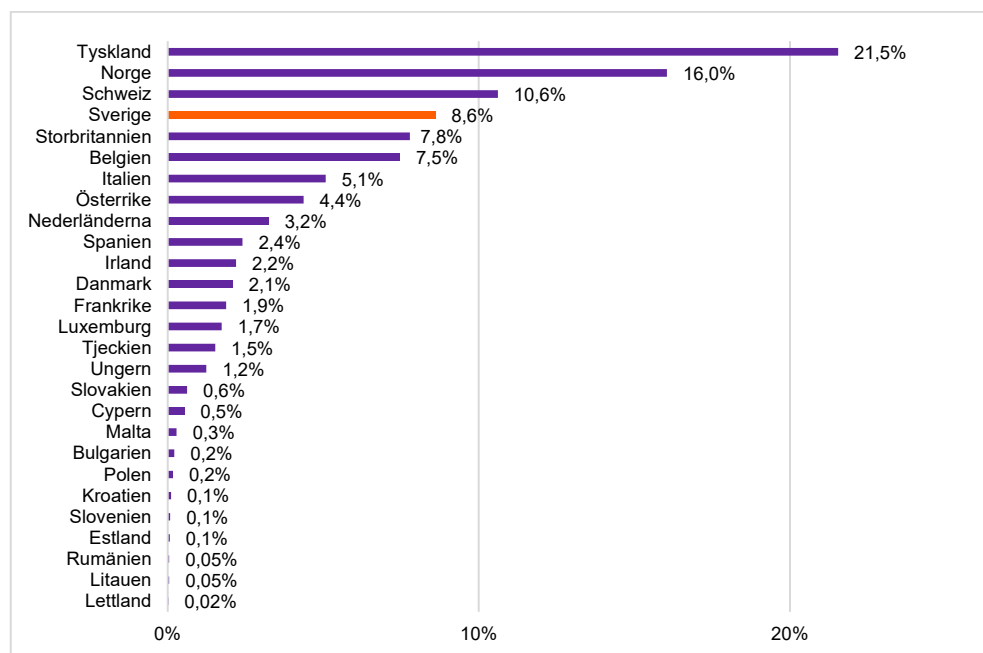
Kommentar: Figuren visar de 10 mottagarländer (etableringsland) som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för läkare under perioden 2016–2024. För Sverige syns att siffran 79 är densamma som i kolumn 3 i tabell 2 i denna bilaga.

Figur 2. Topp-10 kvalifikationsländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), läkare

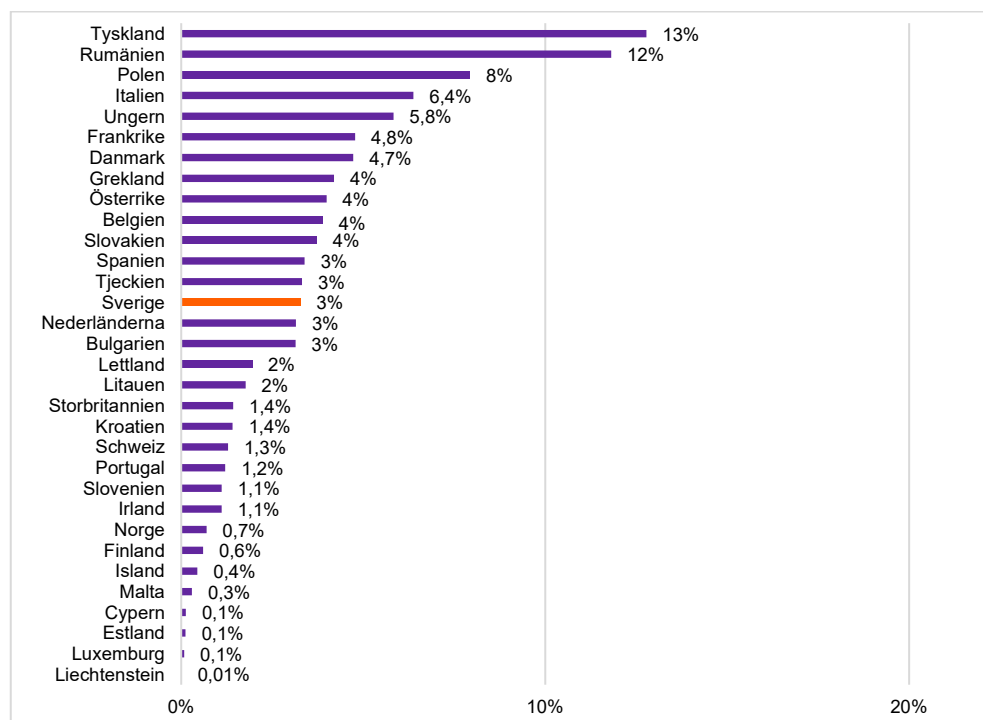
Kommentar: Figuren visar de 10 kvalifikationsländer som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för läkare under perioden 2016–2024.

Figur 3. Mottagarländer 2016–2024 (andel av totalt antal beslut), läkare

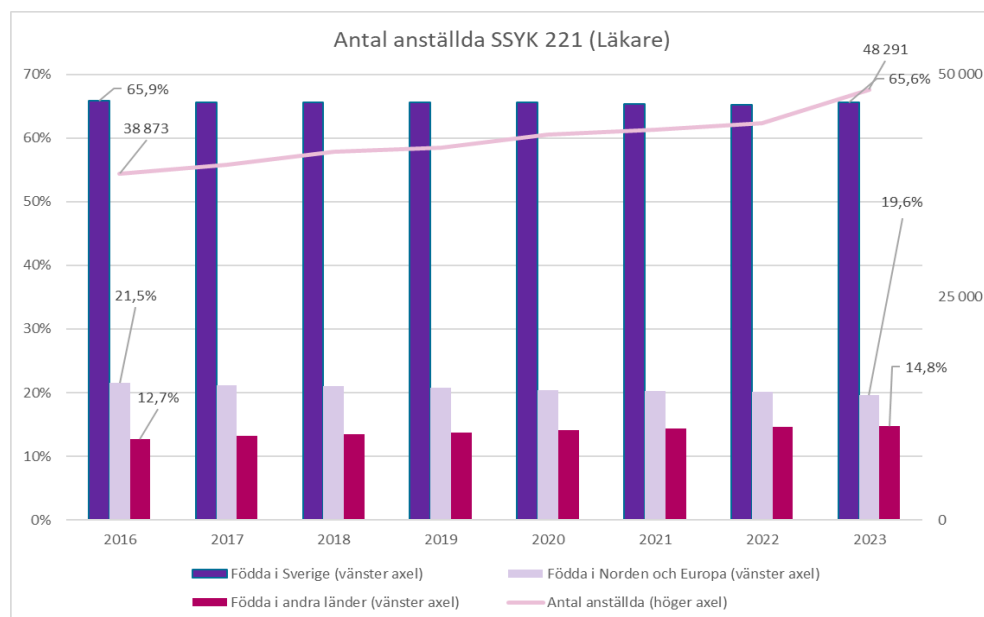
Kommentar: Figuren innehåller data för alla länder som är uppgivna som destinationsland för perioden i fråga; antalet beslut erhålles genom att multiplicera procenttalet i figuren med det totala antalet beslut (96 997). Figuren illustrerar att av de totala flödena av läkare som utbildats i annat land än där man önskar arbeta så har Tyskland (21,5%; 20 899 beslut), Norge (16%; 15 567 beslut), Schweiz (10,6%; 10 289 beslut), Sverige (8,6%; 8 345 beslut) och Storbritannien (7,8%; 7 548 beslut), de största mottagarna.

Figur 4. Kvalifikationsländer 2016–2024 (andel av totalt antal beslut), läkare

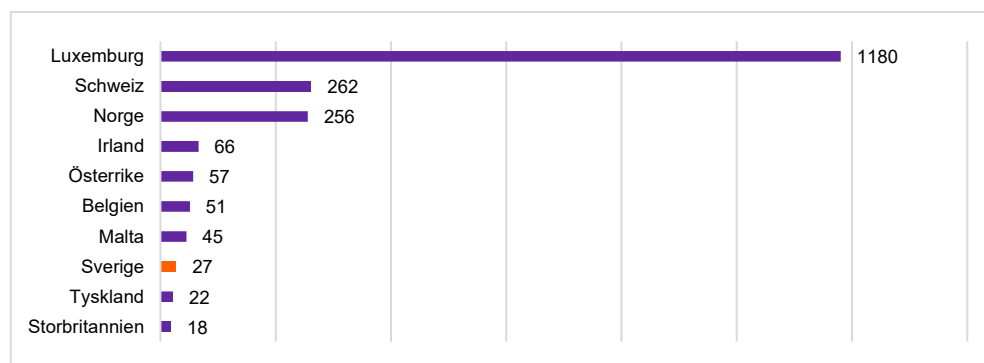
Kommentar: Figuren innehåller data för alla kvalifikationsländer för vilka etableringsbeslut tagits under perioden i fråga. Figuren illustrerar att av de totala flödena av läkare som utbildats i annat land än där man önskar arbeta så är Tyskland (13%; 12 397 beslut), Rumänien (12%; 11 456 beslut), Polen (8%; 7 701 beslut), Italien (6,4%; 6 189 beslut) och Ungern (5,8%; 5 658 beslut) de stora kvalifikationsländerna. Sverige var kvalifikationsland för 3 183 beslut (3,3%). Det ska också noteras att mobilitet inom högre utbildning innebär att ett antal länder tar emot studenter från andra länder som sedan antingen återvänder till sitt ursprungsland eller till något annat land.

Figur 5. Antal anställda läkare (SSYK 221) utifrån födelseregion, 2016–2023

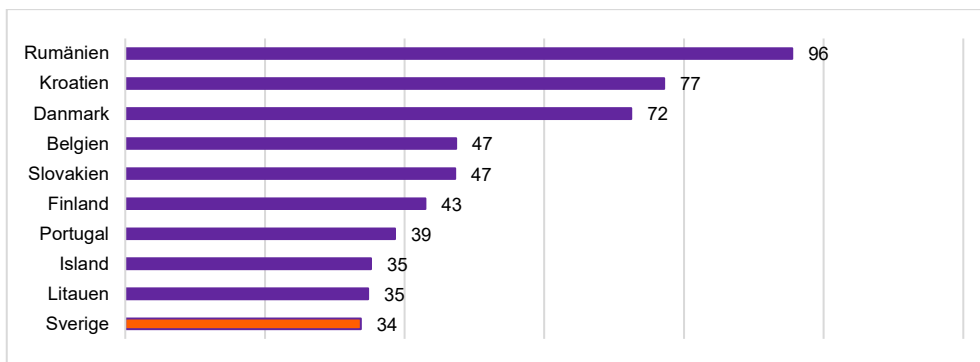
Kommentar: Figuren visar att antalet anställda ökat med 24 procent under perioden samtidigt som andelen läkare födda i Sverige förblivit konstant kring två-tredjedelar (66%). Andelen läkare födda i Norden (exkl. Sverige) och Europa har sjunkit marginellt (21,5 till 19,6 procent) parallellt med en motsvarande ökning för de som är födda i utomeuropeiska länder – upp från 12,7 till 14,8 procent. Nettoinflödet av läkare utbildade utom landet som dokumenterats i rapporten har således inte påverkat födelsebakgrunden bland läkare anställda i Sverige i någon nämnvärd omfattning.

Figur 6. Topp-10 mottagarländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), sjuksköterskor

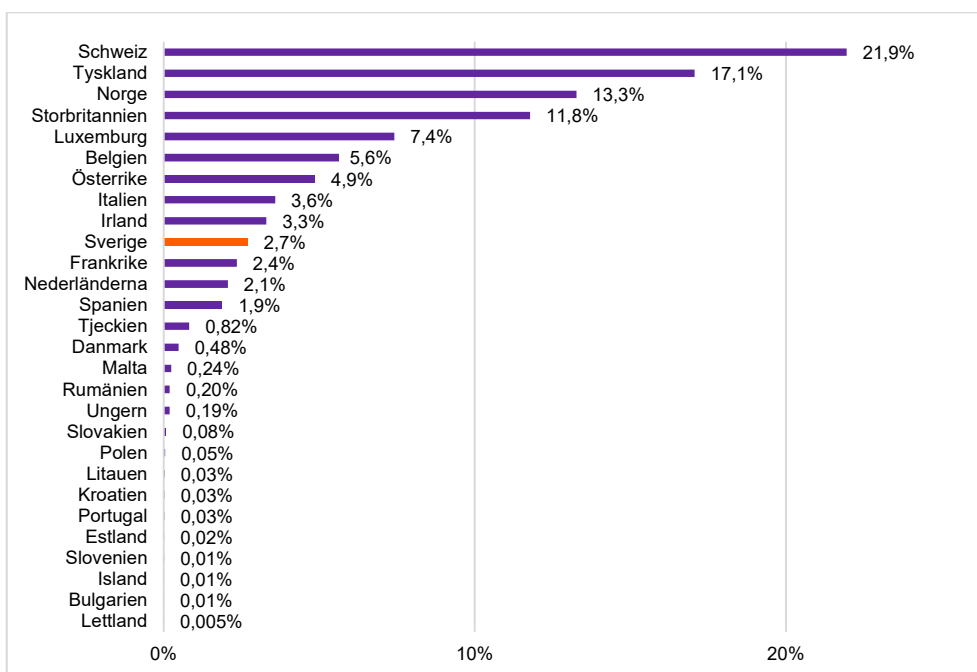
Kommentar: Figuren visar de 10 mottagarländer (etableringsland) som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för sjuksköterskor under perioden 2016–2024.

Figur 7. Topp-10 kvalifikationsländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), sjuksköterskor

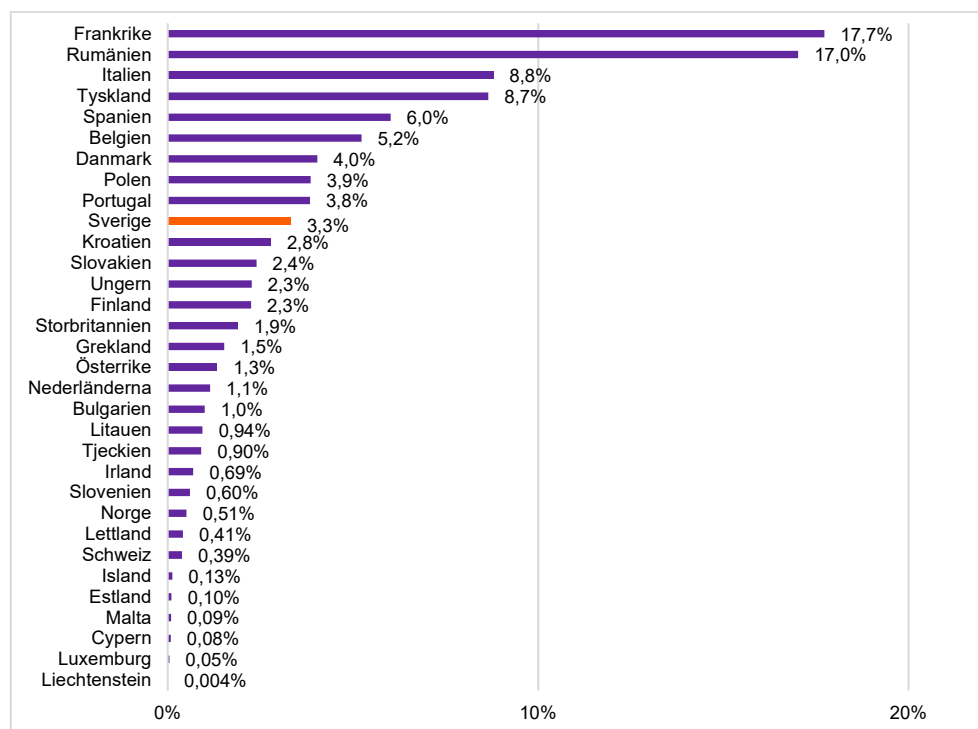
Kommentar: Figuren visar de 10 kvalifikationsländer som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för sjuksköterskor under perioden 2016–2024. För Sverige syns att siffran 34 är densamma som i kolumn 2 i tabell 5 i denna bilaga.

Figur 8. Mottagarländer 2016–2024 (andel av totalt antal beslut), sjuksköterskor

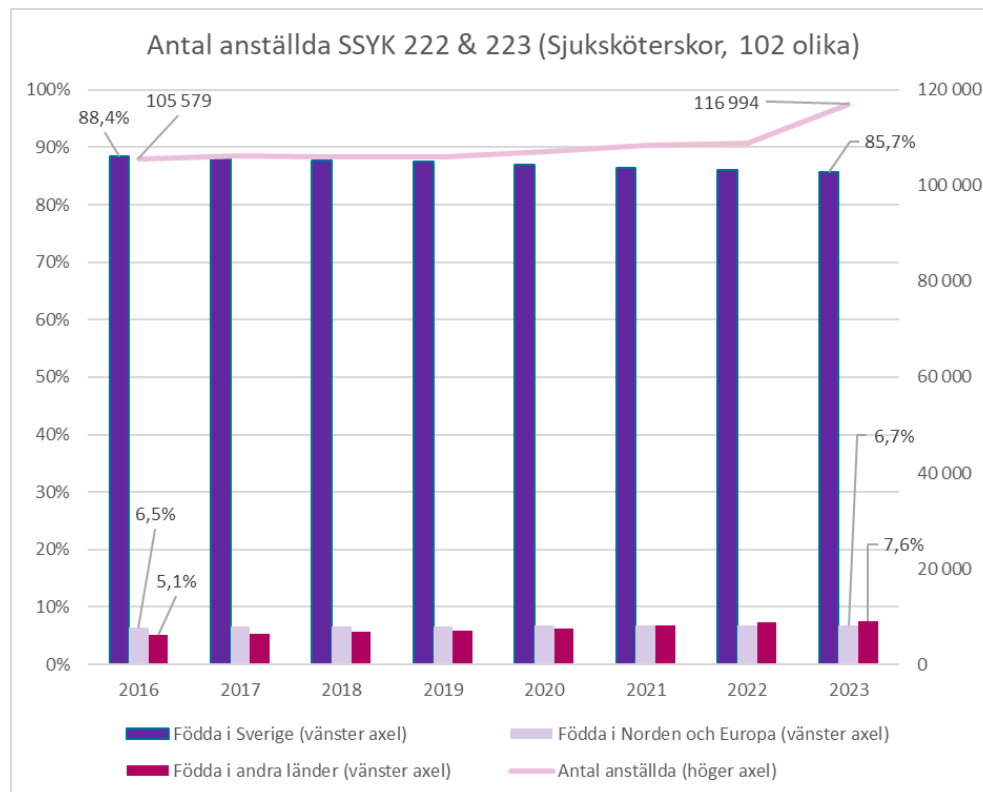
Kommentar: Figuren innehåller data för alla länder som är uppgivna som destinationsland för perioden i fråga; antalet beslut erhålles genom att multiplicera procenttalet i figuren med det totala antalet beslut (106 983). Figuren illustrerar att av de totala flödena av sjuksköterskor som utbildats i annat land än där man önskar arbeta så har Schweiz (22%; 23 479 beslut), Tyskland (17%; 18 256 beslut), Norge (13%; 14 189 beslut), Storbritannien (12%; 12 592 beslut) och Luxemburg (7%; 7 932 beslut), de stora mottagarna. Sverige var mottagarland för 2,7 procent av de som ansökt om att etablera sig i ett annat land än kvalifikationslandet (2 886 beslut).

Figur 9. Kvalifikationsländer 2016–2024 (andel av totalt antal beslut), sjuksköterskor

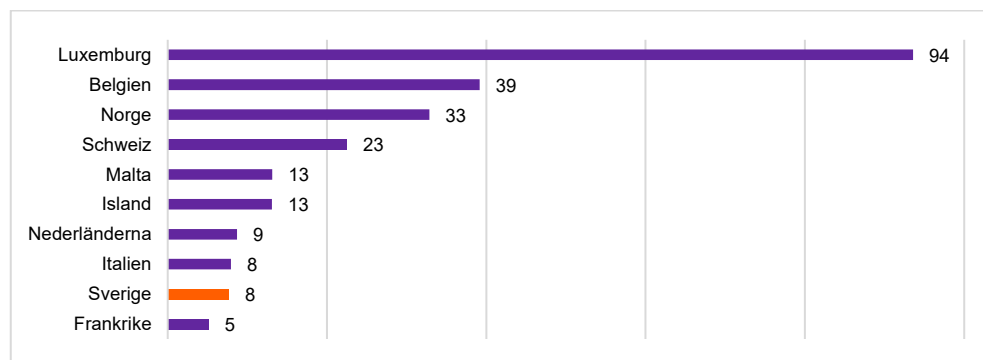
Kommentar: Figuren innehåller data för alla kvalifikationsländer för vilka etableringsbeslut tagits under perioden i fråga. Figuren illustrerar att av de totala flödena av sjuksköterskor som utbildats i annat land än där man önskar arbeta så är Frankrike (18%; 18 964 beslut), Rumänien (17%; 18 210 beslut), Italien (9%; 9 406 beslut), Tyskland (9%; 9 260 beslut) och Spanien (6%; 6 442 beslut) de stora kvalifikationsländerna. Sverige var kvalifikationsland för 3 559 beslut (3,3%).

Figur 10. Antal anställda sjuksköterskor (SSYK 222 & 223) utifrån födelseregion, 2016–2023

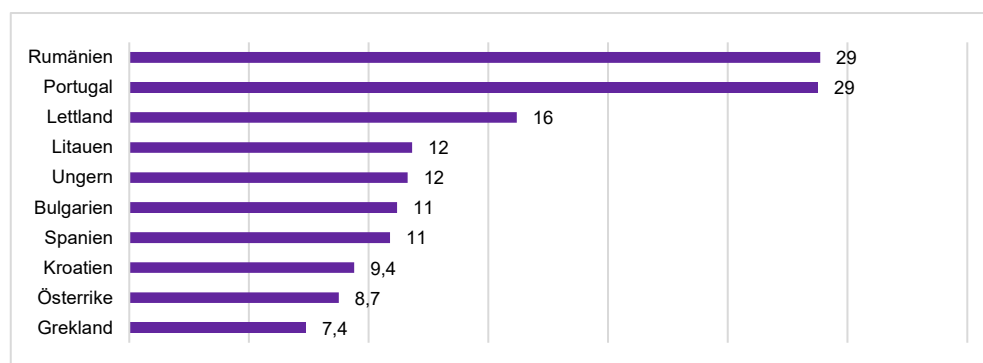
Kommentar: Figuren visar att antalet anställda ökat med 11 procent under perioden samtidigt som andelen sjuksköterskor födda i Sverige har minskat från 88,4 till 85,7 procent. Andelen sjuksköterskor födda i Norden (exkl. Sverige) och Europa har varit i det närmaste konstant (6,5 till 6,7 procent); en ökning noteras för de som är födda i utomeuropeiska länder – upp från 5,1 till 7,6 procent.

Figur 11. Topp-10 mottagarländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), tandläkare

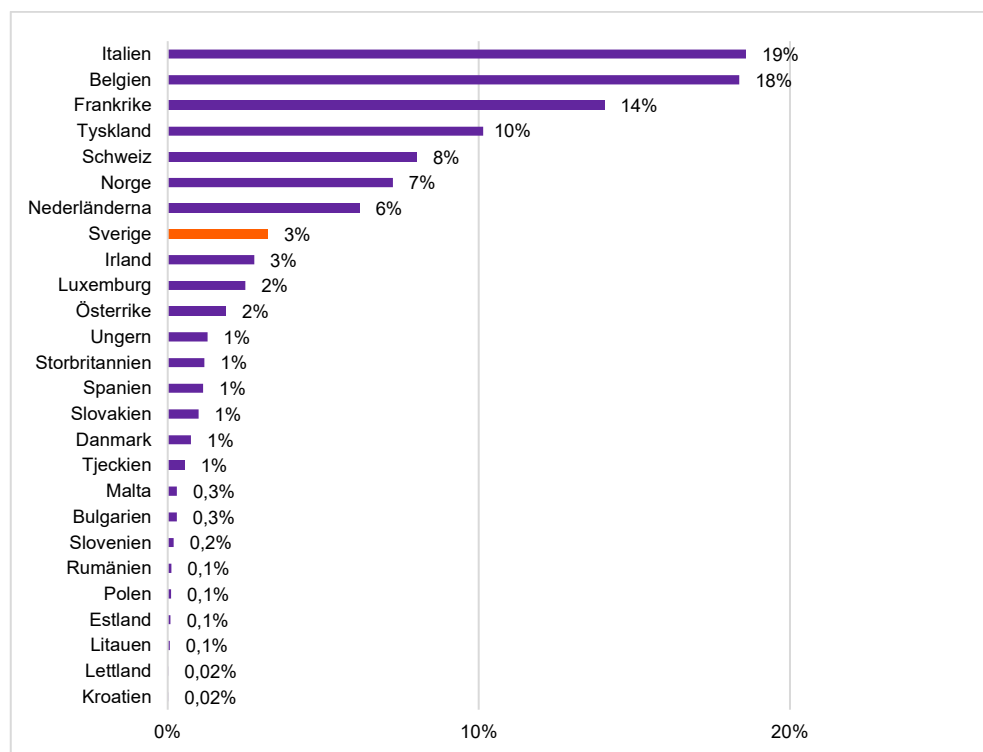
Kommentar: Figuren visar de 10 mottagarländer (etableringsland) som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för tandläkare under perioden 2016–2024. För Sverige syns att siffran 8 (avrundat från 7,7) korresponderar till siffran i kolumn 3 i tabell 8 i denna bilaga.

Figur 12. Topp-10 kvalifikationsländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), tandläkare

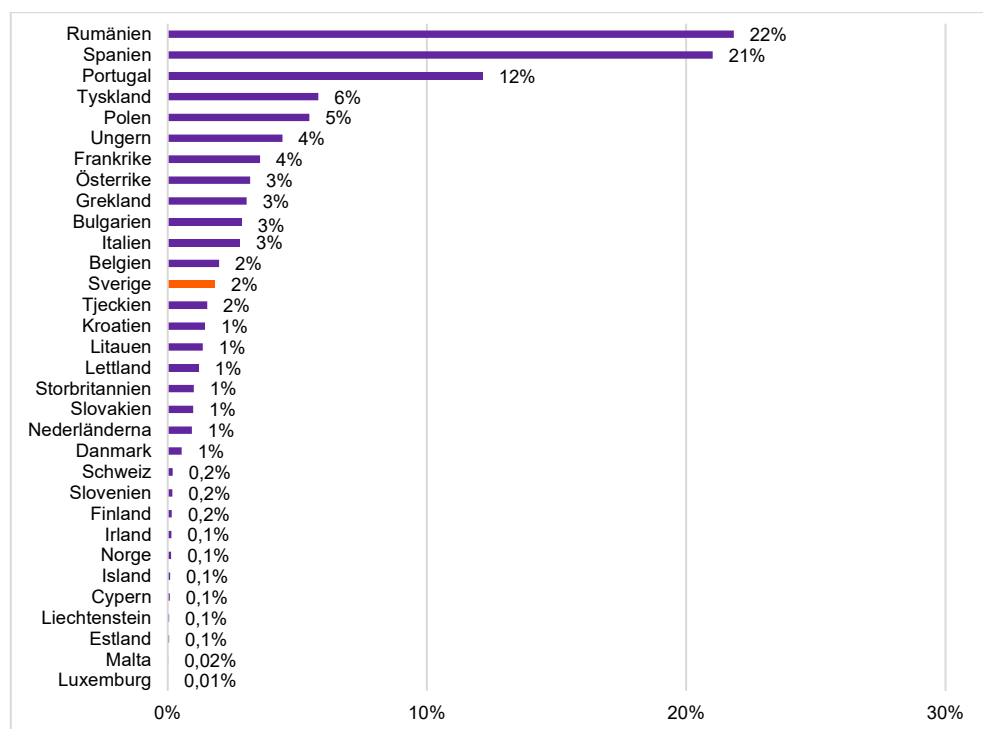
Kommentar: Figuren visar de 10 kvalifikationsländer som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för läkare under perioden 2016–2024. Observera att Liechtenstein, som står som kvalifikationsland för totalt 13 ansökningar om etablering i annat land, har exkluderats från figuren då dess ringa folkmängd (40 015 invånare) ger landet det högsta jämförelsetalet – och därmed ger en i många avseenden missvisande bild av landet som ett betydande kvalifikationsland för tandläkare.

Figur 13. Mottagarländer 2016-2024 (andel av totalt antal beslut), tandläkare

Kommentar: Figuren innehåller data för alla länder som är uppgivna som destinationsland för perioden i fråga; antalet beslut erhålles genom att multiplicera procenttalet i figuren med det totala antalet beslut (25 202). Figuren illustrerar att av de totala flödena av tandläkare som utbildats i annat land än där man önskar arbeta så har Italien (19%; 4 684 beslut), Belgien (18%; 4 629 beslut), Frankrike (14%; 3 538 beslut), Tyskland (10%; 2 556 beslut) och Schweiz (8%; 2 019 beslut), de största mottagarna. För Sverige som mottagarland fattades under perioden 812 beslut, motsvarande tre procent av det totala antalet beslut.

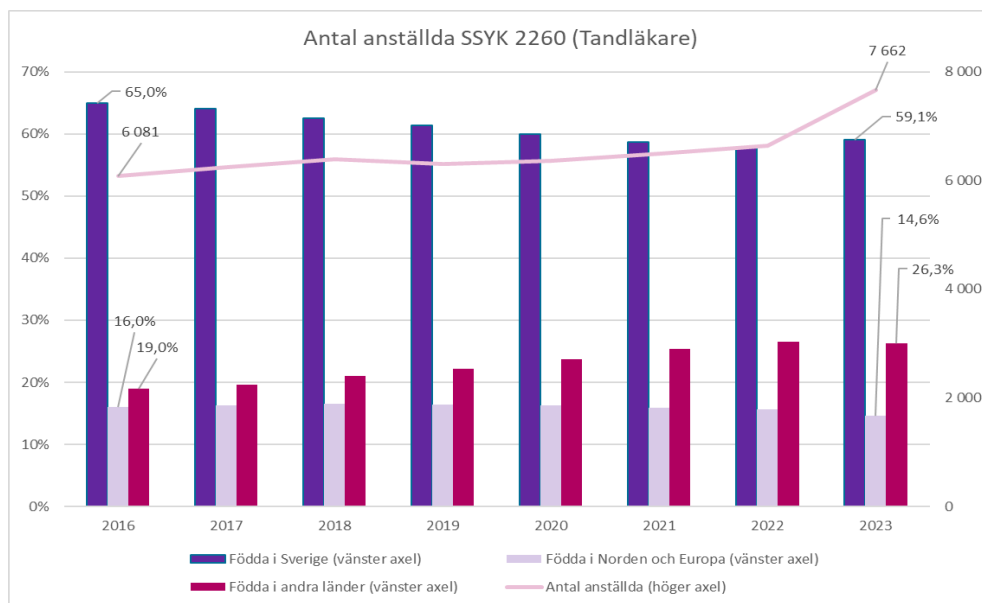
Figur 14. Kvalifikationsländer 2016-2024 (andel av totalt antal beslut), tandläkare

Kommentar: Figuren innehåller data för alla kvalifikationsländer för vilka etableringsbeslut tagits under perioden i fråga. Figuren illustrerar att av de totala flödena av tandläkare som utbildats i annat land än där man önskar

arbets så är Rumänien (22%; 5 502 beslut), Spanien (21%; 5 297 beslut), Portugal (12%; 3 061 beslut), Tyskland (6%; 1 465 beslut) och Polen (5%; 1 376 beslut) de stora kvalifikationsländerna. Sverige var kvalifikationsland för 460 beslut (3%).

Figur 15. Antal anställda tandläkare (SSYK 2260) utifrån födelseregion, 2016–2023

Kommentar: Figuren visar att antalet anställda ökat med 26 procent under perioden samtidigt som andelen tandläkare födda i Sverige sjunkit från 65 till 59 procent. Andelen tandläkare födda i Norden (exkl. Sverige) och Europa har även den sjunkit något (16 till 14,6 procent). Den grupp av tandläkare som ökat sin relativa andel under perioden är de som är födda i utomeuropeiska länder – upp från 19 till 26,3 procent.

Tabeller

Tabell 1. Viktiga bilaterala relationer för beslut om erkännanden 2016-2024 inom de i kartläggningen ingående yrkeskategorierna under den automatiska ordningen

Läkare			Sjuksköterskor			Tandläkare		
Från	Till	%	Från	Till	%	Från	Till	%
Tyskland	Schweiz	5,3	Frankrike	Schweiz	11,0	Spanien	Italien	9,6
Polen	Norge	4,0	Rumänien	Tyskland	5,8	Rumänien	Belgien	6,9
Rumänien	Tyskland	3,9	Tyskland	Schweiz	3,8	Spanien	Frankrike	5,5
Danmark	Norge	3,4	Frankrike	Luxemburg	3,8	Rumänien	Italien	4,6
Österrike	Tyskland	2,5	Danmark	Norge	3,7	Portugal	Frankrike	4,0
Ungern	Tyskland	2,4	Rumänien	Storbritannien	3,7	Rumänien	Frankrike	3,2
Sverige	Norge	2,3	Sverige	Norge	3,1	Portugal	Belgien	2,6
Tyskland	Österrike	2,1	Italien	Schweiz	2,6	Österrike	Tyskland	2,5
Frankrike	Schweiz	2,1	Italien	Storbritannien	2,5	Polen	Norge	2,4
Belgien	Nederländerna	2,1	Rumänien	Italien	2,5	Portugal	Italien	2,3
9 länder	5 länder	30,1	6 länder	6 länder	42,5	5 länder	5 länder	43,7

Kommentar: Tabellen visar för var och en av yrkeskategorierna (läkare, sjuksköterska och tandläkare) de 10 viktigaste bilaterala relationerna mätt som just den relationens andel av det totala antalet beslut om etablering inom yrkeskategorin i fråga. Vad gäller sjuksköterskor kan utläsas att sjuksköterskor med kvalifikationer i Frankrike och etablering i Schweiz uppgick till 11 procent av det totala antalet beslut om etablering. De länder som förekommer mer än en gång i tabellen har färgkodats.

Tabell 2. Antal etableringsbeslut per 100 000 invånare, 2016–2024 (läkare)

Land	Kvalifikationsland	Mottagarland	Nettoflöde
Norge	12	280	268
Luxemburg	12	250	239
Schweiz	14	115	101
Sverige	30	79	49
Cypern	13	55	43
Belgien	32	61	29
Irland	20	40	20
Tyskland	15	25	10
Storbritannien	2	11	9
Österrike	42	46	4
Nederländerna	17	18	0
Malta	51	50	-1
Spanien	7	5	-2
Italien	10	8	-2
Estland	8	5	-4
Frankrike	7	3	-4
Finland	10	...	-10
Portugal	11	...	-11
Tjeckien	30	14	-16
Liechtenstein	17	...	-17
Polen	21	0,4	-21
Kroatien	35	3	-33
Grekland	39	...	-39
Danmark	77	34	-43
Bulgarien	47	3	-44
Ungern	59	13	-46
Slovenien	51	4	-47
Slovakien	67	11	-56
Litauen	59	2	-58
Rumänien	60	0,2	-60
Lettland	101	1	-100
Island	112	...	-112
Totalt	18	19	1

Kommentar: Tabellen visar totalt antal (2016–2024) etableringsbeslut per 100 000 invånare både för kvalifikationsland och mottagarland; nettoflöde beräknas som mottagarland minus kvalifikationsland och positiva tal innebär att de som ansökt om att etablera sig i landet överstiger de som kvalificerat sig i landet och ansökt om etablering i annat land i EU/EES och Schweiz. Tabellen sorterad på nettoflödet (fallande ordning). Att den absoluta siffran är noll indikeras av (...). Siffror >1 (större än ett) är avrundade till närmaste heltal vilket gör att kolumn 4 (nettoflöde) inte alltid överensstämmer med kolumn 3 minus kolumn 2.

Tabell 3. Antal beslut (etablering) rörande läkare 2016–2024, kvalifikationsland (vänster kolumn) respektive mottagarland (översta raden)

	Belgien	Bulgarien	Cypern	Danmark	Estland	Frankrike	Irland	Italien	Kroatien	Lettland	Litauen	Luxemburg	Malta	Nederländerna	Norge	Polen	Rumänien	Schweiz	Slovakien	Slovenien	Spanien	Storbritannien	Sverige	Tjeckien	Tyskland	Ungern	Österrike	Totalt
Belgien		1		12		374	11	103				338	3	2 080	35	3	1	185			64	166	26	2	360	2	10	3 776
Bulgarien	111		28	47		31	108	263	4			5	9	20	207		5	63	1	2	51	221	294	5	1 494		76	3 045
Cypern	1							7					1	6				1			3		11		93		1	124
Danmark	16	1					3	9	1		2		1	10	3 333	2		6			8	63	1 095	1	21	2	13	4 587
Estland	13			5			2	1	2			1	1	6	27			4			2	11	32		6	1	1	115
Finland	3			19	31	2	5	26					3	104				8			22	33	206	2	111	2	5	582
Frankrike	1 206	6	1	3	1		24	175			1	479	1	16	42	2	7	2 075		8	130	170	59	3	213	6	3	4 631
Grekland	359	34	378	78		83	73	155		2		20	6	50	138	1	4	194		16	844	429	2	1 176	3	31	4 076	
Irland	14		10	3		6		10			2	11	16	51	6	2	2			1	899	20	1	15	1	5	1 075	
Island				27			1					2	76					1			5	319						431
Italien	1 076	17	12	74	2	263	114		16	3	1	26	63	127	133		12	1 045	1	15	744	840	221		1 230	11	143	6 189
Kroatien	30			56		3		63					24	179			67		37	12	104	214	1	426	1	151	1 368	
Lettland	23			24	6	2	17	73			1		6	15	398	1		16			6	66	466		747		27	1 894
Liechtenstein	1												5														1	7
Litauen	39	2	10	49	2	8	62	43	1	2		1	4	7	239	3		30			29	107	435		609		32	1 714
Luxemburg	9					3		2										2			33				27		3	79
Malta	6			2			7	11				1		1	3			1			3	247	1		3			286
Nederländerna	1 412			32	3	17	31	42	2		2	1	1		192			96			71	324	176	5	624	7	23	3 061
Norge	2			185			2	7	1		1			6				16			15	10	398	2	9	5	12	674
Polen	107	1		118	1	29	146	144	1	1	3	11	71	87	3 870			1	57	4	146	638	719	31	1 440	4	71	7 701
Portugal	235			26		24	42	47		1		28	3	19	22			65			96	203	51	2	294	3	15	1 176
Rumänien	1 266	27	24	107	1	519	503	978				96	20	80	654	2		231			114	806	1 090	4	3 801	769	364	11 456
Schweiz	101	1		18		85	9	339	2	1		16		27	22	4			1	1	35	66	41	6	363	7	100	1 245
Slovakien	27	1	11	28		4	41	112	8		1		7	4	926	19		30		2	86	134	153	1 154	585	31	252	3 616
Slovenien	9			10		1	1	61	23				1	8	20			19	2		10	42	27	2	664	2	179	1 081
Spanien	480	4		59	2	247	166	555	5	1	4	37	1	39	140	6	1	199	1		460	327	3	516	4	34	3 291	
Storbritannien	64	1	7	44	1	19	420	79	3		8	7	21	87	118	18		79	4		12		145	14	177	16	37	1 381
Sverige	19			608	7	5	3	27	1			2	1	8	2 227	8	4	36		1	70	76		9	39	19	13	3 183
Tjeckien	49	2	14	34	1	5	62	57					12	15	451	5		41	561	2	35	302	241		1 098	7	228	3 222
Tyskland	473	103	15	253	7	76	48	777	27	9	22	601	8	332	567	74	5	5 188	13	4	432	374	463	213		259	2 054	12 397
Ungern	65		6	89		6	220	77	2			4	22	43	1 335	2	5	125	12	4	61	244	638	1	2 346		351	5 658
Österrike	24	8	2	14		8	7	682	7	1		6	6	7	52	2		407	3	2	27	93	48	16	2 412	42		3 876
Total	7 240	209	518	2 024	65	1 820	2 128	4 925	106	21	46	1 682	279	3 145	15 567	161	47	10 289	603	78	2 334	7 548	3 345	1 479	20 899	1 204	4 235	96 997

Tabell 4. Reglering av yrket Läkare (Doctor of Medicine) enligt RPD i fyra länder

Restrictiveness indicators	Norge	Tyskland	Schweiz	Sverige
Reserverad aktivitet	Ja	Ja	Ja	Ja
Skyddad yrkestitel	Ja	Nej	Nej	Ja
Kan de reserverade aktiviteterna delas med andra yrkeskategorier	N/A	Nej	N/A	Vissa av de reserverade aktiviteterna kan även utföras av Tandläkare
Längd på utbildning	6 år	6 år	6 år	6 år
Kvalifikationsnivå	11 e	11 e	11 e	11 e
Förekomst av obligatorisk praktik	Ja	Ja	Ja	Ja
Krav på kontinuerlig fortbildning (Continuous Professional Development (CPD))	N/A	Ja	N/A	Nej
Språkkrav	N/A	Ja	N/A	Ja
Krav på yrkeserfarenhet	Nej	Nej	N/A	Nej

Tabell 5. Antal etableringsbeslut per 100 000 invånare, 2016–2024 (sjuksköterskor)

Land	Kvalifikationsland	Mottagarland	Nettoflöde
Luxemburg	7	1 180	1 173
Schweiz	5	262	257
Norge	10	256	246
Irland	14	66	52
Österrike	16	57	41
Malta	17	45	28
Storbritannien	3	18	15
Tyskland	11	22	11
Nederländerna	7	12	5
Belgien	47	51	4
Tjeckien	9	8	-1
Sverige	34	27	-6
Estland	8	1	-7
Cypern	9	...	-9
Spanien	13	4	-9
Italien	16	6	-9
Liechtenstein	10	...	-10
Polen	11	0,1	-11
Grekland	16	...	-16
Bulgarien	17	0,1	-16
Ungern	25	2	-23
Lettland	24	0,3	-23
Frankrike	28	4	-24
Slovenien	30	1	-30
Island	35	3	-32
Litauen	35	1	-34
Portugal	39	0,3	-38
Finland	43	...	-43
Slovakien	47	2	-46
Danmark	72	9	-64
Kroatien	77	1	-76
Rumänien	96	1	-94
<i>Totalt</i>	<i>20</i>	<i>21</i>	<i>1</i>

Kommentar: Tabellen visar totalt antal (2016–2024) etableringsbeslut per 100 000 invånare både för kvalifikationsland och mottagarland; nettoflöde beräknas som mottagarland minus kvalifikationsland och positiva tal innebär att de som ansökt om att etablera sig i landet överstiger de som kvalificerat sig i landet och ansökt om etablering i annat land i EU/EES och Schweiz. Tabellen sorterad på nettoflödet (fallande ordning). Att den absoluta siffran är noll indikeras av (...). Siffror >1 (större än ett) är avrundade till närmaste heltal vilket gör att kolumn 4 (nettoflöde) inte alltid överensstämmer med kolumn 3 minus kolumn 2.

Tabell 6. Antal beslut (etablering) rörande sjuksköterskor 2016–2024, kvalifikationsland (vänster kolumn) respektive mottagarland (översta raden)

	Belgien	Bulgarien	Danmark	Estland	Frankrike	Irland	Island	Italien	Kroatien	Lettland	Litauen	Luxemburg	Malta	Nederländerna	Norge	Polen	Portugal	Rumänien	Schweiz	Slovakien	Slovenien	Spanien	Storbritannien	Sverige	Tjeckien	Tyskland	Ungern	Österrike	Totalt	
Belgien			1	1 653	7		20					1 652	2	1 151	36	1	3	2	885	1		28	44	28		72	2	11	5 599	
Bulgarien	77		6		9	12	28						9	16	53				97			42	157	28	1	499	35		1 069	
Cypern	3				3	4								1	7								64	2		3		1	88	
Danmark	6			2	3	5	1	3				1	3	13	3 952			1	13			10	33	245		27		2	4 320	
Estland	1		1		1	3	3						3	1	2	30			10			4	18	13		18		2	110	
Finland	16		17	9	5	63	9						1	8	26	956			27			15	205	1 005		39		8	2 409	
Frankrike	2 520		6			41	66					4 077	5	20	54	5	7	10	11 763			92	115	25		150	1	7	18 964	
Grekland	47	2	10	1	9	32	23					2	3	82	87	2	3	55	9	500	125		628		13		13	1 633		
Irland	9				1	1		1					9	6	6	1	2	7				30	648	9		3		5	738	
Island	1		21			1									45				2			5	59				1	135		
Italien	440	2	12		129	275	2		2			87	84	130	195	6	4	50	2 833	1		348	2 644	59	2	1 995	1	105	9 406	
Kroatien	10		3		1	211		21				4	5	16	94				120	11	2	113	73	3	1 983	310			2 980	
Lettland	8		3	1	1	11	4				1	1	3	169					8			2	35	35		156		3	441	
Liechtenstein	3												1																4	
Litauen	10	1	9	2	6	24	1	5				4	6	1	583	1			24		3	56	93		168	6			1 003	
Luxemburg	10					1		1											7			15				12		3	49	
Malta	2				1	22	4												1			2	29			33			96	
Nederländerna	573		9		18	8	1	6	1		1	11	7		50	1		3	195			18	52	39	1	207	20		1 221	
Norge	1		106		2		2	2			1		1	10				2	14			13	24	357		3		4	542	
Polen	137		25		37	166	1	176			25	16	7	63	753			1	221	3		22	549	70	14	1 764	78		4 128	
Portugal	449		8		80	193		18				108	9	179	118			1	953			593	957	14		420	7		4 107	
Rumänien	1 217		75		283	380		2 700	1			96	12	58	720	1			697	3		564	3 999	155	1	6 173	171	904	18 210	
Schweiz	30		5		18			86				4	1	22	14						9	10	11	1	150	52			413	
Slovakien	6		1		2	9		10	2			3	1	3	150	3			162		2		42	12	843	756	13	542	2 562	
Slovenien	1	1	1		1	4		17	18				4	1	9				64				16	5	1	267	1	230	641	
Spanien	261		11		138	556		112				31	25	165	2 434	2	10	39	256	1	1		1 887	66		429		18	6 442	
Storbritannien	22		15		40	1 426	1	33	1	4	4		5	30	69	68	14	2	28	58	5		43		66	6	66	6	18	2 030
Sverige	10		80		4	3	1	5					5	18	3 298	2		6	21			27	52			21	2	4	3 559	
Tjeckien	8				12	8		14	1			2	4	10	13	1			59	56		3	38	9		546		184	968	
Tyskland	122	1	78	1	57	26	1	238	3	1	2	1 809	6	109	234	10	1	12	4 063	1		88	122	214	1		5	2 055	9 260	
Ungern	19		4		1	30		14				3	7	19	44			44	158	12		26	162	62		1 248	574		2 427	
Österrike	6		2	1		7		213				11	2	8	16			5	706	1		5	16	7		420	3		1 429	
Totalt	6 025	7	509	18	2 515	3 528	11	3 832	29	5	35	7 932	254	2 203	14 189	50	27	209	23 479	84	14	2 013	12 592	2 886	874	18 256	205	5 202		106 983

Tabell 7. Reglering av yrket Sjuksköterska (General care nurse) enligt RPD i tre länder

Restrictiveness indicators	Norge	Schweiz	Sverige
Reserverad aktivitet	N/A	N/A	Nej
Skyddad yrkestitel	Ja	Ja	Ja
Kan de reserverade aktiviteterna delas med andra yrkeskategorier	N/A	N/A	N/A
Längd på utbildning	3 år	3 år	3 år
Kvalifikationsnivå	11 d	11 d	11 d
Förekomst av obligatorisk praktik	Nej	Nej	Nej
Krav på kontinuerlig fortbildning (Continuous Professional Development (CPD))	N/A	N/A	Nej
Språkkrav	N/A	N/A	Ja
Krav på yrkeserfarenhet	Nej	N/A	Nej

Kommentar: För de tre länder där vi specifikt har tittat på yrket sjuksköterska är det erkänt som "General care nurse", vilket är en av underkategorierna till det generiska namnet nurse (jmf. avsnittet "Bakgrund" ovan).

Tabell 8. Antal etableringsbeslut per 100 000 invånare, 2016–2024 (tandläkare)

Land	Kvalifikationsland	Mottagarland	Nettoflöde
Luxemburg	0,3	94	93
Belgien	4,2	39	35
Norge	0,6	33	32
Schweiz	0,5	23	22
Malta	0,7	13	12
Nederländerna	1,3	8,7	7,4
Island	6,0	13	7,1
Italien	1,2	7,9	6,8
Frankrike	1,3	5,2	3,9
Sverige	4,4	7,7	3,3
Tyskland	1,8	3,1	1,3
Danmark	2,3	3,2	0,9
Estland	0,9	1,7	0,7
Totalt	4,7	5,0	0,3
Slovenien	2,1	2,3	0,2
Storbritannien	0,4	0,4	0,1
Slovakien	4,5	4,6	0,1
Irland	0,7	...	-0,7
Finland	0,7	...	-0,7
Cypern	2,1	...	-2,1
Tjeckien	3,5	1,3	-2,3
Österrike	8,7	5,2	-3,6
Polen	3,8	0,1	-3,7
Grekland	7,4	...	-7,4
Ungern	12	3,4	-8,3
Kroatien	9,4	0,1	-9,3
Bulgarien	11	1,1	-10
Spanien	11	0,6	-10
Litauen	12	0,6	-11
Lettland	16	0,3	-15,9
Rumänien	29	0,2	-28,7
Portugal	29	...	-29
Liechtenstein	32	...	-32
<i>Totalt</i>	<i>4,7</i>	<i>5,0</i>	<i>0,3</i>

Kommentar: Tabellen visar totalt antal (2016–2024) etableringsbeslut per 100 000 invånare både för kvalifikationsland och mottagarland; nettoflöde beräknas som mottagarland minus kvalifikationsland och positiva tal innebär att de som ansökt om att etablera sig i landet överstiger de som kvalificerat sig i landet och ansökt om etablering i annat land i EU/EES och Schweiz. Tabellen sorterad på nettoflödet (fallande ordning). Att den absoluta siffran är noll indikeras av (...). Siffror >1 (större än ett) är avrundade till närmaste heltal vilket gör att kolumn 4 (nettoflöde) inte alltid överensstämmer med kolumn 3 minus kolumn 2.

Tabell 9. Antal beslut (etablering) rörande tandläkare 2016–2024, kvalifikationsland (vänster kolumn) respektive mottagarland (översta raden)

	Belgien	Bulgarien	Danmark	Estland	Frankrike	Irland	Italien	Kroatien	Lettland	Litauen	Luxemburg	Malta	Nederländerna	Norge	Polen	Rumänien	Schweiz	Slovakien	Slovenien	Spanien	Storbritannien	Sverige	Tjeckien	Tyskland	Ungern	Österrike	Totalt
Belgien			2		168	1	7				89		177	3			40			1		2		9			499
Bulgarien	187		6	1	29	16	71	1			5	3	63	45	3	2	33			2	12	38	5	189		10	721
Cypern	3					1	1						1	1		1								12			20
Danmark	6					1	2						1	54			14				1	52		3	1	135	
Estland	2					1					2		1	2	1									3	1	13	
Finland			1	1									2	17			3			3		11	2			40	
Frankrike	331	2				4	22				190	1	5	8		2	301			5	4	8		12	1	2	898
Grekland	231		12		39	12	22				2	2	108	30		2	65			6	22	34		171	4	5	767
Irland					1		1					1	1								22	10					36
Island			3											8			1					11					23
Italien	130	2	12	1	33	7				1	13	13	29	27	1	17	317		5	42	3	13		27	2	8	703
Kroatien	52		3		3	7	108				2	3	21	21			16		42	1	1	12	1	54	3	13	363
Lettland	9		2	4	1	6	12			3		3	33	63			6			2	8	49		102			303
Liechtenstein													13														13
Litauen	44		2	6	3	49	9		2		4	2	9	62	1		9			6	7	56	1	66		3	341
Luxemburg																										2	2
Malta				1			1										1						1				4
Nederländerna	186		2		4	3	7			1				10			12			1		2			2	4	234
Norge			4												1							29					34
Polen	139		18		10	103	40			4	5	15	69	604			46	7		9	19	115	11	147	8	7	1 376
Portugal	649		6		1 000	59	590				137	1	243	16			140			146	20	42		12			3 061
Rumänien	1 734	30	22	1	807	97	1 170			1	47	5	187	114	1		178	3		26	39	164	4	561	257	54	5 502
Schweiz	7			1	11		1							5								1		18	2	3	49
Slovakien	8		4		2	2	16						10	4	11		9			1	9	11	101	42	2	14	246
Slovenien	8				3		14	1				1	1				7					2	1		7	45	
Spanien	523	5	6	2	1 396	64	2 408				21	2	349	105	1		131				51	43	5	180	2	3	5 297
Storbritannien	11		2	2		143	8			1	1	10	20	15	3	2	13			4		6	1	9	1	1	253
Sverige	45	1	38	1			4	1				3	32	286	1	2	10			11	4			15	4	2	460
Tjeckien	6	1	1			3	8				4		13	17			7	225	1		25	22		45		6	384
Tyskland	141	30	22	1	17	6	63			6	89	2	131	68	4	1	557	3		16	3	34	2		25	244	1 465
Ungern	174	1	21	1	10	116	41				8	7	31	231			46	11		4	46	41	2	240		83	1 114
Österrike	3	1			1		58	1	3		10		5	8			57		1		1	4		639	9		801
Total	4 629	73	189	23	3 538	701	4 684	4	5	17	629	74	1 555	1 824	28	29	2 019	249	49	286	297	812	137	2 556	322	473	25 202

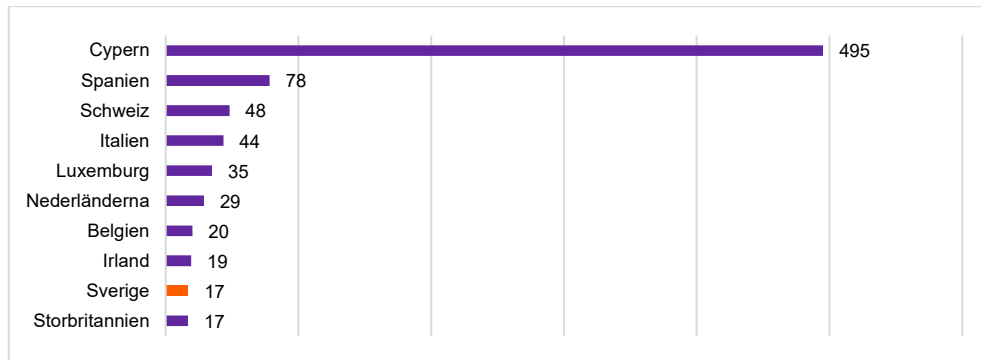
Tabell 10. Reglering av yrket Tandläkare (*Dental Practitioner*) enligt RPD i fyra länder

Restrictiveness indicators	Belgien	Frankrike	Italien	Sverige
Reserverad aktivitet	N/A	Ja	Nej	Ja
Skyddad yrkestitel	Ja	Ja	Ja	Ja
Kan de reserverade aktiviteterna delas med andra yrkeskategorier	N/A	N/A		Vissa av de reserverade aktiviteterna kan även delas med Läkare
Längd på utbildning	5 år	6 år	6 år	5 år
Kvalifikationsnivå	11 e	11 e	11 e	11 e
Förekomst av obligatorisk praktik	Ja	Ja	Ja	Ja
Krav på kontinuerlig fortbildning (Continuous Professional Development (CPD))	N/A	N/A	N/A	Nej
Språkkrav	N/A	N/A	N/A	Ja
Krav på yrkeserfarenhet	Nej	N/A	N/A	Nej

Bilaga 3. Urvalsyrken under den generella ordningen

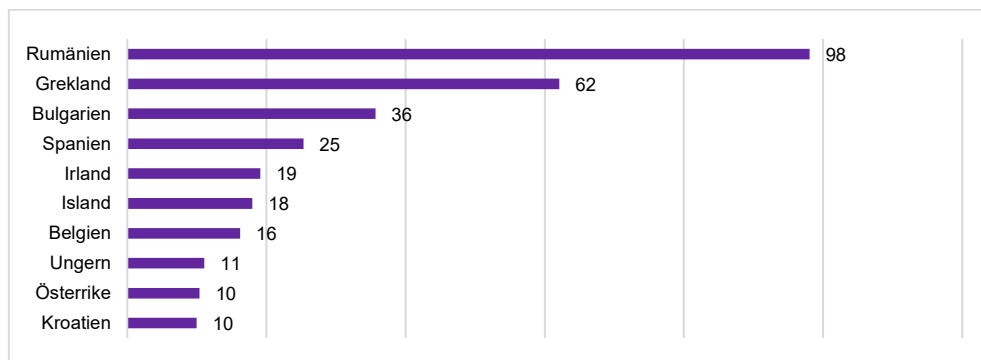
Figurer

Figur 1. Topp-10 mottagarländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), ämneslärare

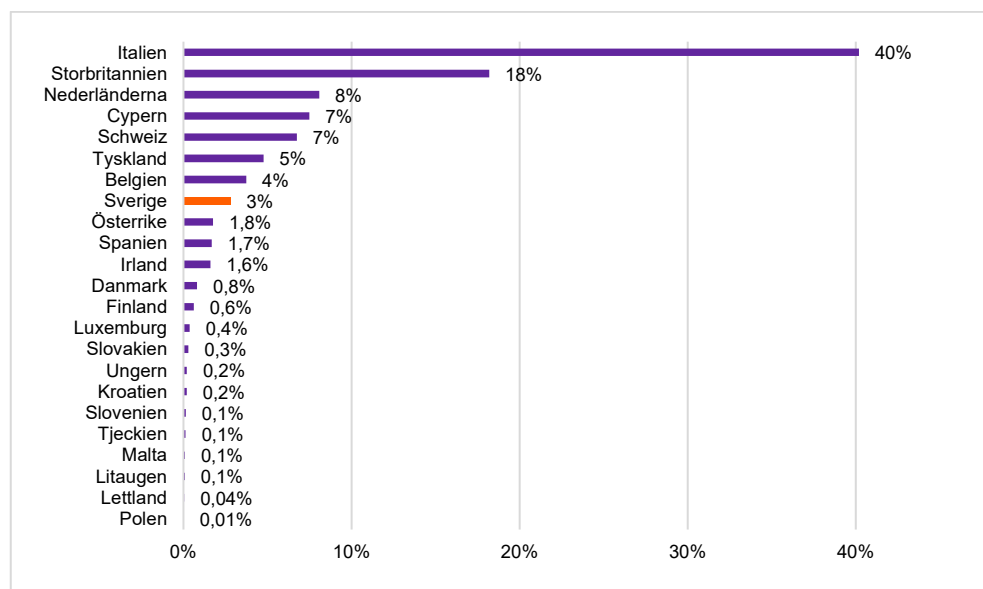
Kommentar: Figuren visar de 10 mottagarländer (etableringsland) som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för ämneslärare under perioden 2016–2024. För Sverige syns att siffran 17 är densamma som i kolumn 3 i tabell 3 i denna bilaga.

Figur 2. Topp-10 kvalifikationsländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), ämneslärare

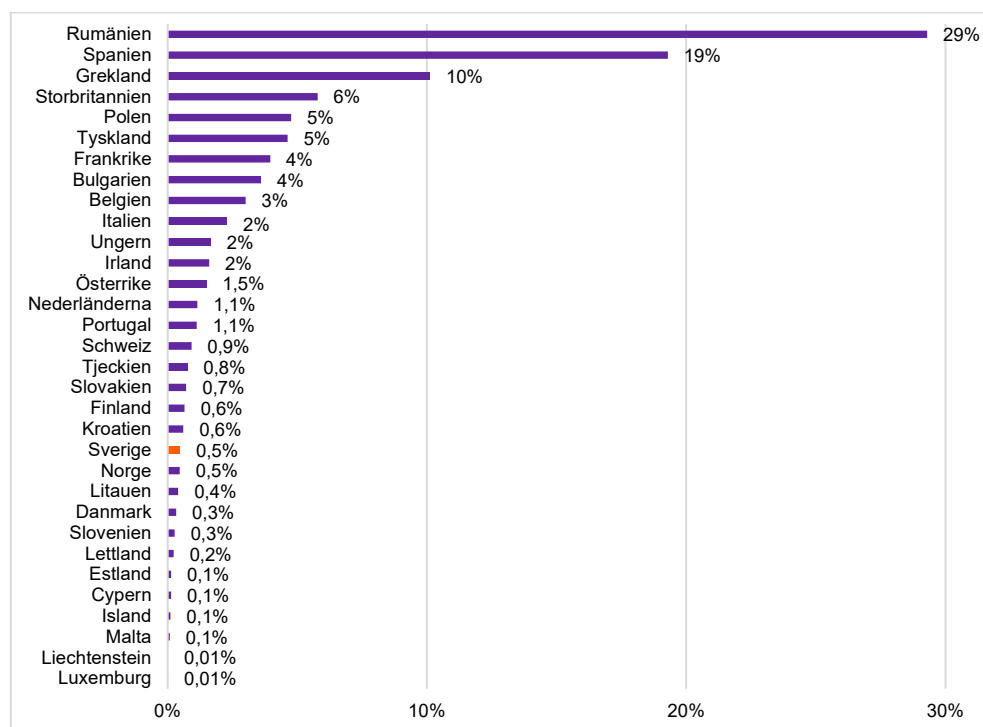
Kommentar: Figuren visar de 10 kvalifikationsländer som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för ämneslärare under perioden 2016–2024. Observera att Liechtenstein, som står som kvalifikationsland för totalt 8 ansökningar om etablering i annat land, har exkluderats från figuren då dess ringa folkmängd (40 015 invånare) ger landet ett jämförelsetal (20) som placerar det mitt emellan Spanien och Irland – och därmed ger en missvisande bild av landet som ett betydande kvalifikationsland för ämneslärare.

Figur 3. Mottagarländer för ämneslärare 2016–2024 (andel av totalt antal beslut)

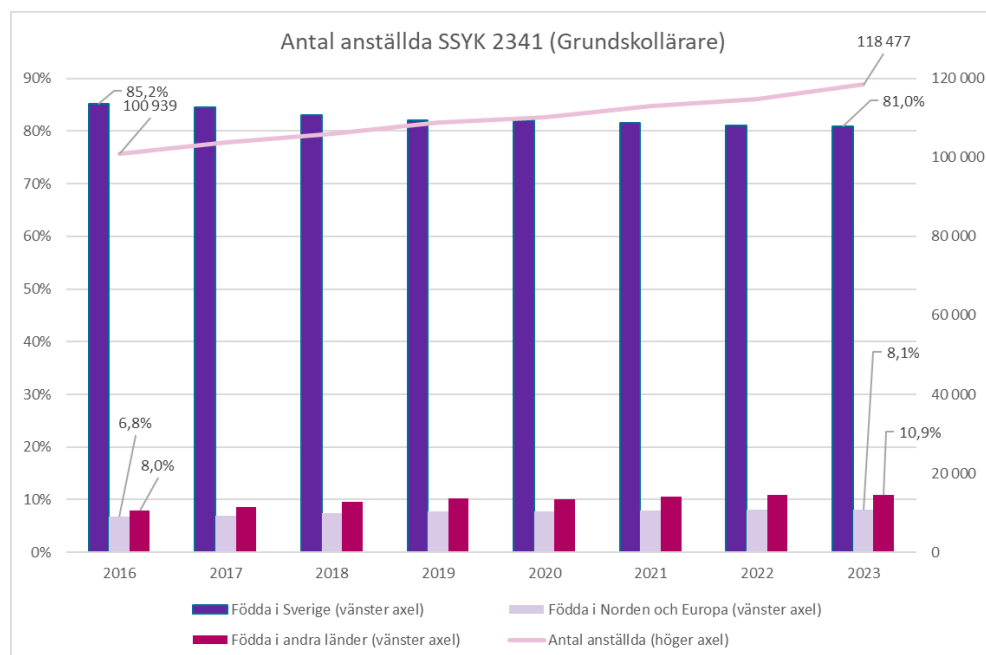
Kommentar: Figuren innehåller data för alla länder uppgivna som destinationsland för perioden i fråga; antalet beslut erhålles genom att multiplicera procenttalet i figuren med det totala antalet beslut (63 389). Figuren illustrerar att av de totala flödena av ämneslärare som utbildats i annat land än där man önskar arbeta så har Italien och Storbritannien varit de stora mottagarna (25 562 respektive 11 612 beslut). Sverige var mottagarland för 3 procent av de som ansökt om att etablera sig i ett annat land än kvalifikationslandet (1 787 beslut).

Figur 4. Kvalifikationsländer 2016–2024 (andel av totalt antal beslut), ämneslärare

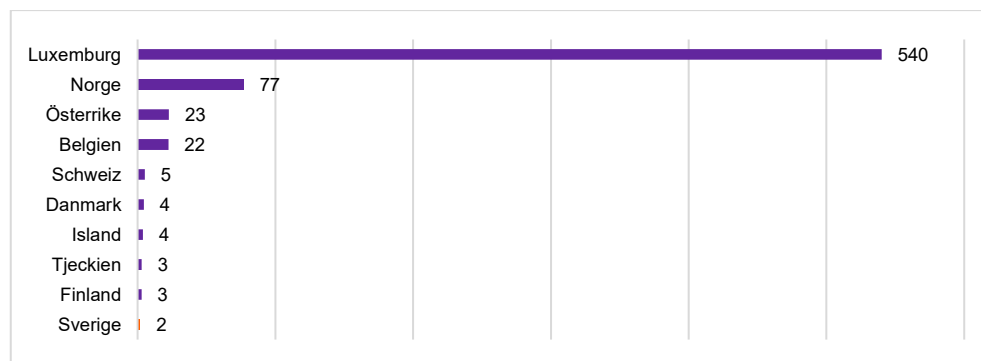
Kommentar: Figuren innehåller data för alla kvalifikationsländer för vilka etableringsbeslut tagits under perioden i fråga. Figuren illustrerar att av de totala flödena av tandläkare som utbildats i annat land än där man önskar arbeta så är Rumänien (29%; 18 698 beslut), Spanien (19%; 12 314 beslut), Grekland (10%; 6 458 beslut), Storbritannien (6%; 3 689 beslut) och Polen (5%; 3 039 beslut) de stora kvalifikationsländerna. Sverige var kvalifikationsland för 304 beslut (0,5%).

Figur 5. Antal anställda grundskollärare (SSYK 2341) utifrån födelseregion, 2016–2023

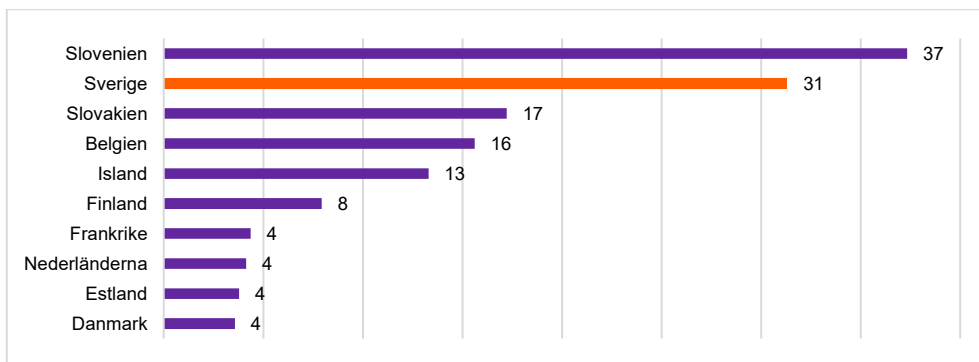
Kommentar: Figuren visar att antalet anställda ökat med 15 procent under perioden samtidigt som andelen grundskollärare födda i Sverige har minskat från 85 till 81 procent. Andelen lärare födda i Norden (exkl. Sverige) och Europa har ökat från 6,8 till 8,1 procent; en större ökning noteras för de som är födda i utomeuropeiska länder – upp från 8 till 10,9 procent.

Figur 6. Topp-10 mottagarländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), undersköterskor

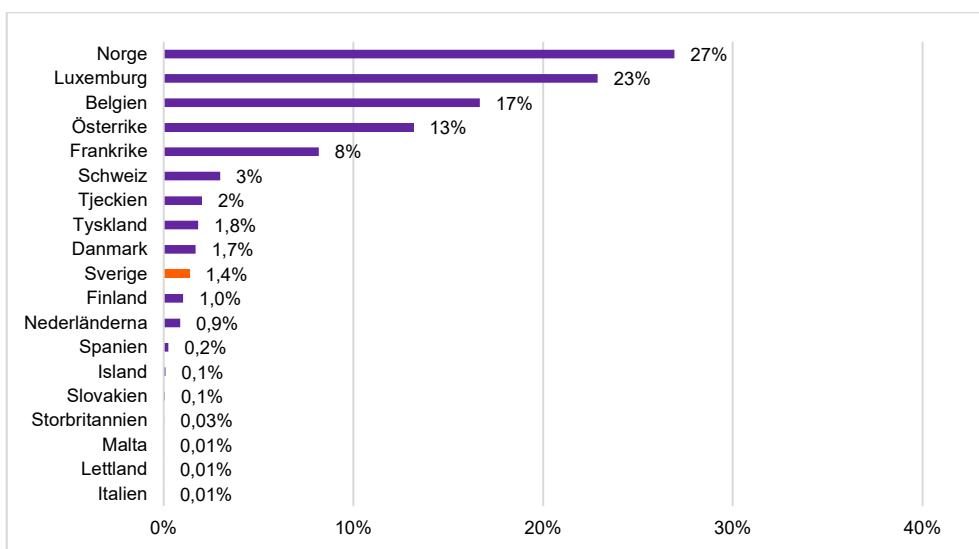
Kommentar: Figuren visar de 10 mottagarländer (etableringsland) som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för undersköterskor under perioden 2016–2024. För Sverige syns att siffran 2 är densamma som i kolumn 3 i tabell 5 i denna bilaga.

Figur 7. Topp-10 kvalifikationsländer (etableringsbeslut per 100 000 invånare), undersköterskor

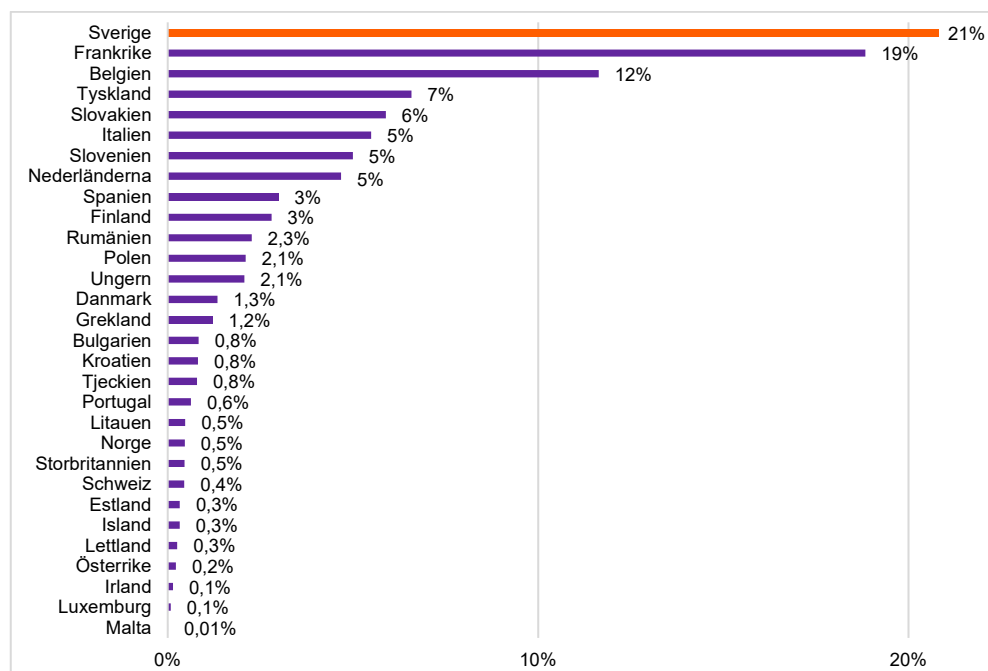
Kommentar: Figuren visar de 10 kvalifikationsländer som i förhållande till sin befolkning hade högst andel beslut rörande etablering för undersköterskor under perioden 2016–2024. För Sverige syns att siffran 31 är densamma som i kolumn 2 i tabell 8.

Figur 8. Mottagarländer 2016–2024 (andel av totalt antal beslut), undersköterskor

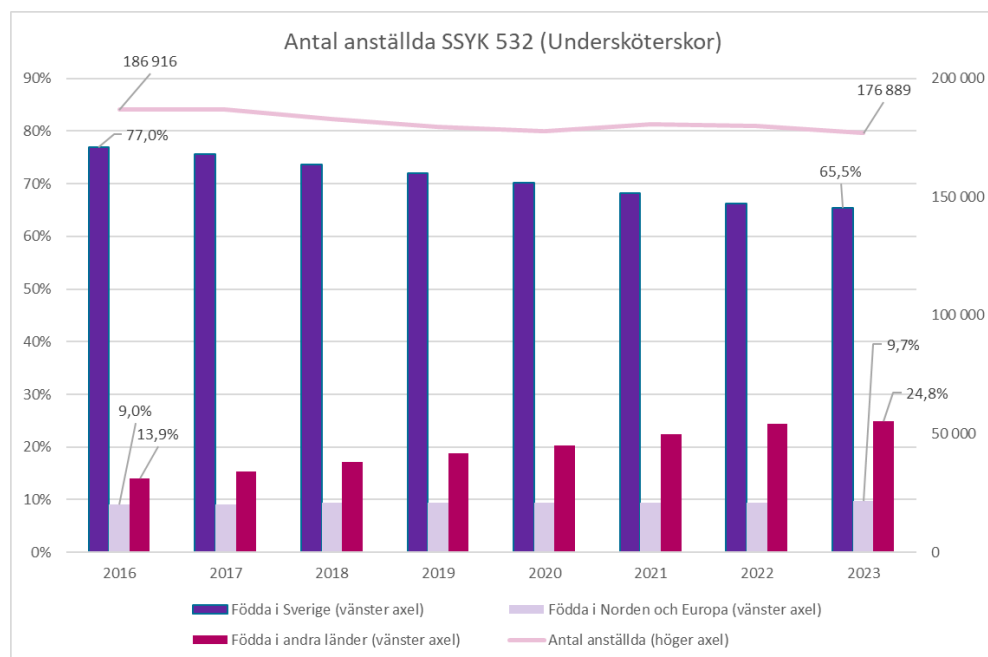
Kommentar: Figuren innehåller data för alla länder som är uppgivna som mottagarland för perioden i fråga; antalet beslut erhålles genom att multiplicera procenttalet i figuren med det totala antalet beslut (15 863). Figuren illustrerar att av de totala flödena av undersköterskor som utbildats i annat land än där man önskar arbeta så har Norge, Luxemburg och Belgien varit det stora mottagarna (4 271, 3 629 respektive 2 643 beslut). Sverige var mottagarland för 1,4 procent av de som ansökt om att etablera sig i ett annat land än kvalifikationslandet (215 beslut).

Figur 9. Kvalifikationsländer 2016–2024 (andel av totalt antal beslut), undersköterskor

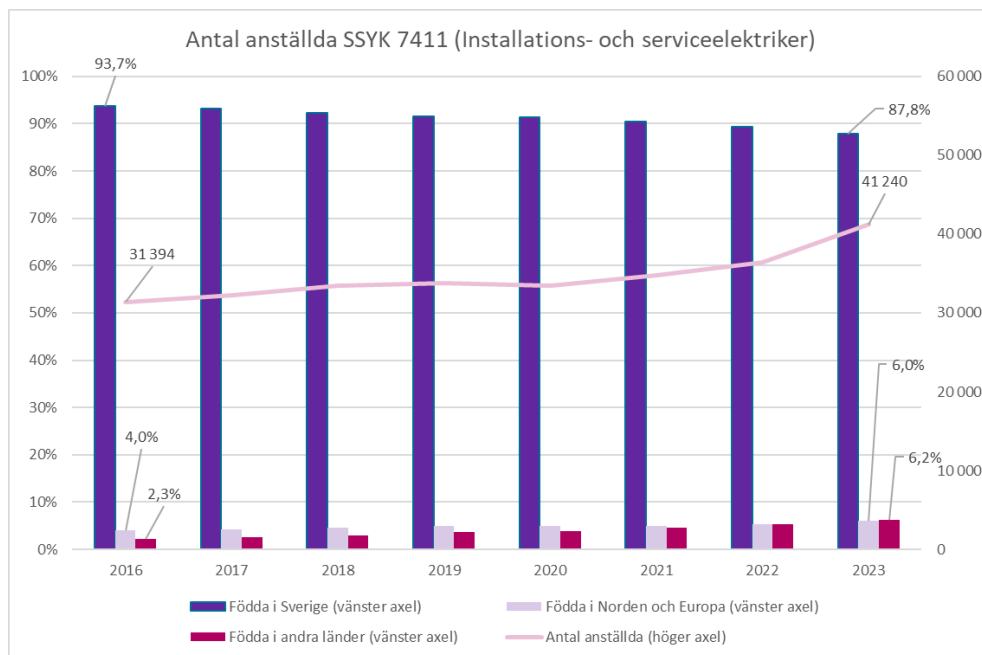
Kommentar: Figuren innehåller data för alla kvalifikationsländer för vilka etableringsbeslut tagits under perioden i fråga. Figuren illustrerar att av de totala flödena av undersköterskor som utbildats i annat land än där man önskar arbeta så är Sverige (21%), Frankrike (19%) och Belgien (12%) de stora kvalifikationsländerna (3 304, 2 988 respektive 1 846 beslut).

Figur 10. Antal anställda undersköterskor (SSYK 532) utifrån födelseregion, 2016–2023

Kommentar: Figuren visar att antalet anställda minskat med 6 procent under perioden samtidigt som andelen undersköterskor födda i Sverige har minskat från 77 till 65,5 procent. Andelen undersköterskor födda i Norden (exkl. Sverige) och Europa har varit relativt konstant (9,0 till 9,7); en stor ökning noteras för de som är födda i utomeuropeiska länder – upp från 14 till 25 procent.

Figur 11. Antal anställda Installations- och serviceelektriker (SSYK 7411) utifrån födelseregion, 2016-2023

Kommentar: Figuren visar att antalet anställda ökat med 31 procent under perioden samtidigt som andelen installations- och serviceelektriker födda i Sverige har minskat från 93,7 till 87,8 procent. Andelen installations- och serviceelektriker födda i Norden (exkl. Sverige) och Europa har ökat från 4 till 6,2 procent; en större ökning noteras för de som är födda i utomeuropeiska länder – upp från 2,3 till 6,2 procent.

Tabeller

Tabell 1. Jämförelse av ansökningar om etablering respektive tillfällig yrkesutövning i EU mellan 2016–2024

Ämneslärare		Undersköterska		Elinstallatör	
Etablering	Tillfällig yrkesutövning	Etablering	Tillfällig yrkesutövning	Etablering	Tillfällig yrkesutövning
63 839	214 (0,33%)	15 668	1 (0,006%)	2 906	917 (31,55%)

Kommentar: Data för elinstallatörer sammanställdes efter utifrån data som finns för de yrken inom olika generiska yrkeskategorier per utpekat land som behörig myndighet i Sverige anser motsvarar det svenska reglerade yrket. Elinstallatör är ett yrke med ovanligt hög andel beslut rörande tillfällig yrkesutövning.

Tabell 2. Viktiga bilaterala relationer för beslut om erkännanden 2016-2024 inom två av de i kartläggningen ingående yrkeskategorierna under den generella ordningen

Ämneslärare			Undersköterskor		
Från	Till	%	Från	Till	%
Rumänien	Italien	25,8	Sverige	Norge	19,0
Spanien	Italien	9,7	Frankrike	Luxemburg	12,1
Spanien	Storbritannien	6,9	Frankrike	Belgien	6,6
Grekland	Cypern	5,6	Belgien	Luxemburg	6,2
Tyskland	Schweiz	2,5	Belgien	Frankrike	5,0
Grekland	Storbritannien	2,5	Slovenien	Österrike	4,5
Bulgarien	Italien	2,4	Nederländerna	Belgien	4,0
Belgien	Nederländerna	2,1	Tyskland	Luxemburg	3,1
Polen	Storbritannien	2,1	Slovakien	Österrike	2,9
Storbritannien	Cypern	1,7	Italien	Belgien	2,5
8 länder	5 länder	61,3	8 länder	6 länder	65,8

Kommentar: Tabellen visar för var och en av yrkeskategorierna (ämneslärare och undersköterskor) de viktigaste bilaterala relationerna mätt som just den relationens andel av det totala antalet beslut om etablering inom yrkeskategorin i fråga. De länder som förekommer mer än en gång i respektive kolumn har färgkodats. Vad gäller ämneslärare kan utläsas att de med kvalifikationer i Rumänien och etablering i Italien uppgick till mer än en fjärdedel (26%) av det totala antalet beslut om etablering. Vad gäller undersköterskor syns att nära var femte (19%) beslut gällde undersköterskor med kvalifikationer från Sverige som önskade etablera sig i Norge. Tabellen visar att den yrkeskategori där det geografiska mönstret för beslut rörande etablering är mest koncentrerat är undersköterskor; i det fallet står 10 bilaterala relationer av 992 teoretiskt möjliga relationer (32 möjliga kvalifikationsländer och 31 möjliga etableringsländer; d.v.s. $32 \times 31 = 992$) för 65,8 procent av alla beslut rörande etablering. Även rörligheten för ämneslärare är väldigt koncentrerad om man jämför med vad som gäller för yrkena inom den automatiska ordningen.

Tabell 3. Antal etableringsbeslut per 100 000 invånare, 2016–2024 (ämneslärare)

Land	Kvalifikationsland	Mottagarland	Nettoflöde
Cypern	9	495	487
Spanien	25	78	53
Schweiz	7	48	42
Italien	2	44	41
Luxemburg	1	35	34
Nederländerna	4	29	25
Sverige	3	17	14
Storbritannien	5	17	11
Danmark	3	9	5
Belgien	16	20	4
Österrike	10	12	2
Malta	9	10	0,4
Tyskland	4	4	0,1
Irland	19	19	0,0
Finland	7	7	-0,4
Frankrike	4	...	-4
Tjeckien	4	1	-4
Slovenien	8	4	-4
Slovakien	8	4	-5
Norge	5	...	-5
Estland	6	...	-6
Lettland	8	1	-6
Portugal	7	...	-7
Kroatien	10	3	-7
Litauen	9	2	-7
Polen	8	0,02	-8
Ungern	11	1	-10
Island	18	...	-18
Liechtenstein	20	...	-20
Bulgarien	36	...	-36
Grekland	62	...	-62
Rumänien	98	...	-98
Total	12	12	0

Kommentar: Tabellen visar totalt antal (2016–2024) etableringsbeslut per 100 000 invånare både för kvalifikationsland och mottagarland; nettoflöde beräknas som mottagarland minus kvalifikationsland och positiva tal innebär att de som ansökt om att etablera sig i landet överstiger de som kvalificerat sig i landet och ansökt om etablering i annat land i EU/EES och Schweiz. Tabellen sorterad på nettoflödet (fallande ordning). Att den absoluta siffran är noll indikeras av (...). Siffror >1 (större än ett) är avrundade till närmaste heltal vilket gör att kolumn 4 (nettoflöde) inte alltid överensstämmer med kolumn 3 minus kolumn 2.

Tabell 4. Antal beslut (etablering) rörande ämneslärare 2016–2024, kvalifikationsland (vänster kolumn) respektive mottagarland (översta raden)

	Belgien	Cypern	Danmark	Finland	Irland	Italien	Kroatien	Lettland	Litauen	Luxemburg	Malta	Nederländerna	Polen	Schweiz	Slovakien	Slovenien	Spanien	Storbritannien	Sverige	Tjeckien	Tyskland	Ungern	Österrike	Totalt
Belgien		2	5	6	1	99				92	1	1 465		73			38	83	22		21	1	8	1 917
Bulgarien	33	34	28	5	1	1 525	2	1			4	76		9	2	2	30	352	51	1	132	1	10	2 299
Cypern			1		1	1						6						73	1					83
Danmark	5			2	1	25		1	1			35		7			2	46	41		39		3	208
Estland	1		4	31		12		1				7		1				12	14				1	84
Finland	6		7		1	7						47		23			9	41	263		9		1	414
Frankrike	469	22	16	19	13	170		1	8	102	1	172		1 009	3		173	173	28	1	129		16	2 525
Grekland	182	3 551	27	14	5	46					2	514		42			21	1 584	175		273	1	21	6 458
Irland	5		4	2		38		1	1		1	88	2	12			24	829	5		3		8	1 023
Island			14	3								10					1	5	36					69
Italien	105	25	9	6	7		43			5	10	205	1	522	2	2	102	256	13		102		48	1 463
Kroatien	8		6	1	6	13				1		69		24	2	6	4	42	73		79	2	49	385
Lettland	2		4	3		3			1	2		29						45	29		24		1	143
Liechtenstein				3										2									3	8
Litauen	12		9	4	4	5		4			1	21		1			2	106	59		30		1	259
Luxemburg														3				1	2					6
Malta	3					6						20					1	21	1					52
Nederländerna	327	9	21	4	3	18			1	2				17		3	16	118	51		126		15	731
Norge	5		30	11		3						36		11			3	33	152		9		3	296
Polen	91		61	17	36	130	2	5	14		3	250		97	8	5	67	1 328	195	7	681	2	40	3 039
Portugal	46		4	1	1	19	1	1		3	1	51		87	2	39	410	19		24		2		711
Rumänien	461	5	42	17	19	16 465	2			1		210		50		1	106	972	111		114	60	62	18 698
Schweiz	23	5	1	3		290	1			2		38					6	39	8		147		22	585
Slovakien	15	1	7	4		35	9				2	31		75		1	18	70	8	26	45	61	49	457
Slovenien	5					14	35					20		7			8	17	16		6		41	169
Spanien	341	4	77	50	87	6 204	2	2	5	1	17	471	2	141	7			4 373	127	3	342	1	57	12 314
Storbritannien	60	1 072	45	44	821	290	1	3	16	6	8	660	3	81	11	1	284		102	18	141	1	21	3 689
Sverige	28		33	97	1	14		1				24		13		1	16	43		2	24		7	304
Tjeckien	22	9	6	5	1	8		1	1		1	18		32	128	2	13	72	12		117		36	484
Tyskland	68	16	35	19	9	96	6	4	1	10	1	362		1 589	5	5	62	104	81	5			475	2 953
Ungern	45	29	10	19	4	61	6				1	112		71	18	3	16	325	80		138		123	1 061
Österrike	17	2	5	6	3	56	13			8		108	1	307	4	54	15	39	12	16	285	1		952
Totalt	2 385	4 786	514	393	1 025	25 653	123	26	50	234	54	5 155	9	4 306	190	88	1 076	11 612	1 787	79	3 040	131	1 123	63 839

Tabell 5. Antal etableringsbeslut per 100 000 invånare, 2016–2024 (undersköterskor)

Land	Kvalifikationsland	Mottagarland	Nettoflöde
Luxemburg	2	540	538
Norge	1	77	76
Österrike	0,4	23	22
Belgien	16	22	7
Schweiz	1	5	4
Tjeckien	1	3	2
Danmark	4	4	1
Malta	0,2	0,4	0,2
Storbritannien	0,1	0,0	-0,1
Irland	0,4	...	-0,4
Spanien	1,0	0,1	-0,9
Tyskland	1	0,3	-1
Polen	1	...	-1
Portugal	1	...	-1
Italien	1,5	0,002	-1,5
Grekland	2	...	-2
Rumänien	2	...	-2
Bulgarien	2	...	-2
Lettland	2,2	0,1	-2,1
Frankrike	4	2	-2
Litauen	2,6	...	-2,6
Kroatien	3	...	-3
Nederländerna	4	1	-3
Ungern	3	...	-3
Estland	4	...	-4
Finland	8	3	-5
Island	13	4	-9
Slovakien	17	0,2	-17
Sverige	31	2	-29
Slovenien	37	...	-37
<i>Totalt</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>1</i>

Kommentar: Tabellen visar totalt antal (2016–2024) etableringsbeslut per 100 000 invånare både för kvalifikationsland och mottagarland; nettoflöde beräknas som mottagarland minus kvalifikationsland och positiva tal innebär att de som ansökt om att etablera sig i landet överstiger de som kvalificerat sig i landet och ansökt om etablering i annat land i EU/EES och Schweiz. Tabellen sorterad på nettoflödet (fallande ordning). Att den absoluta siffran är noll indikeras av (...). Siffror >1 (större än ett) är avrundade till närmaste heltal vilket gör att kolumn 4 (nettoflöde) inte alltid överensstämmer med kolumn 3 minus kolumn 2.

Tabell 6. Antal beslut (etablering) rörande undersköterskor 2016–2024, kvalifikationsland (vänster kolumn) respektive mottagarland (översta raden)

	Belgien	Danmark	Finland	Frankrike	Island	Italien	Lettland	Luxemburg	Malta	Nederländerna	Norge	Schweiz	Slovakien	Spanien	Storbritannien	Sverige	Tjeckien	Tyskland	Österrike	Totalt
Belgien				794				990		49	5	3				2		3		1 846
Bulgarien	11	1		8						2	14	11		3		1	1	3	78	133
Danmark	1		1	1	8					2	183					14		3		213
Estland			45								7									52
Finland	17	1		3				9	1	6	337	14			1	55			1	445
Frankrike	1 045		1					1 912		2	5	8		5				9	1	2 988
Grekland	39	1	1	1				1		6	38	15				21		54	14	191
Irland	8			2			1	1			6		1				1		2	22
Island		10									40	1								51
Italien	390			252				130		3	20	14	1	9		8	2	9	33	871
Kroatien											26	46				1		9	48	130
Lettland		1								1	32	4				3				41
Litauen	3	2									65	1				1		3		75
Luxemburg	5															1		6	1	13
Malta																			1	1
Nederländerna	634	5	2	10				6			46	23		1		12			4	743
Norge	5	31	3		3			1		1				1		27			1	73
Polen	54	5		5	3			1		3	139	24			2	34	6	27	31	334
Portugal	15			28				52				4							1	100
Rumänien	52	2		44				1		5	42	9		14		9		42	140	360
Schweiz	18	2	1	13				4		1	4			1				12	15	71
Slovakien	5	2		1				1		1	14	125				2	309	15	459	934
Slovenien	4							2			2	75		1				3	706	793
Spanien	165	2		99				16		19	123		1			3		33	14	475
Storbritannien	24	2		17		1				8	14	1							5	72
Sverige	22	161	94	3						3	3 008	6						3	4	3 304
Tjeckien	2	2		1						3	8	34	6			4		6	59	125
Tyskland	109	32	8	13				497	1	20	57	20	1	3		12	1		270	1 044
Ungern	12	4	3	1				1		1	32	30		1	2			36	200	328
Österrike	3		3	2	1			4		1	4	5						12		35
Totalt	2 643	266	162	1 298	15	1	1	3 629	2	137	4 271	473	10	39	5	215	320	288	2 088	15 863

Tabell 7. Problematisering av fem generiska yrkeskategorier

Generisk grupp	Yrken (antal)	Länder (antal)	Beslut etablering (andel negativa inom parentes)	Beslut temporär mobilitet (andel negativa inom parentes)	Huvudsakliga kvalifikationsländer (etablering)	Huvudsakliga mottagarländer (etablering)	Huvudsakliga kvalifikationsländer (temporär mobilitet)	Huvudsakliga mottagarländer (temporär mobilitet)
Electrician / Senior electrician / Specialised electrician	26	15	9 675 (27%)	1 503 (4%)	Polen (32,4%) Sverige (12,8%) Rumänien (10%) Litauen (8,5%) Kroatien (5,5%) Övriga (30,7%)	Norge (91%) Luxemburg (2,4%) Italien (1,3%) Övriga (2,6%)	Tyskland (16,2%) Österrike (14,2%) Slovakien (9,7%) Polen (8,6%) Rumänien (7,1%) Övriga (45,9%)	Tyskland (36,9%) Norge (25%) Luxemburg (20%) Danmark (13,6%) Italien (3%) Övriga (1,5%)
Electrical equipment /appliances contractor / repairer/installer	12	8	1 910 (8,5%)	670 (4,8%)	Rumänien (19,9%) Frankrike (17,9%) Tyskland (17,6%) Polen (17,2%) Italien (5,6%) Övriga (21,7%)	Belgien (46,6%) Schweiz (36%) Norge (10,4%) Tjeckien (3,0%) Cypern (2,1%) Övriga (1,9%)	Tyskland (56,3%) Österrike (21,0%) Italien (9,0%) Frankrike (5,8%) Slovakien (1,9%) Övriga (6,0%)	Schweiz (90,7%) Tjeckien (8,1%) Norge (0,7%) Luxemburg (0,4%) Övriga (0,0%)
Electricity services supervisor / Electrical manager	10	5	1 455 (39,3%)	190 (1,6%)	Polen (18%) Sverige (13,3%) Litauen (9,6%) Estland (6,5%) Spanien (6,3%) Övriga (46,2%)	Norge (65,6%) Finland (28,5%) Estland (6%) Övriga (0%)	Polen (40,5%) Litauen (13,2%) Sverige (6,8%) Lettland (4,7%) Finland (4,2%) Övriga (30,5%)	Estland (54,2%) Norge (45,8%) Övriga (0,0%)
Electricity equipment and installation inspector	4	4	1 468 (20%)	0 (...)	Polen (39%) Tyskland (8,4%) Finland (5,6%) Norge (5,6%) Litauen (4,6%) Övriga (36,9%)	Sverige (98,6%) Norge (1%) Slovakien (0,3%) Slovenien (0,1%) Övriga (0%)	...	...
Electrical Technician	6	5	38 (21,1%)	0 (...)	Grekland (86,8%) Storbritannien (10,5%) Frankrike (2,6%) Övriga (0%)	Cypern (100%) Övriga (0%)	...	...
Alla 5 grupper	58	24	14 546	2 363	...	...	...	...

Kommentar: Gränsdragningarna mellan de olika generiska grupperna är svårförståeliga och svårtolkade. Det finns mycket som tyder på att det svenska yrket elinstallatör lika väl hade kunnat inkluderas i den grupp där den högsta mobiliteten finns (Electrician / Senior electrician / Specialised electrician) som i den grupp den nu

inkluderats i och som i praktiken handlar om elektriker utbildade i Polen (39%), Tyskland (8,4%), Finland (5,6%), Norge (5,6%) och Litauen (4,6%) som etablerar sig i Sverige; för detaljerade data, se tabell 8 nedan.

Tabell 8. Antal beslut (etablering) rörande elinstallatörer 2016–2024, kvalifikationsland (vänster kolumn) respektive mottagarland (översta raden)

Kvalifikationsland/Mottagarland	Norge	Slovakien	Slovenien	Sverige	Totalt	Andel
Belgien				1	1	0,1%
Bulgarien				18	18	1,2%
Danmark				61	61	4,2%
Estland				42	42	2,9%
Finland				82	82	5,6%
Frankrike	1	1		5	7	0,5%
Grekland	1			58	59	4,0%
Irland				54	54	3,7%
Island				8	8	0,5%
Italien				28	28	1,9%
Kroatien			1	21	22	1,5%
Lettland				41	41	2,8%
Litauen				67	67	4,6%
Nederländerna				33	33	2,2%
Norge				82	82	5,6%
Polen	8			564	572	39,0%
Portugal	2			5	7	0,5%
Rumänien	1			31	32	2,2%
Schweiz				5	5	0,3%
Slovakien				4	4	0,3%
Slovenien				4	4	0,3%
Spanien	1			7	8	0,5%
Storbritannien		1		46	47	3,2%
Sverige	1				1	0,1%
Tjeckien		3		22	25	1,7%
Tyskland				124	124	8,4%
Ungern				19	19	1,3%
Österrike				15	15	1,0%
Totalt	15	5	1	1 447	1 468	100%
Andel	1,0%	0,3%	0,1%	98,6%	100%	

Kommentar: Tabellen visar att under perioden fattades beslut om Sverige som mottagarland vid 1 447 tillfällen vilket motsvarade 98,6% av de 1 468 beslut om etablering som fattades för yrkeskategorin *Electricity equipment and installation inspector*. Sverige var kvalifikationsland i samband med 1 beslut och Sverige var således i princip den enda "mottagaren" av elinstallatörer under 2016–2024. Huvuddelen av dessa elinstallatörer hade sina kvalifikationer från Polen (572 beslut varav 564 beslut med Sverige som mottagarland), Tyskland (124 beslut, alla med Sverige som mottagarland), Norge och Estland (bägge med 82 beslut, alla med Sverige som mottagarland) samt Litauen (67 beslut, alla med Sverige som mottagarland). För inflödet till Sverige är det således nära tre av fyra (74%) som har sina kvalifikationer från något av de övriga nio länderna i Norden/Östersjöregionen.

Tabell 9. Data för elinstallatörer

Mottagarland	Totalt antal beslut	Antal beslut om etablering	Andel negativa beslut	Antal beslut om tillfällig yrkesutövning
Danmark	280	76	5%	204
Estland	190	87	0%	103
Italien	171	126	26%	45
Norge	15	15	100%	0
Sverige	1 447	1 447	19%	0
Summa	2 103	1 751		352

Kommentar: Tabellen återger data över yrken som Elsäkerhetsverket kartlagt motsvarar det svenska yrket elinstallatörer. Det totala antalet beslut (2 103 beslut) är högre än för yrkeskategorin *Electricity equipment and installation inspector* (1 468 beslut) genom att den berör fler yrkeskategorier (se tabell 7 ovan). I och med detta så inkluderas även 352 beslut rörande tillfällig yrkesutövning.

Tabell 10. Sammanställning av urvalsländer och deras variationer

Mottagarland	Generiskt namn	Reglerat yrke	Kvalifikationsnivå	Erkännandeförfarande	Antal beslut	Positiva beslut	Negativa beslut
Italien	Electrician / Senior electrician /Specialised electrician	Impiantista	Gymnasial utbildning (11 b)	Generella ordningen	126	55%	26%
Danmark*	Electrician / Senior electrician /Specialised electrician	Fagligt ansvarig på elinstallationsområdet (elinstallatör)	Eftergymnasial utbildning (11 c)	Automatiskt erkännande, bilaga IV	76	91%	5%
Norge**	Electricity equipment and installation inspector	Person som utfører offentlig tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr	Eftergymnasial utbildning (11 c)	Automatiskt erkännande, bilaga IV	15	0%	100%
Estland	Electricity services supervisor / Electrical manager	Elektritöö juht, käidukorraldaja, tehnilist kontrolli teostav töötaja	Kompetensbevis (11 a)	Generella ordningen	87	100%	0%
Sverige	Electricity equipment and installation inspector	Elinstallatör	Kompetensbevis (11 a)	Generella ordningen	1 447	79%	19%

Kommentar: Tabellen återger data rörande tre generiska namn, det reglerade yrket på originalspråk, vilka utbildningskrav som ställs i respektive mottagarland, huruvida erkännandet går enligt den generella ordningen eller under det automatiska erkännandet. Kolumnerna positiva respektive negativa beslut visar på hur behörig myndighet i respektive land bedömt sina ansökningar under perioden 2016–2024.

* Avser perioden 2017–2024

** Avser perioden 2019–2024

Utbildning, utbyte och utveckling – för alla som vill vidare

UHR är en myndighet som skapar förutsättningar för att möta behovet av kompetens, nu och i framtiden.

Vi främjar det livslånga lärandet och öppnar dörrar till utbildning, karriär och arbetsliv både i Sverige och internationellt. Vi gör det också enklare att hitta, välja och anmäla sig till en utbildning så att alla som vill vidare får möjlighet att hitta sin plats.

För att lyckas förvaltar och utvecklar vi digitala plattformar och tjänster i samverkan med utbildningssektorn. Vi bidrar även med insikter och rekommendationer som stärker Sverige som kunskapsnation.